

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

"Vergruizen" van galstenen - geliefd boerenbedrog

GALSTENEN kunnen de oorzaak zijn van allerlei klachten. Een dof gevoel rechts boven in de buik of af en toe eens wat steken en scheuten op deze plaats, zijn desnoods nog wel te verdragen. De „grote aanvallen" echter, die bij galstenen soms optreden, gaan met de allerheftigste pijnen gepaard: ze zijn voor de patiënten bijna onoverkomelijk, aldus de Nieuwe Tilburgse Courant.

Zulke galsteenkoliëken kan men maar beter trachten te voorkomen. Galsteenlijders dienen er daarom voor te zorgen dat zij geregeld wat lichaamsbeweging in de buitenlucht nemen. Zware lichamelijke en geestelijke inspanning kunnen zij maar beter vermijden.

VERDER DOEN zulk soort patiënten er goed aan zich te hoeden voor al te grote afkoeling; het verdient aanbeveling na elke maaltijd een korte rustpoos in te schakelen. Wanneer er dan bovendien nog voor een regelmatige stoelgang wordt gezorgd en wanneer zij de hand niet lichten met het voorgeschreven dieet, kunnen zij het vaak een heel eind brengen.

Maar ja, hoe zijn de mensen? Als het met de een of andere chronische ziekte weer een tijdje goed gaat, worden ze meestal overmoedig. Ze slaan de gegeven voorschriften dan in de wind met alle gevolgen daarvan! Op deze manier komen de klachten nogal eens terug en zo geleidelijk aan zien we dan vaak de galsteenpatiënten in handen van de kwakzalvers vallen.

Deze wondergenezers stellen het graag zó voor, of zij de stenen die in de galblaas zitten kunnen „vergruizen". Dat kunnen zij niet, maar het publiek accepteert die praatjes graag: het klinkt de zieken als muziek in de oren en... de wereld wil nu eenmaal graag bedrogen zijn.

OOK HET ZOGENAAMDE „afdrijven" van galstenen is een van ouds bekende en geliefde bezigheid in de kwakzalverij. Helaas, een middel dat er

HET NIEUWE JAAR

NU 1964 ZIJN INTREDE heeft gedaan moge allen, die in het afgelopen jaar in enigerlei vorm hun medewerking aan de Vereniging verleenden, hiervoor hartelijk dank worden gezegd. Deze erkentelijkheid gaat vergezeld van de beste wensen voor het nieuwe jaar.

De jaarwisseling bracht een paar zeer gewichtige mutaties met zich: die van het secretariaat en van de redactie van ons maandblad. Elders zal nader op de verdiensten van de afgetreden functionarissen worden ingegaan, daarom moge hier worden volstaan met het uitspreken van het vertrouwen in het beleid van hun opvolgers.

Dit jaar belooft voor de Vereniging te meer belangrijk te worden omdat de hoop gewettigd mag heten, dat daarin de reorganisatieplannen tot een goed einde zullen worden gebracht.

Met wederzijds begrip, goede samenwerking en aller inspanning naar vermogen worde het doel van de Vereniging — mede in het belang van de volksgezondheid — ook in 1964 bewust nagestreefd.

A. P. N. DE GROOT.

speciaal voor zou kunnen dienen, galstenen langs natuurlijke weg uit het lichaam te verdrijven, bestaat er ook niet. Wanneer iemand alle boerenbedrog op dit gebied eens aan de kaak zou willen stellen, zou hij boekdelen kunnen vullen.

In de medische vakliteratuur kan men hierover een schier eindeloze reeks bijzonderheden vinden. Vaak zijn er bij de kwakzalverspraktijken gevallen die we grappig zouden kunnen noemen en waarbij men onwillekeurig in de lach schiet. Als men echter tegelijkertijd aan de lichtgelovigheid van de patiënten in kwestie denkt, worden we echter weer ernstig gestemd en is het eigenlijk meer om te huilen.

GALSTENEN kunnen door de chirurg natuurlijk worden verwijderd. Toch is het aantal galstenen, dat daadwerkelijk geopereerd wordt, maar klein. Dat komt vooral omdat galstenen bij tal van mensen in het geheel geen klachten veroorzaken; velen weten niet dat zij in het bezit van deze vormsels zijn.

De galsteen ziekte is in het algemeen gesproken geen erg ernstige aandoening. Wanneer de patiënten die wél klachten hebben de levenswijze volgen die bij deze ziekte past en het voorgeschreven dieet nauwkeurig nakomen, is het mogelijk, dat zij na enige tijd nergens last meer van hebben.

Dr. Alfreda Briedé.

Sowjet onderzoek

JARENLANG heeft men in de Sowjet-Unie telepathie en andere paranormale verschijnselen beschouwd als kapitalistische humbug.

Maar sinds kort kent de universiteit van Leningrad nu ook een faculteit voor het onderzoek van deze fenomenen. Natuurkundigen, electrotechnici, hersenspecialisten en psychiaters werken samen bij een onderzoek van de mogelijkheid van gedachtenlezen, aldus de Daily Mirror.

Nachtje slapen

TIJDENS HET BRON-RUMOER dook plotseling een Gooise figuur op, die anoniem wenste te blijven, maar niettemin bekendmaakte dat hij het bestaan van aardstralen zou aantonen en met een afschermkastje een drassig terrein zou droogleggen. Ing. Doyer nodigde hem terstond uit onder wetenschappelijk toezicht zijn kunsten te vertonen en stelde hem bij slagen een halve ton gouds in het vooruitzicht. Nadat de Geheimzinnige Onbekende er een nachtje over had geslapen, deelde hij — nog steeds anoniem — mede van de demonstratie af te zien.....

Handen in elkaar rondom de bak met water

WIERINGS WEEKBLAD heeft het bij de kwakzalvers, met name de Amsterdamse, verkorven en verbruid. Het krachtige artikel tegen de kwakzalverij (overgenomen in ons septembernummer) heeft de hokuspokusgenezers des te pijnlijker gestoken omdat dit weekblad in een oplage van 332.630 exemplaren huis aan huis in Amsterdam en omgeving wordt bezorgd.

De schrik en woede der knoeiers werden verdubbeld, toen Wierings Weekblad een week later nogmaals een artikel over namaakdokters publiceerde. Met vreugde en instemming nemen wij thans ook die bijdrage over.

Vorige week, aldus Wierings Weekblad, zijn we begonnen met een artikel over de kwakzalverij, en ook bedoeld tegen de kwakzalverij, in velerlei verschijningsvorm van boerenbedrog tot kwasi wetenschapje. We wisten te voren wel dat de zeer onbescheiden en nogal brutale heren kwakzalvers zich op de tenen getrapt en op hun bedrog betrapt zouden voelen, enkele van de meest brutale hebben ons dan ook al opgebeld om ons hun zielige bedreigingen in het oor te schreeuwen. Intussen hadden wij aangekondigd dat er nog een vervolg zou komen, in antwoord op de vraag: Wie zijn de kwakzalvers?

Slim plannetje

ER ZIJN BEESTJES BIJ van velerlei pluimage, belachelijke of betreurenswaardige dwazen. Het verschijnsel kwakzalverij is zoiets als het wrakhout dat de echte wetenschap heeft nagelaten; een restantje alchemie, een overschotje verslaafdheid aan het levenselixer; er zijn mensen bij die nog niet heen gekomen zijn over de eerste verbazing over de wonderen der wetenschap en techniek die men in de vorige eeuw begon te ontdekken: elektriciteit magnetisme, en er zijn er die malle uitleg geven aan de wonderen van de huidige wetenschap en met woorden als straling en zo jongleren.

Dat zijn dan soms nog mensen die het in hun verdwazing min of meer ernstig nemen, voor alle andere kwakzalvers en wondergenezers geldt dat ze te lui zijn om te werken en toch graag veel geld verdienen aan de domheid van anderen. Ze hebben gewoon een slim plannetje: ze gaan een of ander rotzootje verkopen — want voor z'n gezondheid heeft de mens alles over: geld. Men kan niet zeggen dat de kwakzalvers dorgaans veel moeite besteden aan de samenstelling van hun rotzootje; zelfs van de „beroemdste“ kruidenhuizen krijgt men niet zo erg veel keus in medicijnen, en dat hoeft ook niet, want elk medicijn is goed voor tenminste tien doodsoorzaken, plus nog wat niet gevaarlijke maar wel lastige ziektejes, zoals exceem, jeuk, tintelingen, vermoeidheid in de benen na een dag werk, stijfheid bij het opstaan, zwerfende hoofdpijnen, en alla, we doen er de kiespijn nog bij.

De eerste echte magnetiseurs, de volgelingen van Mesmer, die hadden er

wat voor over. Die bouwden een baquet, een bak met water en ijs, en daarin metalen staven en glazen staven; die haalden hun patiënten bij elkaar voor de „gemeenschap“: allemaal elkaar een hand geven rondom de baquet, en dan kwam de „magnetiseur animal“ en bezorgde ze met muziek allemaal een soort van delirium. Men hield er nog wat van over — een tijdlang is het magnetiseren in Europa een soort van gezelschapsspel geweest: iedereen magnetiseerde iedereen — en wie ziek werd kon altijd nog naar de dokter. De wetenschap hield ook nog wat over van het baquet — de hypnose bijvoorbeeld, en een zeker inzicht in wat men ging noemen para-normale beïnvloeding. Jammer is dat het publiek er ook wat van overhield: het vage geloof in iets bovennatuurlijks.

Simpele zielen

Magnetiseurs zijn altijd — al schreven ze soms boekjes — simpele zielen geweest en een beetje niet snik waren ze doorgaans ook. Dr. Mesmer zelf — hij had vier maal gestudeerd, onder andere theologie — was zo'n man die de klok had horen luiden, maar niet wist waar de klepel hing. Hij had wat gelezen over zwaartekracht en het evenwicht van hemellichamen, en de invloed er van op eb en vloed. Toen had hij het: ook de mens was onderhevig aan eb en vloed — en als die verstoord werd door een soort van magnetisch springtij, dan werd die mens ziek. Hij begon te zeggen dat alle ziektes in wezen één pot nat waren, hetgeen de zaak in elk geval zeer vereenvoudigde — je was ziek of je was niet ziek. Deze onzin doet nog altijd opgeld — men kletst wat over verstoring van evenwicht.

Men kletst ook wat over een nog altijd geheimzinnige kracht als electriciteit en magnetisme en straling.

WE HEBBEN een man gekend die electro-monteur was; hij verdiende normaal z'n brood tot zijn vrouw hem op voordeliger ideeën bracht — overigens tot haar nadeel. Als ze hoofdpijn had placht ze te zeggen: hé, Henk, neem 't even van me af — dan legde Henk z'n handen op haar hoofd, liet die zakken langs haar hals, schouder, lichaam, tot aan haar voeten — en dan stapte ze uit haar hoofdpijn zoals men uit een omhoog gezakte broek stapt, en Henk gooide die hoofdpijn dan weg — soms in een bloempotje en soms liet hij de kraan lopen in de gootsteen. Er zijn nogal wat magnetiseurs die dat ook doen — ze gooien ziektes bij elkaar in een spoelbak en halen de stop er uit. Henk ging al spoedig ook andere vrouwen van hun hoofdpijn en zo ontdoen, en dat leidde tot echtscheiding — en voor hem een royale broodwinning, tot hij een welgestelde weduwe ontmoette, met wie hij ging samenwonen; zijn magnetische praktijk gaf hij toen op — een kopzorg minder.

Man - vrouw

De man-vrouw verhouding is heel bepaald een element in de kwakzalverij op het geestelijk vlak — al blijft dat niet altijd zo geestelijk.

De doorsnee magnetiseur bevredigt de vrouwen in zijn wachtkamer — en het zijn voor het merendeel vrouwen — door gewoon naar hun gezeur te luisteren. Een fout van echtgenoten én van vele huisdokters is dat ze dat niet doen: vrouwen willen gewoon af en toe eens zeuren en af en toe eens kunnen klagen en uithuilen — en vrouwen hebben ook vaak een heleboel om te huilen.

In de ziekenfondspraktijk en in de particuliere praktijk van nuchtere zeer bekwame dokters komen sommige patiënten niet aan hun trekken: als ze ziek zijn worden ze geholpen — als ze willen zeuren hoepelen ze maar op. Dat zegt zo'n dokter niet; hij poogt zelfs werkelijk iets van „kracht“ mee te geven: sympathie, troost, bemoediging — maar hij heeft het razend druk met echte zieken.

Men zou eigenlijk magnetiseurs moeten verplichten tot een ziekenfondspraktijk: hard werken voor weinig geld — dan zouden ze weer werk zoeken in hun eigen vak: metselaar of grondwer-

(slot op pag. 3)

Rondom de bak met water

(slot van pag. 2)

ker, of boekhouder of jurist, er zit van alles bij.

Intussen zou de echte dokter zich eens kunnen bezinnen op de macht van suggestie en sympathie — en ook wel op bepaalde sociale en psychologische stoornissen in de verhouding dokter-patiënt, maar moeilijk ligt de zaak inderdaad als een dokter een patiënt niet kan helpen: als de patiënt een kwaal heeft waarmee hij of zij zal moeten leren leven — een klein of groot ongemak. Of als de patiënt klachten heeft waarvan de dokter niet direct de oorzaak kan opsporen, en als de behandeling niet snelle resultaten kan opleveren.

Dan is er ook nog die ene ziekte waarvoor men zó bang is dat men er niet mee naar de dokter durft: kanker. In vele gevallen is het helemaal geen kanker, maar de patiënt is er toch bang voor. En in vele gevallen is het wel kanker, maar die zou te genezen zijn als men er wel mee naar de dokter ging. Het is soms werkelijke radeloosheid die mensen naar de kwakzalver en magnetiseur drijft — en die zijn te stom (zoal niet te onfatsoenlijk) om de mensen als de bliksem naar een dokter te sturen.

Kuren

EEN HOOFDSTUK APART is de kwakzalverij met een plausibel excuus. Bijvoorbeeld de exploitatie van een sauna-bad — een van de Finnen geleerde methode om min of meer sportief zweten, en je laten masseren. Er is in de meeste gevallen voor gezonde mensen niets op tegen — maar het wordt een schunnige zaak als men reclame gaat maken dat sauna goed zou zijn tegen tuberculose, bronchitis, asthma, reumatiek en „lichte” gevallen van suikerziekte.

En tenslotte is er de kwakzalverij met een religieuze achtergrond — door de justitie niet te verbieden vanwege het grote goed van de godsdienstvrijheid. We willen er voorshands niet veel van zeggen, behalve dit: men mag toch van christenen verwachten dat ze 't beste voor hebben met hun medemens; bidt dan voor ze — en stuur ze naar hun huisarts. En doe dan ook voor die huisarts een schietgebedje: dat hij zijn werk goed en bekwaam en met toewijding mag blijven doen.

Metten en zweten is er big business

DE KONINGIN-MOEDER VAN EGYPTE werd, zo lezen wij in de Gooien Eemlander, in het jaar 3000 v. Chr. blijgemaakt met de tip, dat haar haren weer zouden gaan groeien, als zij een mengsel van hondentenen, ezelschouwen en wat afval van dadels zou gebruiken. Op het ogenblik 5.363 jaren later, wordt in Amerika per jaar naar schatting alleen al een miljard dollar uitgegeven voor middeljes, waarvan de makers eeuwige jeugd voorspellen aan de gebruikers.

Deze hardnekkigheid van het geloof der mensen aan buiten-medische middelen is onlangs weer aan de orde gesteld op het tweede congres over medische kwakzalverij, dat in Washington georganiseerd werd door het Amerikaanse bureau voor voedings- en geneesmiddelen en de Amerikaanse medische vereniging. Maar tegelijkertijd werd aan de andere kant van de stad het „eerste nationale congres over gezondheidsmonopolie” gehouden, georganiseerd door de „Nationale Gezondheidsfederatie”, een organisatie, die volgens het officiële bureau voor voedings- en geneesmiddelen bestempeld wordt als een vereniging van „propagandisten voor onbepaalde geneesmiddelen, zonderlinge theorieën en kwakzalverij”. Verscheidene functionarissen van de gezondheidsfederatie hebben in de gevangenis gezeten of boetes betaald wegens het verkopen van waardeloze geneesmiddelen.

Micro-dynameter

OP HET OFFICIËLE CONGRES gaf George P. Larrick, een functionaris van het bureau voor voedings- en geneesmiddelen, enkele voorbeelden van kwakzalverij uit de laatste jaren. Hij waarschuwde daarbij, dat de kwakzalverij op het ogenblik „big business” is, zo knap georganiseerd, dat het voor een gewoon mens moeilijk is ook maar te vermoeden, dat hij bedrogen wordt.

Enkele jaren geleden, aldus deze functionaris, kon men voor 875 dollar de zogenaamde „Ellis micro-dynameter” kopen, een apparaat, waarmee men volgens de makers de verschillen in het „elektrische potentieel” kon meten bij ziekte. In werkelijkheid, zo zei Larrick, kon men er alleen maar mee meten, hoe erg men transpireerde bij het gebruik van het apparaat.

Middel tegen alles

BIG BUSINESS was ook de manier waarop enige tijd geleden een boek onder de titel „Calorieën doen er niet toe” tot een bestseller werd gemaakt. In dat boek werd de lezers voorgehouden, dat zij zich van al dat gepraat over calorieën niets behoefden aan te trekken, als zij maar waardeloze „saffloer-olie-kapsules” innamen. De propagandisten van deze kapsules maakten, volgens Larrick, grote winsten, voordat de justitie tussenbeide kwam.

Dan is er een middelje geweest met de naam „Nutri-bio”, dat enerzijds ongeveer alle ziekten zou bestrijden, zoals

bloedarmoede, jicht, kanker, suikerziekte, hartkwalen, infecties en nervositeit, en anderzijds ook nog lichamelijke schoonheid, sportiviteit en vitaliteit zou bevorderen. „'t Werd zelfs aanbevolen als 'n geneesmiddel tegen jeugdmisdadigheid”, aldus Larrick. 't Middel werd verboden in 1961.

Misleidend noemde Larrick ook de propaganda, die voor allerlei bijvoeding gemaakt wordt onder het motto, dat de Amerikanen ondanks hun overvoeding toch eigenlijk het meest ondervoede volk ter wereld zouden zijn. Hij noemde nog verschillende andere moderne kwakzalvermiddelen en waarschuwde: „Met geen statistieken is aan te geven, hoeveel de kwakzalverij kost aan geld, ongemakken en dood.”

REACTIE

ALS REACTIE op het interview met dr. ir. Van Daalen schreef ons de heer F. W. Wessels te Utrecht een brief, waaruit wij de volgende zinsneden citeren: „Toch geloof ik zeer zeker aan het bestaan van aardstralen. Laat men mij nu niet komen vertellen, dat er geen aardstralen bestaan.”

Wie indonesisch doof is, zal nóóit horen. Wij komen nog nader op het schrijven van de heer Wessels terug, maar veroorloven ons reeds thans hem een welgemeende raad te geven: bestudeer in de Utrechtse universiteitsbibliotheek eens de wetenschappelijke rapporten over „aardstralen” en wichelroeden. Een beter geneesmiddel tegen het bijgeloof in de fictieve aardstraaltjes kunnen wij niet aanbevelen.

Dat is waanzin!

HET WEEKBLAD „VIZIER” bracht op 26 oktober het slotartikel van zijn serie „Tussen de mazen van de wet”. Daarin laat auteur Constant Wallagh een hoofdinspecteur van politie aan het woord, die een veelzeggend voorval met een helderziende meemaakte.

Klassiek als de wereld zijn de mannen en vrouwen, die helder zien. Dat is de verzachtende term voor het paranormale. Het betog van de „helderzienden” raakt altijd een speciale snaar bij de goedgelovigen. Het draait om een punt, dat door velen graag GELOOFD WIL WORDEN. Meestal is het de toekomst. In ergere gevallen wordt er een soelaas voor de angst aangeboden. Een verwachte ziekte, een ongeneeslijke ziekte, een verdwenen kind. Of sterker nog de fantasie prikkelend: een begraven schat, een huwelijkspartner of de verre reis overzee, die volgt op het „gouden dak”.

„In het geval van het verdwenen kind, hebben wij het eens bijzonder illustratief meegemaakt,” vertelt de hoofdinspecteur. „Het betrof een man, die ons steeds met dit soort aanbiedingen verveelde. Wij maken zelf nooit gebruik van helderzienden. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat wij het de ouders, die in een periode van waanzinnige angst leven, kwalijk nemen wanneer zij zo'n man zijn gang laten gaan. Het is heel begrijpelijk, dat mensen in een dergelijke omstandigheid van de redenering uitgaan, dat de eventuele baat nooit kan schaden. Maar goed, op een gegeven ogenblik blijkt de dochter van dezelfde helderziende (die overigens nooit succes had met zijn veelbelovende beweringen) verdwenen. Achteraf was het niet ernstig. Er was nauwelijks iets gebeurd. Maar het kind was wel een paar dagen zoek. Toen de man onze hulp inriep, hebben wij natuurlijk niet kunnen nalaten om hem te vragen waar zijn helderziende gawe nu bleef. In zo'n geval moest hij nu toch zelf onmiddellijk uitkomst weten te brengen? De helderziende bleef het antwoord echter schuldig, sterker, hij zei: „Jullie weten toch wel dat dat waanzin is!”

Secretariaat en redactie

WIE ONDERAAN deze pagina de opgave van de leden van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij doorleest, zal bemerken, dat een bekende naam, die vele jaren die plaats sierde, is verdwenen. Mevrouw A. Burbach-Van der Woord, die zo lang met zoveel animo en zoveel werkkraft het secretariaat vervulde, heeft gemeend zich niet opnieuw herkiesbaar te moeten stellen. Tijdens de algemene ledenvergadering, 30 november te Amsterdam gehouden, heeft de voorzitter mevrouw Burbach dank gezegd voor het vele, dat zij als secretaresse gedurende zoveel jaren voor de vereniging heeft verricht. In haar plaats heeft de heer H. Dijkstra, oud-commissaris van politie te Amsterdam, zich bereid verklaard voorlopig het secretariaat op zich te nemen. Adres: **Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z.**

Ook in de kop van het Maandblad is een verandering waar te nemen. De heer O. Kuijk, die gedurende enige jaren met veel animo en grote zin voor actualiteit de journalistieke leiding had, heeft zijn taak overgedragen aan de heer J. Th. Balk. Het redactie-adres is thans: **Keverberg 54, Buitenveldert, Amsterdam-Z.**

Hoed U voor veel tam-tam...!

VOOR DE BOND van Plattelandsvrouwen hield dokter J. N. Veenis uit Breezand een lezing over „Het vraagstuk van de onbevoegde genezer”, zo lezen we in de „Schager Courant”. Een letterlijke „vertaling” van het woord kwakzalver is: „hij die met veel tam-tam zijn geneesmiddelen en -methoden aanprijst”, terwijl het juridisch gezien iemand is die er zijn beroep van maakt het medische vak zonder bevoegdheid uit te oefenen. Dokter Veenis schetste vervolgens de geschiedenis van de kwakzalverij. In het allereerste begin werd het beroep van genezer uitgeoefend door de medicijnman, later waren het vaak priesters die er zich mee bezighielden. Thans, nu de medische wetenschap een periode van enorme vooruitgang en ontdekkingen meemaakt, nemen de ongewenste praktijken meer

en meer af — maar verdwenen zijn zij nog niet.

DOKTER VEENIS ging daarna uitvoerig op de taak van de medicus in. Dat is een dubbele taak geworden, een medische én een pastorale. De laatste is in deze tijd van haast en met mensen die voor 100 procent gezond willen zijn geen gemakkelijke. Het drukke leven veroorzaakt spanningen en die leiden tot vele ziekten.

Bij het ouder worden nemen deze klachten toe en wordt het nog belangrijker als tegenwicht te zorgen voor geestelijke ontspanning.

Na de pauze vertelde de Breezander arts het een en ander over de dikwijls geraffineerde werkmethode van de kwakzalvers, er daarbij op wijzend dat de wetgever dikwijls maar weinig vat heeft op deze onbevoegde genezers. Terwijl deze lieden niets van ernstige ziekten afweten, is het voor een arts dikwijls moeilijk tegen hen te „concurreren” omdat het publiek er soms nog zeer vreemde opvattingen op na houdt. Vrouw echter, aldus besloot dokter Veenis, uw gezondheid alleen toe aan uw huisarts.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnders, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam, J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle, J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

PROF. TENHAEFF

OP 18 JANUARI werd prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, bijzonder hoogleraar in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, zeventig jaar. Dit feit heeft aanleiding gegeven tot heel wat artikelen en vraaggesprekken in de pers. Prof. Tenhaeff, „de meest omstreden hoogleraar van Nederland”, zoals de Volkskrant hem noemde, toen hij enkele maanden na zijn promotie op het proefschrift „Paragnosie und Einfühlen” (1933) als privaattoelicht met zijn colleges begon, volle zalen. „Zijn publiek slonk voortdurend. De colleges van prof. Tenhaeff worden nu bijgewoond door tien tot vijftien studenten” (De Volkskrant).

DE NAAM VAN prof. Tenhaeff is in de kolommen van dit maandblad vele malen genoemd. Ook in verband met het optreden van Croiset. „Voor Gerard Croiset heeft prof. Tenhaeff grote bewondering. Deze man heeft zich aan de eisen van de wetenschappelijke methodiek geheel aangepast vindt de hoogleraar en hij heeft veel wetenschappelijk bruikbaar materiaal geleverd,” kon men in het Nieuw Utrechts Dagblad lezen.

DEGENEN ONDER ONZE LEZERS, die menen, dat de kranten die interviews met prof. Tenhaeff publiceerd daarom volledig achter diens opvattingen staan, kunnen wij geruststellen. Van de lezer wordt kritisch inzicht verwacht — haar eigen mening geeft de krant in haar hoofdartikelen. Ons Maandblad stelt zich tot taak het kritisch inzicht in deze materie te verscherpen. Hieronder zal de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn bedenkingen tegen de opvattingen van de Utrechtse hoogleraar uiteenzetten.

DAT HET met het kritisch inzicht van de Nederlandse krantenlezer waarlijk nog niet zo slecht is gesteld bewees de rubriek van ingezonden stukken in de bladen van het z.g. Rotterdammerkwartel. „Ik ben teleurgesteld dat u zoveel aandacht hebt geschonken aan de parapsycholoog prof. Tenhaeff”, aldus een inzender, „maar dit onderwerp niet tevens vanuit het christelijke geloof hebt benaderd. Zou hierbij niet een waarschuwing tegen occultisme, magnetisme e.d. hebben gepast, gezien de geestelijke achtergrond van uw blad?”

HIERONDER LATEN WIJ het artikel van de voorzitter van onze vereniging volgen. De citaten zijn ontleend aan het Haarlems Dagblad.

De huisarts

ALS STEEDS hanteerde prof. Tenhaeff ook nu weer het wapen van

de halve waarheden, die hier en daar grenzen aan feitelijke onjuistheden.

„De huisarts heeft ingeboet aan vaderlijk en magisch prestige. De

arts van 1964 is niet meer de patriarchale figuur waartegen de goëgemeente met veel ontzag opkijkt. Hij heeft het aureool van alles-kunnende en alles-wetende magiër verloren. Hij heeft zo veel gestudeerd, dat hij gaat twijfelen omdat hij uit verschillende boeken verschillende diagnoses kan afleiden.”

De arts moge dan als patriarchale figuur in de ogen van de „goëgemeente” (en goedgelovige zielen) hebben afgedaan, dat wil niet zeggen dat hij aan prestige heeft ingeboet. Integendeel door veel gedegener kennis en technisch kunnen heeft hij gezag gewonnen. Maar dat vergeet de hoogleraar gemakshalve te vermelden. En in dit laatste schuilt nu juist de halve waarheid.

Diagnoses

Dat de arts zoveel heeft gestudeerd wordt welwillend toegegeven. Het addertje schuilt echter in de toevoeging, dat hij gaat twijfelen, omdat hij uit verschillende boeken verschillende diagnoses kan afleiden.

Gedegen wetenschappelijke medische boekwerken geven geen uiteenlopende diagnoses; hoogstens kan in een enkel geval sprake zijn van een gering verschil van nuance in de waardering van enkele symptomen. Als bij de arts twijfel aan zijn diagnose opkomt spruit dit voort uit het feit, dat niet alle gecon-

vervolg op pag 2

**WIL DE WERELD
BEDROGEN WORDEN?**

VERZUIM NIET de middag van zaterdag 25 april a.s. vrij te houden voor de jaarvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Dan houdt namelijk de heer J. W. Gosker, inspecteur van politie te Arnhem een lezing over „Parapsychologie in de praktijk”.

Als een „paragnost” zal hij door middel van een aantal experimenten

de aanwezigen pogen te overtuigen van zijn bijzondere begaafdheden — indien deze althans bestaan... De leden van onze vereniging past nu, zoals in het verleden, een objectief standpunt.

Thans echter kunnen zij boeiende experimenten verwachten die hen er van zullen overtuigen hoe bovennatuurlijke gaven kunnen worden gesuggereerd, daar waar uitsluitend sprake is van uitgekookte slimmigheidjes... Hoe uitgekookt — dat

belooft de heer Gosker ook uit de doeken te doen.

Wij verwachten dan ook vele leden (met introducée's) op:

ZATERDAG 25 APRIL

in het American Hotel, Leidseplein te Amsterdam

bij de lezing van de heer Gosker over „parapsychologie in de praktijk”.

HET BESTUUR

"De meest omstreden hoogleraar van Nederland"

Bij de zeventigste verjaardag van prof. Tenhaeff kan men zich de vraag stellen: Wat heeft deze carrière opgeleverd? O, stellig — de onderzoekingen van prof. Tenhaeff op het gebied van de parapsychologie zijn interessant genoeg geweest, zij hebben stellig stof tot spreken en schrijven gegeven (zoals ook zijn zeventigste verjaardag overduidelijk aantoonde!) maar wat weten wij nu méér van dat alles dan toen prof. Tenhaeff als privaat-docent voor overvolle collegezalen begon?

Vroeger heeft prof. Tenhaeff samen- gewerkt met een arts. Hij heeft deze samenwerking moeten laten varen. Dit heeft hem er niet van weerhouden als voorvechter van paranormale gene-

zers naar buiten te treden. Neen, niet van allen die zich daarvoor uitgeven. Prof. Tenhaeff schroomt niet scherpe woorden te gebruiken tegen „pseudo's" maar indirect versterkt hij daardoor de autoriteit van degenen, die zijn fiat wegdragen.

Zijn fiat... Maar waarop berust dat dan wel? Prof. Tenhaeffs bijzondere leerstoel valt onder de faculteit van letteren en wijsbegeerte — niet onder die van geneeskunde. Zijn de paranormale vermogens die het voorwerp zijn geweest van het onderzoek van prof. Tenhaeff niet meer dan hersenschimmen? Of moet men het Hamlet nazeggen „There are more things in heaven and earth, Horatio, than is dreamt of

in your philosophy?" De bewijzen voor die dingen zijn wel heel dunnetjes geweest — met wetenschappelijke zekerheid is nog nooit het bestaan van deze fenomenen aangetoond. Onderzoek door de organisatie TNO heeft prof. Tenhaeff nooit willen aanvaarden.

Een halve eeuw na de oprichting van de Society for Psychical Research in Engeland kon een vooraanstaand bestuurslid van dit eerbiedwaardige genootschap opmerken, dat de betwiste fenomenen al die jaren door even betwist waren gebleven. Met één uitzondering: de hypnose had men onderzocht tot het punt bereikt was waarop men haar in handen kon stellen van de specialisten op het gebied van de medische psychologie.

Maar wat prof. Tenhaeff ook heeft gevonden — en het is, dunkt ons, zeer weinig — hij heeft er nooit toe kunnen komen datgene wat voor de geneeskunde van belang zou kunnen zijn over te dragen aan ter zake kundigen. Hij heeft nooit de gedachte gehad: zodra deze bijzondere eigenschappen — verondersteld, dat zij aanwezig zijn! — ten dienste kunnen worden gesteld van de zieke mens dien ik, niet-medicus, terug te treden. Integendeel hij heeft een klein aantal lieden, die hij tot de paranormaal begaafden rekent (over de bewijzen of dit ook werkelijk het geval is zullen we het dan nog maar niet hebben!) als genezers de hand boven het hoofd gehouden en gesteund met het prestige dat in Nederland iemand ten deel valt, die de status van hoogleraar heeft.

Dit nu achten wij onaanvaardbaar, want wij achten het gevaarlijk. En wij blijven herhalen: schoenmaker houd je bij je leest. Wij ontzeggen niemand het recht om bepaalde paranormale fenomenen te onderzoeken. Al rechtvaardigen de resultaten van drie decennia, zou men zo zeggen, nauwelijks meer een bijzondere leerstoel en zou een privaat-docentschap wel ongeveer in overeenstemming zijn met wat men er in de toekomst van mag verwachten. Maar waar de geneeskunde in het geding komt mag niet worden toegestaan dat een buitenstaander brevetten van wondergeneeskunst gaat uitdelen.

Prof. Tenhaeff

vervolg van pag 1

stateerde symptomen kloppen met hetgeen de boeken hieromtrent mededelen. In dit geval zal de arts niet aarzelen zijn moeilijkheden voor te leggen en te bespreken met een terzake meer deskundig collega. Ook dit belangrijke feit verzuimt de hoogleraar te vermelden, vermoedelijk omdat dit niet strookt met de tendens van zijn uiteenzetting.

„De arts is de man met overvolle wachtkamers, die veelal slechts enkele minuten voor een patiënt en helemaal geen tijd meer beschikbaar heeft voor het bijhouden van zijn vakliteratuur, hetgeen ook weer leidt tot een vermindering van zijn zelfvertrouwen."

Het eerste moge tot op zekere hoogte waar zijn, bepaald onjuist is boudweg — en zonder enige bewijsgrond — de arts een vermindering van zelfvertrouwen aan te wijzen.

Dan staat — althans volgens de hoogleraar — de „genezer" er veel beter voor:

„De patiënt wil in de eerste plaats tegenover zich zien een zelfverzekerde „medicijnman", een magiër aan wiens wil en kennis hij zich bij voorbaat onderwerpt."

Bij deze handpleggers echter spreekt professor Tenhaeff niet over de grote toeloop, die de onbevoegde er toe brengt een menigte klanten om zich heen te verzamelen en ze massaal met strijkages na aan het lijf te komen.

„Baat het niet, het schaadt ook niet," onderschrijft de hoogleraar, hoewel hij

uit talloze publicaties beter zou moeten weten. Hij distancieert zich weliswaar nadrukkelijk van de praktijken van deze genezers, althans met het woord, maar metterdaad houdt hij ze nog altijd de hand boven het hoofd. Tegen de praktijken van zijn grote beschermeling G. Croiset, mede door zijn toedoen tot magiër no. 1 verheven, heeft prof. Tenhaeff nog nimmer protest aangetekend, noch heeft hij zich genoopt gevoeld zich van hem te distancieren.

„De oplossing van dit probleem (dat der paranormale strijkers, De G.) krijgt men niet door, zoals de vereniging tot bestrijding der kwakzalverij doet te schelden in blaadjes en circulaires. Het zijn boude beweringen, waaraan geen onderzoek ten grondslag ligt."

We zullen maar voorbijgaan aan de feiten, dat prof. Tenhaeff de naam van onze vereniging niet blijkt te kennen en niet weet, dat onze vereniging nooit circulaires heeft uitgegeven. Maar gepeperde critiek is nog iets heel anders dan schelden. De „boude beweringen" in het Maandblad tegen de Kwakzalverij worden steeds — dit in tegenstelling tot de gewoonte van prof. Tenhaeff — gestaafd met bewijzen. Aan al die beweringen ligt bovendien een onderzoek ten grondslag. En vaak een wetenschappelijk meer gefundeerd onderzoek dan waarop de thans zeventigjarige hoogleraar zelf bij zijn nasporingen kan bogen.

A. P. N. DE GROOT

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Wie een Augiasstal zoekt, kijke de goede kant op!

TE UTRECHT is opgericht de Nederlandse Federatie voor Biologische Gezondheidszorg, met als doel de bevordering van de lichamelijke en geestelijke gezondheid op biologische grondslag. Tot de initiatiefnemers behoort de NWP, de Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers. Voorzitter en secretaris van de nieuwe federatie zijn de heren J. Vinkenburg te Bilthoven en ds. W. H. Klumper te Utrecht. De federatie beoogt onder meer wettelijke identificatie van alle verpakte levensmiddelen. Melding van de oprichting werd o.a. gemaakt door het Nieuwe Kamper Dagblad, de N.R.C. en het Nieuw Utrechts Dagblad. Het bovenstaande verdient naar onze mening commentaar en kritiek.

I

DE GEZONDHEIDSZORG in Nederland kan alle Westerse landen ten voorbeeld strekken. Wij hebben de laagste zuigelingensterfte en de langste gemiddelde levensduur. Het bereiken van deze en andere verblijdende resultaten was en is het werk van dienaren van de medische en farmaceutische wetenschap. Kwakzalvers hadden en hebben niet het geringste aandeel in de verbetering van onze volksgezondheid.

II

DAT HET JUUST een soort vereniging als de NWP moet zijn, die

tot de oprichters van de Federatie behoort, verkleint a priori het gezag dat eventueel van de Federatie zou kunnen uitgaan. De hoogst verwerpelijke praktijken van NWP-leden zijn in zo talrijke processen aan het licht getreden, dat men zich moeilijk kan voorstellen hoe serieuze organisaties zich tot samenwerking met de NWP kunnen laten verleiden.

III

HET LIGT in de lijn der logica, dat een organisatie ter bevordering van onze gezondheid wordt geleid door medici. Het ligt helaas in de lijn der NWP, dat zo'n organisatie wordt geleid door mensen die over net zoveel medische bekwaamheid beschikken als een scheepsbouwer of klarinettist. De Nederlandse Federatie voor Biologische Gezondheidszorg wordt geleid door een pedagogisch adviseur en een predikant — stellig nuttige beroepen op hun respectieve arbeidsterreinen, maar leidend tot gewichtigdoenerij en klets-kouserij zodra zij zich op medisch gebied begeven.

IV

WETTELIJKE IDENTIFICATIE van alle verpakte levensmiddelen is een der doelstellingen van de Federatie. Zouden de Hoofdinspecteur Levensmiddelen- en Warenkeuring, de Keuringsraad, Warenwet, artsen en apothekers,

Consumentenbond en vele andere reeds werkzame instanties en personen dat doel — voor zover nog niet bereikt — niet veel deskundiger kunnen verwezenlijken? Het lijkt ons aanzienlijk nuttiger, dat de Federatie zich gaat beijveren voor de „wettelijke identificatie” van alle rommel die NWP-ers en andere kwakzalvers hun klanten aansmeren. En die valt helaas niet onder de Warenwet, laat staan de overige farmaceutische wetgeving.

Wie een Augiasstal zoekt, moet niet de verkeerde kant uit kijken.

ADEMLOOS

IN DE RADIORUBRIEK „Kiosk” van de VPRO bespreekt de heer J. Folkertsma artikelen uit zo juist verschenen weekbladen en tijdschriften. Op 13 december 1963 heeft de heer Folkertsma aandacht geschonken aan het Maandblad tegen de Kwakzalverij. Hij zei het volgende:

Er verschijnt zo eens in de maand een blaadje dat u meestal niet in de kiosken vindt. Het is het Maandblad tegen de Kwakzalverij en ik lees het altijd ademloos uit. Niet om als gewaarschuwd man voor twee te kunnen tellen, maar om elke keer weer verbaasd te staan over de manier, waarop de Nederlanders zich bij de neus laten nemen. Of zou het toch waar zijn, wat de Amerikaanse circusvorst Barnum eens heeft uitgeroepen: Iedere minuut wordt er een stomme-ling geboren?

Er wordt een verhaal in verteld — in het blaadje dus — over twee specialisten, de ene een schoenen-specialist, de ander een voetspecialist.

Ze verkochten schoenen aan een vrouw in Alphen aan de Rijn, die moeilijke voeten had.

De schoenen hadden maar één specialiteit en dat was hun hoge prijs. Voor het overige waren het gewone herenschoenen, die 24 gulden hadden gekost maar bij de goedgegelovige Alphense het lieve sommetje van f 95,— opbrachten.

Deze laatste wat weemoedige weken van het jaar schijnen zeer geschikt te zijn om oplichters en kwakzalvers aan een boterham te helpen.

Belt u even de politie, als er een aan de deur komt?...

ARTS EN MAGIE

HET GERINGE CONTACT tussen arts en patiënt dwingt vele zieken tot een vlucht naar de magische geneeskunst, die zich juist geheel op de individu concentreert, zo concludeert een interessant rapport over de huidige stand van zaken in onze volksgezondheid, dat is uitgegeven door de prof. B. M. Teldersstichting, het wetenschappelijk bureau van de V.V.D.

Het rapport meent dat het ziekenfondswezen heeft gefaald, zo lezen we in een bespreking van het rapport in De Telegraaf. De patiënt krijgt als gevolg van de medische overbelasting niet meer de nodige aandacht. Van persoonlijk contact tussen arts en patiënt kan geen sprake meer zijn. Medische vergissingen zijn onvermijdelijk geworden, zo vreest het rapport.

HET RAPPORT van de Teldersstichting herinnert eraan, dat een overheidscommissie heeft vastgesteld dat dertig procent van het totale ziekteverzuim aan nerveuze verschijnselen moet worden toegeschreven. Voorts is uitgemaakt dat nog eens dertig pro-

cent van hen die de huisarts bezoeken, in het geheel geen organische afwijkingen vertonen en dat voor nog een even groot aantal behalve organische nog psychische oorzaken van de klachten zijn aan te wijzen.

AL DEZE PATIËNTEN stranden bij hun verlangen naar persoonlijk contact op tijdgebrek bij de arts. Zij zoeken als uitweg: de magische geneeskunst, die zich juist geheel op de individu concentreert. De Teldersstichting zegt: „Het zou interessant zijn te weten in hoeverre de vlucht in magische geneeswijzen, zoals gebedsheling en magnetisme, de laatste jaren is toegenomen.”

GECONCLUDEERD wordt dat men in ons land naar het onmogelijke streeft door de miljoenen verplicht verzekerden zowel een uiterst goede als een goedkope medische behandeling te bieden. Voor het doen van een verantwoord keuze zal men rekening moeten houden met de werkelijke behoeften van de patiënt en met de financiële draagkracht van de gemeenschap.

Astrologie en Helderziendheid

DOOR EEN ONACHTZAAMHEID van de redactie sloop in het tijdschrift „De Vrijdenker” een prijzend artikel over astrologie binnen. Lezers namen er aanstoot aan, de betrokken redacteur bood zijn excuses aan en nam de gelegenheid te baat zijn standpunt ten aanzien van de onzinnige sterrewichelarij te formuleren.

Gemakzuchtig als ik ditmaal ben, aldus de redacteur, conformeer ik mij aan Jean Rostand, de Franse bioloog en popularisator. Ik neem namelijk over, wat hij over astrologie zegt in het werkje „Het avontuur van het leven” dat als Meulenhoff-pocket in 1959 in Nederlandse vertaling verscheen. Hij spreekt daar zijn oordeel uit over het occultisme en de parapsychologie in het algemeen en komt daarbij ook op de astrologie. Op blz. 149 van genoemd boekje heet het dan:

„Wat de astrologie betreft, die is niets anders dan een restant van oude dwalingen en vooroordelen, een dochter van de mythologie en van primitief polytheïsme. Als zodanig draagt zij het stempel van het verre verleden, waarin zij geboren werd, toen men onze aardbol nog als het centrum van het heelal beschouwde. Al haar beweringen zijn uit de lucht gegrepen, uit dogmatische uitspraken voortgekomen en zonder enige steun van nauwkeurige waarnemingen. In de historie der wetenschap heeft de astrologie een belangrijke rol gespeeld omdat zij de moeder van de astronomie is, maar in onze tijd heeft ze geen enkel bestaansrecht meer.”

EEN ANDERE GETUIGENIS tegen de astrologie wordt ons geleverd door prof. M. Minnaert in zijn in 1946 bij Servire verschenen boekje „De sterrenkunde en de mensheid”, waarin op blz. 110 een kritiek der astrologie wordt gegeven. Na enkele voorbeelden van de onwetenschappelijke werkwijze der astrologen en de op zijn zachtst uitgedrukt, zéér dubieuze resultaten ervan te hebben vermeld, concludeert hij als volgt:

EN NU EENS MET ZEEWATER!

EEN FLESJE VAN bijna een kwart liter kost f 1,80. Verdund zeewater, waaraan wat koolzuur is toegevoegd, en op het etiketje: Noordzee Mineralen. Een verslaggever van De Tijd — De Maasbode heeft het produkt dat door de hotelier A. Götz in de handel wordt gebracht eens geproefd. Eerst toen hij voorzichtig wat nipte, leek het of hij zilte tranen proefde. „De volle teugen daarna zijn duidelijk koel, helder zeewater”.

Het is opgepompt uit de Noordzee bij Terschelling, ter hoogte van paal 8 en de heer Götz, tegenwoordig directeur van de Stadsherberg te Kampen, wil er in het bijzonder de Duitse gasten van de Noordzeebadplaatsen gelukkig mee maken. De Duitsers zijn nu eenmaal gevoelig voor de magie van het zeewater, maar de heer Götz zelf ontkurkt nooit een flesje voor eigen gebruik. „Och nee, ik houd helemaal niet van dat soort drankjes,” bekende hij openhartig.

De heer Götz toonde zich overigens ook nogal voorzichtig: men kan het

drankje heel onschuldig genieten door het te mengen met bijvoorbeeld tomaatenstap, „dat als natuurprodukt iets hartigs nodig heeft” of het bezigen om er pakjes-soep mee af te maken. Hij heeft een tandarts voor zijn produkt gewonnen, die meent dat het een probaat middel is tegen tandbederf.

Bedenklijker wordt het wanneer er gesproken wordt over „misschien heilzaam tegen schildklieraandoeningen, tegen darmstoornissen, wie-weet zelfs wel tegen bepaalde rheumatische verschijnselen”. Medici hebben de heer Götz, die zijn flesjes overigens goedgekeurd kreeg door de keuringsdienst voor waren, er nog geen uitsluitsel over kunnen geven. Wel heeft hij zelf „Grundlage des Meeresheilkunde” van prof. dr. Haeberlin eens doorgenomen.

Zullen we het nog eens beleven, dat de kellner in de Noordzeebadplaats de gast een flesje Noordzee Mineralen brengt, nadat hem de aard van de aandoening is toegefluiserd?

„Aan de enkele hier aangehaalde voorbeelden ziet men heel goed, hoe de astrologie in hoofdzaak aan haar regels komt: **niet uit de ervaring, maar uit oppervlakkige en naïeve analogieën, die zonder meer als grondwaarheden worden aanvaard.** Enkele „treffende overeenstemmingen” worden dan gemakkelijk gevonden! Zo komen we dan tot de kritiek van het grondbeginsel waarmee de astrologen menen hun zaak te kunnen rechtvaardigen: **alles is met alles verbonden.** Inderdaad. Maar daaruit volgt niet: „elk willekeurig ding is door willekeurig elk ander ding bepaald.”

Het is stellig waar, dat elke planeet aantrekkingskracht op ons uitoefent en ons licht toestraalt; maar deze invloeden zijn miljarden malen zwakker dan de moleculaire krachten die in de kiemcellen werken op het ogenblik der bevruchting. Daarom worden aanleg en karakter bepaald door de biologische wetten der erfelijkheid.”

Mr. G. C. M. van Nijnatten

Om persoonlijke redenen heeft mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, referendaris bij het Ministerie van Justitie, er toe moeten besluiten zijn werkzaamheden als lid van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij neer te leggen. Tijdens de op 8 februari te Amsterdam gehouden bestuursvergadering heeft de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, zijn waardering uitgesproken over de wijze waarop de heer Van Nijnatten gedurende een reeks van jaren de vereniging met zijn adviezen van dienst is geweest. Mr. Van Nijnatten zal trouwens in de toekomst nog werkzaamheden voor de vereniging blijven verrichten. Het bestuur is daar zeer erkentelijk voor.

WIJ BEGROETEN als nieuwe leden van de vereniging mej. zr. M. Storbeek, directrice Huize Margriet te Haarlem en de heer J. F. Heimel, farmaceutisch student te Utrecht.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle, J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

„Ik heb de WETENSCHAP niet nodig”**zegt gebedsgenezer Maasbach**

„EEN CHRISTEN-REIZE naar de eeuwigheid is vrijwel nooit een „success-story”. De Heilige Geest laat zich niet organiseren of forceren”. Met dit waarschuwend citaat uit het door de hervormde synode uitgegeven boekje „Geloofsgenezing” eindigt de kerknieuwsredacteur van de Leeuwarder Courant een reportage over de gebedsgenezer Johan Maasbach, die eind februari een campagne voerde in Leeuwarden. „Geloofsgenezing” is geschreven door de pas overleden ziekenhuispredikant ds. A. Hijmans.

HET ARTIKEL OVER Johan Maasbach geeft voortreffelijk de sfeer weer waarin de samenkomsten met handoplegging om de zieken te genezen zich voltrekken. Er heerst een wat extatische evangelisatiesfeer en Maasbach toont zich een voortreffelijk regisseur van zijn gehoor van eenvoudige mensen.

JOHAN MAASBACH, DIE eens als tolk optrad van de Amerikaan Osborn, die in 1961 in ons land verbleef, schroomt niet vragen die hem worden gesteld met gevaarlijke simplificaties af te doen. „Is het dan niet een geschenk van God, is het geen genade, dat Hij de mensen de medische wetenschap heeft gegeven en al die geneesmiddelen?” vraagt men hem. „Ik heb de wetenschap en de geneesmiddelen niet nodig”, zegt evangelist Maasbach. „Ik ga naar de dokter, die het dichtst bij woont. Hij heeft altijd spreekuur en Hij stuurt geen rekening. Mijn geneesheer is Jezus Christus”.

Amerikaans accent

Evangelist Maasbach, lezen wij in de Leeuwarder Courant, is een veertiger, getrouwd, hij heeft vijf kinderen. Hij spreekt gemakkelijk, zonder show of sensatiezucht. Hij geeft aan zijn woorden een Amerikaans accent. Hij spreekt naar aanleiding van een tekst in de bijbel, die hij tijdens zijn toespraak steeds in de hand houdt.

Elke zondagochtend om acht uur houdt hij een opwekkingstoespraak voor radio-Luxemburg. Hij werkt en predikt in nauwe samenwerking met de „Volle Evangelie”-beweging, die haar hoofdkwartier in den Haag heeft, Koningstraat 3a. Daar wordt het blad „Goed Nieuws” uitgegeven en „Nieuw Leven”. In Leeuwarden kreeg Maasbach bij zijn vier dagen durende campagne medewerking van leden van de Pinkstergemeente en van „Stromen van Kracht”.

In zalen Schaaf hield hij des avonds bijeenkomsten met een meer massaal

karakter, des middags waren er in een kleine bovenzaal bijeenkomsten waar hij meer persoonlijk contact opnam met de aanwezigen en de zieken persoonlijk de handen oplegde en voor hen bad.

Opwekking tot offer

Behalve de samenzang, de prediking en het gebed voor en met de zondaren en zieken neemt het offer een belangrijke plaats in de bijeenkomsten. Evangelist Maasbach weet de aanwezigen beleefd en charmant, maar ook zeer dringend op te wekken tot het offer (dat wordt ingezameld in plastic emmertjes). Hij heeft het geld ook zeer nodig; voor de radio-uitzendingen, die per jaar f 30.000 kosten, voor de campagnes, voor de lectuurverspreiding.

De boodschap, die evangelist Maasbach verkondigt is eenvoudig. Die boodschap gaat uit van de bijbel, het testament, de wilsbeschikking van God. De mens is zondig en verdorven. De duivel

vervolg op pag 2**TV-DOCUMENTAIRE
OVER
GEBEDSGENEZING**

IN BESLOTEN KRING is te Amsterdam de TV-documentaire van Jan Vrijman over gebedsgenezing vertoond. De VARA zoekt naar de juiste vorm om deze film op het beeldscherm te brengen, daar men hem niet „zonder meer” durft te vertonen. De moeilijkheid is, aldus De Volkskrant, dat het aangrijpende fenomeen op velerlei wijze kan worden geïnterpreteerd. Vrijman maakte een reportage en het morele oordeel wordt geheel aan de kijker overgelaten. Jan Vrijman vertelde een Vrije Volk-reporter: „Het is een emotionele en indrukwekkende film en de documentaire is ook nog in een moderne vorm gegoten. Ik houd er niet van de kijkers afgepaste meningen voor te zetten. Ze moeten zelf concluderen. Daarom roepen mijn films ook altijd de meest uiteenlopende reacties op. De voornaamste voorstander van gebedsgenezing, de evangelist Maasbach, en de voornaamste tegenstander, de Leidse arts-internist-predikant dr. Nolke, komen allebei in mijn film aan het woord. Samen met hen heb ik ook gebedsdiensten bijgewoond.”

Na de voor-première schreef De Volkskrant: „Opvallend waren de reacties van het publiek op deze film. Er waren enige momenten van stilte, maar vaker hoorde men de gesmoorde of uitbundige lach.” Evangelist Maasbach zei: „Ik vind de documentaire goed en objectief. Dat het publiek af en toe in lachen uitbarstte, vind ik begrijpelijk. Je kunt heel goed om iemand lachen zonder hem direct uit te lachen.”

Op 25 april algemene vergadering met lezing...**ZIE BLADZIJDE 4**

Gebedsgenezer Maasbach treedt op

vervolg van pag 1

belaagt hem op allerlei wijze. Maar omdat God de redding en het heil van alle mensen wil is Jezus Christus aan het kruis gestorven. Door Zijn bloed kunnen alle mensen worden gered. Jezus Christus is niet veranderd. De tekenen, die Hij deed tijdens Zijn rondwandeling op aarde doet Hij nu nog. Hij geneest nóg de zieken. Hij doet nóg wonderen. De mens moet in hém geloven om gered te worden van ziekte en zonde. En Hij is aanwezig waar twee of drie mensen verzameld zijn in Zijn naam.

Wapen van de duivel

De twijfel is het voornaamste wapen van de duivel. Vaak komt die twijfel bij de handoplegging bij de zieken. Soms dagen daarna, terwijl men zich al beter waande. Want de duivel is sterk; hij geeft de mensen, die aan zijn macht dreigen te ontglippen, een trap na. Wat nodig is voor de mens is bekering, wedergeboorte. Dat moet hij doen, want de tijd is kort. Alle tekenen wijzen er op, dat het einde der wereld nabij is.

Om deze thema's draaien de toespraken van evangelist Maasbach. In de middagbijeenkomsten laat hij dan zieken en gebrekkigen langs zich trekken. Om beurten legt hij hun de handen op en bidt, dat de ziekte of kwaal, die zij hebben weg mag gaan: de rheuma, een gezwel, oog- en oorziekten, chronische hoofdpijn enz. Hij bidt, dat de duivel, die de zieke belaagt, weg mag gaan: „Satan, oud serpent, ik zeg u in de naam van Jezus, laat af van deze mens”.

Kom, nog drie...

In de avondbijeenkomst laat evangelist Maasbach mensen in de zaal opstaan en getuigen van wonderbaarlijke genezingen, van verlammingen, gewelven, nier- en galziekten, rheuma enz.

Na zijn toespraak roept hij de mensen op, die zich willen bekeren en genezing zoeken bij Jezus. Zij moeten de hand opsteken. Steeds weer, steeds dringender roept hij ze op. „Kom, nog drie, nog twee, de laatsten, kom, kom!”

Wie de hand hebben opgestoken, moeten gaan staan en naar voren komen. En dan moeten allen, die „zich Gods kinderen weten” achter hem gaan staan. Tientallen gaan naar voren. Zij moeten de hand op elkaars schouder leggen en voor elkaar bidden. Eerst bidt evangelist Maasbach „het zondaarsgebed” met hen. Regel voor regel bidden ze het hem hardop na. Dan moeten ze samen bidden voor redding en ge-

nezing: „Bidt maar luid! Roept het hardop. Je moet je eens uiten. Het doet je goed. Heer, ontferm u mijner!”

En dan begint evangelist Maasbach te bidden voor de zieken. Hij klapt daarbij in de handen. De mensen beginnen mee te bidden, hardop, door elkaar heen te roepen. Kreten weerklinken: „Hallelujah! Prijst de Heer!” Een vrouw begint te zingen. „Nee zuster”, onderbreekt evangelist Maasbach, „we zingen nu niet, zuster, wij bidden”. Steeds luider en dringender worden de aanroepingen. Dan ineens besluit evangelist Maasbach kalm het gebed en kondigt

de slotzang aan: „Dankt, dankt nu allen God”.

Is het niet gevaarlijk de zieken te laten komen! Aldus een vraag aan evangelist Maasbach. Verwachten ze niet te veel? Krijgen ze niet een verschrikkelijke morele kater, wanneer ze niet genezen worden?

De heer Maasbach antwoordt de kerknieuwsredacteur van de Leeuwarder Courant met een tegenvraag: „Krijgen de mensen in de ziekenhuizen en bij de doktoren geen grotere teleurstellingen. Vergissen de doktoren zich nooit? Zijn daar geen mislukkingen?”

Alles op één hoop

IN DE WEEKEND-BIJLAGE van de Gelderlanders-pers verscheen op 15 februari een gedegen artikel van de hand van Jos Ahlers met als hoofdtitel „Wonderen in elke prijsklasse. Kwakzalvers „genezen” zeker miljoen Nederlanders”. In dit artikel betrok de heer Ahlers — hoe kan het anders — ook de Vereniging tegen de Kwakzalverij. De voorzitter van onze vereniging heeft hierop een aanvullende toelichting geschreven om de zienswijze van de vereniging eerlijk uit de doeken te doen. Een en ander werd in De Gelderlander van 27 februari afgedrukt. Wij laten het hieronder volgen:

1. „We hebben enkele zeer vooraanstaande magnetiseurs in Nederland. Prof. dr. W. H. C. Tenhaeff doceert in Utrecht in de parapsychologie. Hij en Croiset komen op die hoop samen met de Winschoter kruidendokter Bloem. En dit vind ik jammer”.

Ook de vereniging tegen de Kwakzalverij betreurt dit, maar het ligt niet aan haar, dat bovengenoemden onder één noemer moeten worden gebracht. De heer G. Croiset overtreedt in ergerlijke mate de wet op de uitoefening der geneeskunst. Daartoe wordt hij aangehouden door de steun, die prof. Tenhaeff hem reeds jarenlang doelbewust geeft, hoewel laatstgenoemde zegt zich nadrukkelijk te distantiëren van de praktijken van „genezers”.

2. „Dokter A. P. N. de Groot: Die advertenties zijn vaak op het randje van oplichting. Hij veroordeelt alles, het minder slechte en het goede. Alles op één hoop”.

Zonder nadere uitleg geeft deze zinsnede een verwrongen beeld. Het goede

wordt als zodanig wel degelijk erkend en gewaardeerd. Maar door de wijze van propageren in de lekenpers wordt het goede vaak gemaakt tot een middel, dat kan schaden.

Voorbeeld: Vitamines, voor het leven noodzakelijke voedingsbestanddelen, die in zeer kleine hoeveelheden moeten worden gebruikt. Wordt één van deze in te geringe hoeveelheden genuttigd, dan ontstaat een ziekte, die wordt genezen door toediening van de geëigende hoeveelheid van deze bepaalde vitaminesoort.

Een te groot gebruik van een vitamine kan aan de andere kant ook de oorzaak zijn van ziekelijke afwijkingen.

Met dit voor ogen is het begrijpelijk, dat in propageren in de lekenpers van multi-vitaminen-preparaten, waarin meerder vitamine-soorten zijn verwerkt, voor allerlei vage aandoeningen, een groot gevaar voor de gezondheid kan schuilen.

De reclame schiet hier duidelijk zijn doel voorbij door onoordeelkundig gebruik aan te moedigen.

Het winstbejag van de fabrikant — niet de veroordeling door de Ver. tegen de Kwakzalverij — manoeuvreert hier deze — op zich goede — geneesmiddelen op dezelfde hoop met echte kwakzalversmiddelen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker,
Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

A. P. N. DE GROOT,

Voorzitter van de Ver. tegen de Kwakzalverij

„Het is mijn plicht de gemeenschap te beschermen”

„IK ACHT HET mijn plicht als arts en als inspecteur om te strijden tegen deze sluipmoorden en ik meen de gemeenschap te moeten beschermen tegen deze feiten”, zei de geneeskundig inspecteur voor Zd-Holland, de 63-jarige arts A. in 't Veld uit Den Haag voor het kantongerecht te Schiedam, toen de zaak tegen de 61-jarige magnetiseur T. F. uit Schiedam behandeld werd.

Honend interrompeerde de heer In 't Veld later toen de verdediger mr. J. Zeylemaker uit Amsterdam de „Raad van Tucht” van de Ned. Fed. van Paranormale Genezers ter sprake bracht. „Raad van Tucht, puh.”, zei de heer In 't Veld, die tevoren verklaard had dat hij zich al meermalen met dergelijke zaken had beziggehouden. Paranormale genezers hadden zelfs een request naar H.M. de Koningin gestuurd.

„Naar mijn mening is er geen enkele aanleiding dat request te aanvaarden. Zonder meer zijn deze lieden een gevaar voor de volksgezondheid. Zij behandelen ziekten die ze niet kennen, die hen volkomen vreemd zijn. Hun code-regels zijn strijdig met elke code. Het zijn leuzen vol voosheid; wie zal hen aansprakelijk stellen voor schade? Ze kennen geen fysiologie, geen pathologie. Ze hebben geen *verschoningsrecht*, want geen beroepsgeheim.

Geen beroepsgeheim

In ROTTERDAM WAS iemand verontwaardigd omdat alles over haar bekend was. Deze patiënte meende dat haar behandeling door de magnetiseur volkomen geheim was. Ik wijs op dit voorbeeld omdat men het niet weet. Er staat in hun code dat de genezer verplicht is de patiënt bij acute infecties, bij een hersentumor e.d. direct naar een medicus te verwijzen, maar hoe kan de magnetiseur dat weten? Hoe kan hij beoordelen of zijn patiënt een gevaar voor zichzelf en voor de gemeenschap is? Slechts een medicus kan een diagnose stellen en een therapie voorschrijven, dat is de kern van de zaak en onlosmakelijk met elkaar verbonden”.

De kantonrechter mr. P. B. Cos vroeg de inspecteur of er bij een behandeling van een magnetiseur werkelijk gevaar kan ontstaan en fel antwoordde dr. In 't Veld: „Ik heb zojuist een heel lange brief geschreven aan de minister over een geval waarin schromelijk tekort is geschoten. Het is helaas zo dat de Wet van 1865 niet goed is toegepast. We zullen het hoofd moeten buigen van schaamte. Ik heb vroeger al overlegd met de officieren van justitie, mr. Versteeg en mr. Van Gilse, maar zij hadden

SCHERPE WOORDEN TEGEN MAGNETISEUR UIT SCHIEDAM

niet voldoende personeel om op te treden. Er zijn jaarlijks wel vijf miljoen overtredingen en helaas maar vijftig personen die vervolgd worden.”

Vele veroordelingen

UIT HET VERHOOR bleek dat de heer F. al vele malen is veroordeeld voor het uitoefenen van zijn beroep. Hij heeft in enkele plaatsen van ons land gewerkt en de laatste jaren woont hij in Schiedam en werkt hij in een verenigingslokaal aan de Lange Haven. Ditmaal stond hij terecht omdat hij op 17 oktober 1963 bij mevrouw Gerritje van T. „strijkende bewegingen over de heup” en bij mevrouw Maria Caterina S. „strijkende bewegingen over de buik en de wervelkolom” had gemaakt.

Kantonrechter mr. P. B. Cos zei uit het proces-verbaal te hebben vernomen dat mensen verklaren baat bij deze behandeling hebben ondervonden. De wnd. substituut-officier van justitie mr. H. Franken wees er op dat de patiënten van F. op hun formulier moeten invullen welke diagnose hun dokter heeft gesteld, maar mr. Franken vroeg zich af of de patiënten hun kwaal wel altijd kennen. „Neemt u wel contact op met de dokters?” vroeg de kantonrechter en „Ja, maar dan wordt ons door sommigen de huid volgescholden”, deelde verdachte mee.

De officier wilde precies weten of en tot welke organisatie verdachte behoort. De verdediger deelde mee dat er nu een Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers en een Ned. Federatie zou zijn, verdachte was eerst lid van de eerste vereniging en tegenwoordig lid van de tweede, maar er zou wel een fusie tussen de organisaties komen. „U zou voor de rechter verklaard hebben het beroep nooit meer te zullen uitoefenen, u zou masseur worden?”, zei mr. Cos. Maar verdachte wuifde dit weg met: „Ja, dat was lang geleden, in Rotterdam of Dordrecht, geloof ik”.

Antecedenten

ALS GETUIGE A DECHARGE vertelde de 54-jarige voorzitter van de Federatie, de heer F. J. R. van Soomen, gemeente-ambtenaar te Amsterdam, dat de antecedenten van elk lid goed worden bekeken, o.a. op dankbetuigingen van patiënten en op morele gronden. De verdediger verklaarde dat

medici en professoren zitting hebben in de Raad van Tucht van de Federatie. De officier vroeg de namen van deze deskundigen te overleggen, maar dat kon mr. Zeylemaker niet.

De officier wenste elk debat over de wet te vermijden, hij stelde dat de indruk is gewekt dat F. zou genezen terwijl begaafdheid en betrouwbaarheid niet bleken. Hij eiste tweemaal 250 gulden moete of een maand hechtenis.

De raadsman stelde dat er duizenden genezers zijn in ons land en hij vroeg zich af waarom dan juist zijn cliënt moest worden aangepakt. Hij zei dat de paranormale en natuurgenezers er nu eenmaal zijn, dat ze zullen voortgaan en eens, misschien over 25 jaar, zullen worden geaccepteerd. Zijn cliënt was te goeder trouw, hij geloofde in zichzelf, hij was eerlijk en correct. Later maakte de heer Zeylemaker bezwaar tegen de uitdrukking: „Sluipmoorden”.

Alleen over de kleren

„WAT IS ER voor gevaar aan, aldus de verdediger. Mijn cliënt strijkt alleen over de kleren. Men gelooft er in of niet. In Amsterdam, Utrecht, Den Haag worden de magnetiseurs niet vervolgd. Daar heeft men er vertrouwen in. Voor de patiënten bestaat de reële noodzaak zich tot F. te wenden.” „De medici waren niet in staat deze mensen te genezen maar F. wel”, zei mr. Zeylemaker, die van mening is dat F. formeel wel schuldig is, maar dat hij niet gestraft mag worden. „Men is hem dank verschuldigd”.

De kantonrechter mr. P. B. Cos achtte T. F. schuldig en, ook gezien de recidiven, strafbaar. Hij wilde in het midden laten wat de vereniging van F. nog meent te kunnen bereiken.

„Mijn bezwaren zijn dat uw behandeling mogelijk wel tijdelijk enige verlichting kan brengen, maar dat u geen diagnose kunt stellen en ook niet de juiste therapie kunt toepassen. Ik voel niets voor een symbolische boete. Vorige keer heb ik u tot driemaal 150 gulden veroordeeld. Nu veroordeel ik u tot tweemaal tweehonderd gulden of twintig dagen hechtenis.”

(Ontleend aan „De Rotterdammer”.)

WIJ BEGROETEN ALS nieuwe leden van onze vereniging de heren J. van Baak, dermatoloog te Utrecht, H. P. Rab, arts te Beerzerveld en C. F. Boelhauer, Inrichting voor heilgymnastiek, massage en fysieke therapie, te Boxmeer.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

OP ZATERDAG 25 APRIL 1964, 2 UUR,
IN DE GROTE BOVENZAAL VAN HET
AMERICAN HOTEL TE AMSTERDAM
(INGANG MARNIXSTRAAT)

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, arts.
2. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 30 november '63.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag secretaris.
5. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
6. Benoeming kascommissie.
7. Verkiezing bestuursleden.

Het bestuur stelt voor te benoemen de heer J. van Baak, dermatoloog te Utrecht, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van het bestuur der Koninklijke Maatschappij tot Bevordering van de Geneeskunst, en de heer J. M. de Haas, tandarts te Heemstede, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van het bestuur der Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde.

8. Te plm. 15 uur lezing van de heer J. W. Gosker, inspecteur van politie te Arnhem, over het onderwerp: „Parapsychologie in de praktijk”. (Duur van de lezing met experimenten plm. 2½ uur).
9. Rondvraag.
- 10 Sluitting.

GEESTELIJK GEVAARLIJK

In HERVORMD DRIEBERGEN schrijft ds. W. Glashouwer enige artikelen over het gevaar van bezoek aan occulte genezers. In zijn wijkbericht geeft hij een toelichting hoe hij tot het schrijven van deze artikelen is gekomen. Begin januari behoorde hij tot de deelnemers aan de predikantenconferentie op „De Hezenberg” te Hattem. Daar sprak een internationaal bekend deskundige op het gebied van de occulte genezing, dr. Kurt Koch.

„Wij hebben er enkele goede dagen gehad. Opnieuw werd ik overtuigd welke grote gevaren het bezoek aan magnetiseurs, helderzienden en waarzeggers met zich mee brengt. Ook het raadplegen van een horoscoop, een

handlijnkundige en welke vormen er verder ook mogen zijn, is geestelijk gevaarlijk.

Dr. Koch, die naast theologie ook psychologie studeerde, heeft in zijn proefschrift 500 gevallen beschreven van mensen die met occultisten in aanraking zijn gekomen. Hij wordt thans in de gehele wereld uitgenodigd lezingen over dit onderwerp te houden. Op „De Hezenberg” was hij op uitnodiging van de Hervormde Raad van Kerk- en Ziekenzorg. Dr. Koch steunt thans op een ervaring van 10.000 gevallen.”

(Ontleend aan „De Zondagsbode”, Hervormd kerkblad voor Schiedam en Kethel).

In de prullemand

IN DE RUBRIEK van medische vragen „Dokter wat vindt U” in Het Vrije Volk antwoordt de arts H. L. Heijermans op de vraag van een lezer: In de folder van Nicocortyl staat, dat het uit plantenextracten bestaat. Het wordt op dezelfde wijze aanbevolen als de vele zogenaamde kruiden en kruidenaftrek-sels, die de kwakzalvers zo graag aan de man brengen. De firma, het z.g. Anti-tabakcentrum, vermeldt geen samenstelling en dan gooi ik dit soort folders steevast in de prullemand.

Iemand, die een serieus produkt brengt, geeft er de samenstelling bij. Het recept is de eerste vereiste.

INDEX 1963

Aardstralenkastje	10, 11
Bron, Johannes	10
Burbach, A.	4
Chitropaxie	11
Doorninck, mr. Adam van	2, 3, 5
Ethiek, medische	12
Evipan-Vacupan	5
Fakirs	7
Funke, dr. H. H.	4
Gebedsgenezing	9
Geneesmiddelen, beperking van —	3
Geneesmiddelenindustrie	8
Geneesmiddelenindustrie in de V.S.	3, 4, 5
Geneesmiddelen met onbekende samenstelling	6
Geneesmiddelen, onderzoek	6, 8, 9
Geneesmiddelenvoorziening, Wet op —	8
„Genezers”, Hervormd onderzoek	1
Gezondheidsarmbanden	7
Gosker en Urkas	11
Groot, A. P. N. de	1, 2, 12
Health Hucksters, The —, door Ralph Lee Smith	3, 4, 5
Helderziende	7
Homoeopathie	5, 10
Intellectuelen-kruiden	5
Jaarvergadering	3, 10, 11
Jacobson, J. D.	7
Kantonrechter Amersfoort	4
Knap, Henri (Dagboekancier)	1, 10, 12
Kruidendokter	1
Kruidenhandel F. L. Bloem	5
Kruseman, mr. G. E.	2, 12
Kwakzalverij (algemeen)	9, 10, 11
Kwakzalverij per post	10
Kwakzalverij, Televisie steunt —	12
Magnetiseurs	2, 3, 5, 9
Magnetiseurs, Franse —	6
Marlet, J. J. C.	12
Modder en modderbaden	2, 9
„Moderne voeding” (Ver Reformprodukten)	4
Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers (NWP)	8, 7, 3
Nevenwerking, schadelijke	6
Osteopaat	11
Ottervanger, Ph. B. †	6
Para-medische beroepen, Wetsontwerp	6
Paranormale geneeskunst	2, 5
Paranormale genezers door dr. O. M. de Vaal	10
Rechterlijke macht	4, 7, 11
Reclame geneesmiddelen	1, 2, 6, 8, 11
Samenwerking arts-kwakzalver	10, 12
Schoen-„specialisten”	11
Spookverschijning te Maarsen	11
Steen, genezende —	11
Tandtechniker	4, 6, 6, 11, 11
Televisievoorziening	12
Vaal, dr. O. M. de	10
Wibaut, dr. F.	6, 8
Wonderdokter	4
Wondermiddelen	6
Zorab, G. A. M.	2

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmid, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Buiters, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle, J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 januari 1881

NAESSENS: „als monteur, die carburator en accu verwacht.....”

DE ZAAK-NAESSENS is ongetwijfeld een van de afschuwelijkste gevallen van kwakzalverij van de laatste jaren. Zij heeft in Engeland en Frankrijk groot opzien gebaard en het komt ons nuttig voor er in deze kolommen de aandacht op te vestigen. Hoe kon het zover komen? „Een waterval van lafheden”, zo karakteriseerde het Parijse weekblad l'Express de houding van de autoriteiten, die veel te laat ingrepen.

TOEN NAESSENS, ONDANKS de strafvervolging, die in Frankrijk tegen hem is ingesteld, aankondigde dat hij zich in Schotland zou vestigen om zijn „spuurwerk” voort te zetten, vroeg in het Britse Lagerhuis het labourlid Kenneth Robinson aan de minister van Arbeid: „Wilt u, wanneer er een arbeidsvergunning voor Naessens wordt gevraagd, er vooral voor zorgen, dat u daarmee geen valse hoop aanmoedigt bij ouders van kinderen, die aan leukemie lijden, of bij de patiënten zelf?”

DE STAMPIJ OP Corsica was ontstaan doordat Naessens van de vader van de leukemie-lijder Bernard Farran, een jongen van vijftien jaar, de beschikking had gekregen over een huis op dit eiland. Van alle kanten stroomden toen ouders met hun kinderen naar Corsica op hoop van genezing. Bernard Farran, „genezen” door Naessens, overleed enige tijd na het „succes” van de „wonderdokter”. Op Corsica kon Naessens met een zekere schijn van wettigheid werken, omdat de endocrinoloog, dr. Santonacci het middel toe- diende.

Met spandoeken

DEZE ARTS BOOD zijn hulp aan toen de departementale geneeskundige inspecteur van gezondheid, dr. Lenck, Naessens verboden had een Engels ljidertje aan leukemie dat door de moeder uit Blackpool naar Corsica was gebracht, te behandelen.

Dat namen de Corsicanen niet. Ze hebben een medelijdend hart en ze bekommerden zich niet om wetsoepalingen. De volgende dag — het loopt tegen Kerstmis — loopt een menigte met spandoeken door de stad Bastia en eist redding van de kleine Edward. Aandoenlijk — en tragisch tegelijk. Want er is géén redding voor de kleine Edward mogelijk..... Dokter Lenck krabbelt echter terug. Een dag later wordt het jongetje per helicopter overgebracht naar Ajaccio, waar een medicus op de kliniek van dr. Santinacci het „serum” inspuit.

Naessens blijkt nog meer medestanders te hebben. Zelfs mevrouw De Gaulle, begaan met het lot van de kinderen, die naar Corsica komen, zou de bemiddeling van het ministerie van volksgezondheid hebben gevraagd. Dit zou een van de redenen zijn geweest,

waarom het geruime tijd heeft geduurd, aler Naessens, in het nauw gebracht, Corsica verliet en er een vervolging tegen hem werd ingesteld.

Daar was alle reden toe.

VRIJSCHUTTER IN DE BIOLOGIE

NAESSENS WAPENT ZICH met de term „bioloog”. Voorzichtige kranten maken er van „amateur-bioloog”. L'Express noemt hem een vrijsschutter in de biologie en een échte bioloog zei over wat Gaston Naessens onder de microscoop had ontdekt: „Het is alsof een monteur de carburateur met de accu zou verwarren”.

Naessens is zijn beroepswerkzaamheden inderdaad begonnen als soort monteur. Met zijn broer repareerde hij auto's, horloges, haardrogers etc. Des avonds snoert hij in oude medische boeken, die hij op de zolder van het ouderlijk huis vindt. Dat is ergens in Auvergne. In 1947 gaat Naessens naar Parijs en wordt broeder in een Amerikaans ziekenhuis. Hij volgt een schriftelijke cursus voor laborant. Maar hij wordt, voor hij het diploma heeft, mas-

seur. Van masseur naar genezer is voor Gaston Naessens maar een enkele stap, die hij gemakkelijk doet na zich gewapend te hebben met een microscoop. Een aantal Guinese biggetjes wordt aan zijn onderzoekingsdrift opgeofferd. Hij gaat aan bloedonderzoek doen en „ontdekt” „microparasieten” in het bloed van kankerlijders, waarvan de uitscheiding een kankerverwekkende werking zou hebben.

Trieste illusie

HIJ VINDT ER ook nog een middel tegen. Dat heet dan heel geleerd G.N. 24, G. N. van Gaston Naessens, 24 van zijn geboortjaar 1924. In 1950 treedt hij voor het eerst op als kwakzalver. Hij heeft al spoedig een bloeiende praktijk maar hij wordt ook al spoedig veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Hij verhuist, probeert zijn geluk elders. Hij verruult zijn „titel” van „arts” voor die van „bioloog” — in werkelijkheid zijn beide „titels” grof bedrog. Hij ontdekt een nieuw middel „Anablast”, dat effectief zou zijn tegen leukemie — en dit „Anablast” paste hij op Corsica toe.

Naessens is een charlatan. Naïevelingen denken zich hem in als de eenzame miskende figuur, die „de grote ontdekking” heeft gedaan. Welk een trieste illusie. Men kan zich, schrijft Jacques Derogy in l'Express, net zo goed een knutselaar op zijn zolderkamer indenken die bezig is een supersonisch vliegtuig te bouwen of een raket naar Mars.

En ondertussen heeft Naessens de geesten vergiftigd met het wekken van valse hoop en heeft hij een reeks van wanhopige ouders geruïneerd.

Zie over dit onderwerp ook blad. 2

Tandtechnicus veroordeeld

DE NEDERLANDSE TANDTECHNICUS J. Z. uit Waddinxveen is door de rechtbank te Hasselt in Belgisch Limburg veroordeeld tot 4.240 Belgische frank boete wegens het onwettig uitoefenen van de tandheelkunde in België. J. Z. behandelde patiënten aan huis, trok tanden en kiezen en leverde kunstgebitten, aldus de Haagsche Courant.

„Hij hoeft niets te weten”

„L'AFFAIRE NAESSENS”, die in Frankrijk en in Engeland zoveel stof deed opwaaien gaf dr. O. M. de Vaal in het weekblad De Groene Amsterdamer de volgende ontboezemingen in de pen.

Dat de publieke opinie hoogst grillig kan uitvallen, wordt gedemonstreerd door de „zaak Naessens”. De „autodidact-bioloog” Naessens maakt „een serum” — bedoeld is een of andere injectievloeistof — tegen de bloedziekte leukemie. Naessens ging op Corsica praktiseren, kreeg grote toeloop. Leukemie is een ziekte die nimmer geneest. De biologische processen die bij leukemie ontspreken, kan men niet ongedaan maken en een en ander is sterk afhankelijk van de tijdsfactor, een tot dusver voor geneesmiddelen weinig gevoelig object. Het levenselixer blijft een wensdroom.

De bedoelingen van Naessens kunnen goed zijn, wat hij uitvoert is zinloos. Zonder enig benul te hebben, kiest een groot deel van het publiek partij voor deze man, als men hem verbiedt zijn praktijk voort te zetten. Alle, met soms gillende verontwaardiging geëiste onderzoeken en garanties voor veiligheid, onschadelijkheid, kwaliteit, doeltreffendheid en ga zo maar door van geneesmiddelen — alles laat men varen als het een emotioneel geladen „wonderbehandeling” betreft. Dan eist het publiek geen exact onderzoek, geen controle door deskundigen, geen wetenschappelijke publikaties, geen dierproeven. Men vindt het niet eens erg als iemand over de bereiding en samenstelling van zijn „middel” geen gegevens wil verstrekken. Integendeel, men heeft liever dat het middel geheim blijft. Deze wil zet zich voort in het verlangen dat de bedrijver van de „nieuwe geneesmethode” zijn gang kan blijven gaan. „Laat hem toch bewijzen dat hij gelijk heeft, waar hij dat mee doet, is immers een tweede. Dat is zijn geheim en eigenlijk doet het er niet toe. Zo luidt dan de publieke mening.

We zijn hier midden in het magische denken beland, het denken dat uitgaat van een wens, en dat, bij een bepaalde intensiteit, geacht wordt de gewenste realiteit te kunnen opwekken. Denk dat iets zo is, en bij voldoende moeite is het dan ook zo. Op deze basis berust bv. het hele geloof aan — en daarmee het resultaat van het paranormale genezen. Ook de paranormale genezer hoeft niets te weten — zijn belofte, zijn gelofte, het is voldoende. Van beloven naar geloven is hier nog maar een stapje, aldus dr. De Vaal.

Al te suggestief

IN HET MAARTNUMMER van ons maandblad hebben wij twee artikelen gewijd aan de gebedsgenezing — één bijdrage ging over het optreden van de Nederlandse gebedsgenezer Maasbach te Leeuwarden, de andere vermeldde het feit, dat men de film, die Jan Vrijman voor de VARA-televisie van de gebedsgenezing niet durft uit te zenden.

Vrijman is, weet Trouw nog over deze film te vermelden, drie keer in Den Haag geweest op een bijeenkomst van de „Stichting Volle Evangelie Zending”. Maasbach is geestelijk leider van deze sekte, die in ons land honderdvijftig tot tweehonderdduizend leden telt.

De film begint met een doopplechtigheid 's morgens vroeg in een zwembad. Daarna komt de kerkdienst met zijn extatisch-blijde sfeer.

Vrouwen vertellen met verheerlijkte stem van welke ziekten ze zijn genezen en een winkelier als een Goliath vertelt over de wonderbare zaken aan hem en zijn huis geschied. Maasbach telt op zijn vingers. Wat heb je allemaal gehad? En nu genezen op het gebed. Wat zeg je daar van?

Camera's en microfoons dwalen door de kerk. Niemand ziet ze. Iedereen zingt vol vervoering. Maasbach laat de mensen knielen, legt zijn hand op een hoofd en bidt, luider en luider. Weer zijn er mensen genezen.

Welke tendens spreekt er uit deze film? Gijs Stappershoef van de VARA formuleert het kort en krachtig: Gooi je medicijnen aan de kant, geloof en

bid, en je bent beter. Juist daarom durft men de uitzending niet aan. De grote suggestiviteit van „Gebedsgenezing” zou een bepaalde groep labiele mensen kunnen beïnvloeden. Zieke mensen zouden kunnen denken: Hier is het wonder, hier is mijn redding en ze zouden hun medicijnen laten staan.

Dan komt er ook nog het aspect van de lachwekkendheid van wat er in het zwembad gebeurt.

Jan Vrijman vindt het jammer, dat de film niet wordt uitgezonden. „Maar 't is me bij de krant ook wel eens gebeurd, dat de hoofdredacteur zei: Nee. Dat zegt de VARA nu ook en de VARA heeft de film betaald”.

Was er dan geen andere oplossing, vraagt Trouw, met een inleiding, commentaar of misschien een waarschuwing?

Antwoord: We hebben van alles geprobeerd om „het gevaar” er uit te halen. Eerst met commentaar, maar dat ging finaal verloren in het enthousiasme van de mensen. Toen met een „keiharde” reporter erbij, die Maasbach zou interviewen. Maar Maasbach begon met een zegen te vragen en daardoor had hij het pleit al gewonnen. De reporter had hij trouwens in enkele minuten vastgepraat.

Wat nu? De film is er. Ik zou hem niet anders, hoogstens beter kunnen maken. Misschien is er met een filmverhuurkantoor iets te beginnen. Zullen we nog bekijken, aldus Jan Vrijman.

HA, DAT ZEEWIER!

EN WAAROM IS het Scheveningse strand op zomerse hoogtijdagen zo weinig druk? Let op: er ontbreekt een eeuwige zeebries, die dag in dag uit jodium aanvoert. Dit is geen misplaatste grap, maar een bar logisch gevolg van een lacherig brok propaganda van over-de-grens, aldus lezen wij in de rubriek „Onder de Haagse toren” in de Haagse Courant.

Het Belgische Oostende is er verantwoordelijk voor. Evenals in de Nederlandse badplaatsen wordt hier gepoogd meer toeristen te krijgen door alle aantrekkelijkheden op te sommen, te herhalen, te bisseren. Omdat alle vormen van ontspanning al in alle toonaarden bezongen zijn, is er naarstig gezocht naar een nieuw element. Het is nog gevonden ook. Een gezondheidselement, dat doorspekt met Bel-

gische blijmoedigheid in klare taal in „Oostende-nieuws” gegoten is. Aldus:

„Zelfs van medisch standpunt uit hebt u alles te winnen bij een weekende te Oostende. Door een samenloop van aardrijkskundige en meteorologische omstandigheden is de lucht aan de Noordzeekusten, en meer bepaald de Belgische kust, oververzadigd van een *zeewierelement* dat een eeuwige bries dag in dag uit — 365 dagen per jaar — aanvoert: jodium. De eigenschappen van jodium hoeven niet meer te worden aangehaald: stimulans voor de schildklier en verkwikking voor de longen. Nu er zoveel gesproken wordt over longkanker, die zou te wijten zijn aan het roken van sigaretten en aan de luchtbezoedeling door uitlaatgassen, zal u beter dan ooit beseffen dat u er alle baat bij hebt Oostende geregeld te bezoeken. En wat meer is: in een jodiumrijke atmosfeer

SCHRIFTELIJKE CURSUS IN HET STRIKEN.....

VOORZEKER, DE WONDEREN zijn de wereld nog niet uit. Het is in het jaar 1964 van onze jaartelling zover gekomen, dat men een schriftelijke cursus paranormale geneeskunde kan volgen.

„De patiënt is een kind, dat een vader-figuur nodig heeft”, zegt prof. Tenhaeff. Welnu — er is voor gezorgd, dat men schriftelijk zulk een vader-figuur kan worden, dat men schriftelijk kan leren strijken, dat men schriftelijk zijn magnetische gaven kan leren ontwikkelen, dat men per brief een scheut paranormale begaafdheden kan opdoen!

Met een gestencild blaadje, dat animeert om op deze schriftelijke cursus in te schrijven stapte de journalist Ton Oostveen naar prof Tenhaeff in Utrecht. In het Brabants Dagblad van 14 maart deed hij verslag van zijn bevindingen. Hij had trouwens nog meer meegenomen dan dit ene blaadje. Er was propaganda-materiaal bij van het „Centraal Bureau voor de Paranormale Geneeskunst in Nederland (NWP — Nederlandse Werkgroep van Paranormale Genezers) en een verslag van „Medische ervaringen met magnetiseurs”.

Prof. Tenhaeff bladerde het bundeltje snel en grondig door. „Laten we beginnen met vast te stellen dat mijn oordeel hierover vernietigend is,” zei hij toen.

Bekend standpunt

IN HET ARTIKEL, dat zes van de zeven kolommen van de pagina beslaat en waarboven o.a. het opschrift staat „Kwart van bevolking consulteert paranormale genezers” wordt verder het bekende standpunt van prof. Tenhaeff uiteengezet. Wij mogen ons ontslagen achten daar nog verder op in te gaan. De voorzitter van onze vereniging en de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben in

HA, DAT ZEEWIER!

vervolg van pag 2

is de uitwerking van nicotine 50 à 60 procent minder schadelijk dan bij voorbeeld in de grootstad. Rookt u er dus maar rustig op los te Oostende.”

Het is wel duidelijk; Scheveningen is minder bepaald oververzadigd van een zeewierement uit een eeuwige bries en dus minder gezond. En Scheveningen is meer bepaald gevaarlijk als er lustig op los gerookt wordt. Het zal best te merken zijn binnenkort, besluit de schrijver in de Haagsche Courant.

het februari-nummer van ons blad hun bezwaren hiertegen kenbaar gemaakt. Wij volstaan derhalve met een paar aanhalingen uit het Bossche dagblad, waarbij wij vertrouwen op het critische oordeel van onze lezers.

„In deze dagen,” zo verzekert prof. Tenhaeff, „is de toeloop tot de genezers (de hoogleraar bedoelt de paranormale genezers) enorm toegenomen. Als ik heel laag schat dat er in ons land 3000 genezers zijn, en als ik heel laag schat, dat ze per dag gemiddeld tien patiënten behandelen, dan leert een dood simpel rekensommetje dat er per dag minstens 30.000 wetsovertredingen op dit terrein plaats hebben.”

Prof. Tenhaeff wil de paranormale genezer de kans geven te voldoen aan

de behoefte van de patiënt aan een vader-figuur met medeweten van de arts. „En die genezer zou dus vervolgd moeten worden, die patiënten behandelt, die niet kunnen aantonen dat hun arts van hun contact met hun genezer weet.”

De bovengenoemde NWP geeft diploma's aan genezers, die tevredenheidsbetuigingen van patiënten kunnen overleggen. Dat is prof. Tenhaeff, hoezeer hem ook de paranormale geneeskunst ter harte gaat, te gortig: „Zulke diploma's zijn volkomen waardeloos.”

Ook de schriftelijke cursus, die we in de aanhef vermeldde, gaat uit van deze NWP en wel in samenwerking met de Belgische Federatie van Natuurgenezers.

De duivelbanner in de koestal

DE RECHTBANK te Ravensburg, een wat afgelegen stad in de Westduitse deelstaat Baden-Württemberg, heeft een zekere Hermann Dreher tot acht maanden gevangenisstraf veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de diergeneeskunde. De 51-jarige Dreher deed dit op een wel zeer merkwaardige wijze: hij trad namelijk op als „heksenbezweerder”. Daarmee heeft zich ook de befaamde doctor Faust opgehouden, die bovendien nog goud poogde te vervaardigen. In het kasteel Waardenburg in de Betuwe toont men nog altijd het vertrekje, waar doctor Faust zijn toverkunsten uitoefende. Zijn tijd-

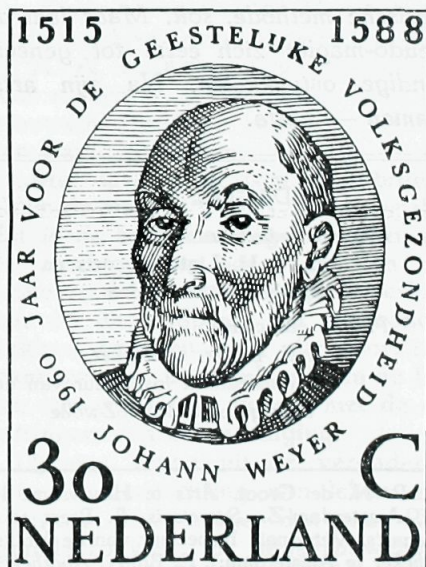
zweerder een goede boterham wist te verdienen, op niet mis te verstane wijze gegispt. De legendarische doctor Faust of Faustus heeft Marlowe en Goethe geïnspireerd. Dreher kreeg een berichtje in de wereldpers.

Hermann Dreher kreeg in 1959 van een boer in de buurt van Ravensburg het verzoek of hij de zieke koeien van „duivels en heksen” wilde bevrijden. Daar had Dreher geen enkel bezwaar tegen. Hij zou wel eens zorgen, dat de koeien weer melk gaven. De boer, Lorenz Rundel, verkeerde min of meer in paniekstemming omdat vier kalveren waren gestorven en hij was maar al te zeer bereid om naar Dreher's raad te luisteren.

Maar de koeien gaven geen druppel melk meer. Dreher wist hier wel een verklaring voor te vinden. Hij beweerde, dat Erika, de 33-jarige vrouw van de boer, een heks was, die het vee met haar kwade practijken had betoverd. Vier eeuwen geleden zou de vrouw op de brandstapel haar leven hebben beëindigd — nu ontweken de boer en zijn drie zusters stelselmatig Erika, zó dat het leven op de boerderij op de duur ondragelijk voor haar werd. Zij keerde naar haar moeder terug en liet zich scheiden.

De boer en twee van zijn zusters werden naderhand tot voorwaardelijke gevangenisstraffen veroordeeld wegens het afleggen van valse getuigenverklaringen tijdens het echtscheidingsproces.

Processen, waarin heksen en heksenbezweerdere een rol spelen, zijn in Duitsland geenszins ongewoon. In landelijke streken komen ze vrij geregeld voor.

De Nederlander Johannes Wier, lijfarts aan het Kleefse hof, schreef vier eeuwen geleden reeds een boek, waarin hij de duivelbanners als bedriegers ontmaskerde. (De postzegel verscheen in 1960)

genoot Johannes Wier*, die van 1515 tot 1588 leefde, heeft de practijken van doctor Faust, die als duivelbe-

* (ook wel geschreven als Weyer)

Een bedenkelijk artikel

Wij kwamen enige bedenkelijke beschouwingen tegen in het Nederlands Tijdschrift voor Medische Studenten (januarinumnummer van dit jaar). Daarin schrijft A. Th. J. Koning uit Nijmegen over Paranormale Geneeskunst. Het artikel beslaat acht pagina's en wij moeten dan ook volstaan met enige kanttekeningen. In de historische inleiding stelt A. Th. J. Koning dat er in de middeleeuwen twee soorten geneeskundigen waren: de chirurgijn, meestal een barbier en de geneeskundige-wetenschapsman. Dit nu is onjuist. De enige geneesheer was de filosoof-geneeskundige, de andere waren handwerkslieden.

Dat de gehele geneeskunde toen in het teken van de magie stond is een verdraaien van de waarheid. En ten onrechte komt de schrijver dan ook in zijn volgende zin tot de conclusie: „Het kan dan ook niet verbazen, wanneer we een merkwaardige overeenkomst onderscheiden tussen de geneeskunde ten tijde van de middeleeuwen en de paranormale geneeskunst na het ontstaan van de natuurwetenschappelijke medische wetenschap.”

Dierlijk magnetisme

De schrijver is onvoorzichtig met zijn beweringen. Waardoor wordt bijvoorbeeld het volgende gesteund: „Het lijkt me nauwelijks te ontkennen, dat bijv. met behulp van het dierlijk magnetisme een ontstellend aantal „genezingen” tot stand is gekomen in de 18e en 19e eeuw”?

Hij wil tenslotte de bonafide paranormale genezer zien in het kader van de „diepere basis van intermenselijke hulp — de magie”.

Dit is kennelijk de kern van 's heren Konings betoog, dat hij o.a. nog aanvult met het volgende: „Bij het uitoefenen van een naar ons (dus Konings)

BRITSE HEKSEN HEBBEN RUZIE

Begin maart overleed de 80-jarige Gerald Gardner, die op het eiland Man in de Ierse Zee een „heksenmolen” exploiteerde als museum. Het was een toeristische attractie voor de stad Castletown en de heer Gardner had er een handje van om voor publiciteit te zorgen. Hij gold min of meer als de officieuze leider van de Britse heksen. Hij schreef er ook een boek over, waaruit bleek, dat hij het bekende, nu al weer veertig jaar geleden verschenen, boek van de antropologe dr. Margaret Murray over hekserij in West-Europa bijzonder goed had gelezen.

Gardner beweerde, dat hij alle gehemen kende, maar ze niet mocht openbaren. Wat hij wél openbaarde stond ook al in het boek van dr. Margaret Murray! Een bijzonder boude bewering, waarmee hij exclusief mee voor de dag kwam, was dat toen in 1940 de Duitse invasie dreigde, de Engelse heksenkringen „de kegel van kracht” tegen Hitler hadden gericht.

Hitler stak de zee niet over. Gardner wilde voorzichtigheidshalve wél toegeven: „Ik beweer niet, dat de hedendaagse heksen Hitler tegenhielden.”

Hekserij was voor Gardner naar het scheen een ietwat excentriek gezelschapsspel. Met wondergenezingen door middel van rare brouwseltjes hield hij zich niet op, hij onderschreef ook niet het recept voor de zalf om heksen op een bezemsteel door de lucht te laten rijden.....

Volgens Gardner werd er dus nog altijd hekserij bedreven; men leze ook op bladzijde 3 van dit nummer van ons maandblad het bericht over een strafgeding tegen een Duitse „duivelbanner”. Onmiddellijk na de dood van Gardner brak er dan ook een stevige ruzie uit tussen een Schotse, mevrouw Wilson, en een inwoonster van Londen, mevrouw Eleanor Bone, over de vraag of mevrouw Wilson zich met recht „koningin der heksen” mag noemen.

inzicht voornamelijk op suggestieve basis gefundeerde geneeskunst zou hij de medicus terzijde moeten staan en aanvullen.”

Wij zouden hierop willen zeggen: Wil een arts magie bedrijven als therapeutische methode, soit. Maar laat de pseudo-magiër zich eerst tot geneeskundige ontwikkelen. Na zijn arts-examen — basta.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

NIEUWE LEDEN

WIJ BEGROETEN ALS nieuwe leden van onze vereniging: J. A. Hommes, arts, R. Mees, huidarts, N. A. Meursing, bedrijfsarts, L. J. Vreeling, arts, allen te Beverwijk; Mevrouw M. K. Lagro-Lindeyer, arts, Driehuis-Westerveld; W. C. Spruitenburg, longarts, en J. Mac Daniel, medisch adviseur, beiden te Santpoort; H. J. C. Steinmeijer, oogarts, T. Th. P. Ferwerda, directeur G.G. & G.D., beiden te Velsen; A. A. J. Broekman, kinderarts, Velsen-Zuid; J. H. A. Gerlach, geneesheer-directeur „Heliomare”, en G. J. Klaassens, arts, beiden te Wijk aan Zee, A. P. E. Koning, arts, Mevrouw D. Lampe-Hintzen, arts, beiden te IJmuiden.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Over volledig reorganisatieplan van Vereniging tegen de Kwakzalverij wordt dit jaar beslist

„ER IS IETS gaande in onze vereniging. Dat merkt U wel aan het feit, dat wij voor het eerst in al die jaren aan onze algemene vergadering een lezing hebben verbonden. Wij zijn druk bezig met de reorganisatie van onze vereniging. In oktober-november hopen wij het volledige reorganisatieplan aan de ledenvergadering te kunnen voorleggen,” aldus begon de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot zijn openingstoespraak van de op 25 april l.l. te Amsterdam gehouden algemene vergadering.

„DE KWAKZALVERIJ IS gemoderniseerd. Wij zullen ons daarbij moeten aanpassen. De vereniging zal ook een nieuwe naam krijgen, in overeenstemming met die modernisering. Wij denken aan een naam als „Vereniging voor Bescherming en Instandhouding van de Wetenschappelijke Gezondheidszorg”. De strijd tegen alles wat de volksgezondheid ondergraaft behoort tot het werk van de vereniging, ook al geschiedt dit ondergraven door gediplomeerden”, vervolgde de voorzitter. Want onze strijd kan zich werkelijk niet meer beperken tot figuren als het Staphorster boertje!...

HET LIDMAATSCHAP VAN de vereniging geeft niet alleen lusten, zoals de lectuur van het Maandblad. „Ik zou het erg prettig vinden als de leden ook eens een enkel lastje op zich zouden nemen. Als alle leden zich eens voornamen om een nieuw lid te werven? Want wij moeten meer leden hebben om zodoende hogere inkomsten te verwerven, die het mogelijk moeten maken onze activiteiten uit te breiden”.

Meer gericht werk

De heer De Groot heeft daarna de vergadering een indruk gegeven van de veelheid van zaken die de wetenschappelijke gezondheidszorg bedreigen. Er zijn wel vijftig onderdelen, die eens onder de loep moeten worden genomen. Wij hebben bijvoorbeeld nog nooit aandacht kunnen besteden aan de Mazdaznan.

Sommige dingen verdwijnen ook weer, constateerde de voorzitter. De curiëntologie bijvoorbeeld. „Het bordje „Curiëntoloog” dat ik in Haarlem aan een deur zag staan is weggehaald”. Er zijn nog vele dingen, die tot de kwakzalverij gerekend moeten worden. Er moet meer gericht werk worden gedaan.

De voorzitter gaf ook een korte aanduiding van wat er wordt gedaan om onder artsen en farmaceuten belangstelling te wekken voor het werk van de vereniging. Dit is zeer belangrijk. Uit het feit dat 300 artsen lid zijn van de vereniging leidt het blad van de NWP (Nederlandse Werkgroep van Paranormale Gezegers) af, dat de vereniging niet „leeft” onder de artsen.

Persoonlijk houdt de voorzitter lezingen voor afdelingen van de Kon. Mij. ter Bevordering van de Geneeskunst; soms geschiedt dat samen met de heer H. A. A. R. Knap. Voor farmaceutische studenten te Groningen heeft een vrouwelijke collega van de voorzitter een lezing gehouden.

„Men moet onze stem meer horen”, aldus de voorzitter. En hij voorspelde, dat in de toekomst nog wel meer van de vereniging te horen zal zijn. Hij memoreerde voorts de medewerking van de dagbladpers, die ingezonden stukken opneemt van de voorzitter, wanneer deze in de inhoud van de bladen iets signaleert, strijdig met de opvattingen van de vereniging.

Op een vraag uit de vergadering over de voorlichting aan leken, antwoordde de voorzitter dat voor Plattelandsvrouwen en huisvrouwenverenigingen ook lezingen worden gehouden. „Maar ik acht de voorlichting van artsen, tandartsen, dierenartsen, apothekers van buitengewoon belang”. Bij hen moet de gedachte en de wil postvatten: „Wij zullen meestrijden”.

JAARVERSLAG - BLZ. 4
LEZING J. W. GOSKER - BLZ. 2

„Ze ziet er slecht uit”

In een hotel in het Oosten des lands werd een bezoeker door een andere gast aangesproken.

„Uw dochter ziet er slecht uit”, begon hij. „Is dat altijd zo?”

„Ze heeft een drukke baan en ze komt hier wat uitrusten”, antwoordde de ander.

Het kon wel eens zijn, dat ze bloedarmoede heeft. Maar daar kan wel iets aan gedaan worden... ”

Het bleek dat de gast, die zo begaan was met de gezondheid van anderen een kwakzalver was, die in het hotel nieuwe (en goed betalende...) klanten zocht. Hij liet er trouwens ook klanten komen...

En de aangesproken bezoeker?

Daar trof onze kwakzalver het niet zo goed mee, want het was dokter A. P. N. de Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij...

Die risico loopt men wanneer men als kwakzalver een hotel als „operatieterrein” uitkiest.

De heer De Groot die dit voorval vertelde op de algemene ledenvergadering van de vereniging drukte de leden op het hart om gevallen van kwakzalverij aan het bestuur door te geven. (Waarnemend secretaris: H. Dijkstra Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z.).

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Kritisch publiek - en toch onder de indruk

VOOR HET EERST in 82 jaar heeft de Vereniging tegen de Kwakzalverij aan haar algemene ledenvergadering (zie pagina 1) een lezing verbonden. Er was veel belangstelling — het zaaltje van Américain stroomde vol met tegen de 180 leden en introducee's, die geboeid luisterden naar de voordracht van de heer J. W. Gosker. Een verslaggever van dagblad Trouw schreef er o.a. het volgende over:

„Een kritisch publiek dus, niettemin (voor een groot deel) erg onder de indruk van de experimenten van de „paragnost“, die in het (niet-para) normale leven hoofdinspecteur van politie in Arnhem is en daarbij een verwoed en kundig amateur goochelaar. Dat laatste is de sleutel tot 's heren Goskers kunnen. Stuk voor stuk waren zijn „paranormale experimenten“ te herleiden tot eenvoudige goocheltrucs. Niettemin het publiek van anti-kwakzalvers was er sterk van onder de indruk. En daar ging het hoofdinspecteur Gosken om: aantonen, dat bij zulke nepseances, zelfs het nuchtere Nederlandse publiek alle normen van kritiek verliest.

Al negentien jaar gaat de heer Gosker fel tekeer tegen de zogenaamde telepaten, helderzienden en paragnosten, die het naïeve publiek duizenden guldens voor waardeloze consulten uit de zak weten te kloppen. Geen bezwaar heeft de heer Gosker, zo zei hij, tegen telepathie die gepresenteerd wordt als goochelkunst en dus als vrij onschuldig vermaak. Bezwaar heeft hij evenmin tegen de wetenschappelijke benadering van het paranormale.

Wel keert hij zich tegen de nepseances die worden gebruikt als een inleiding voor dure privéconsulten. Voor het „zachte prijsje“ van 35 gulden: een schat aan nutteloze informatie, goedkope algemeenheden, die op

NIEUWE LEDEN

WIJ BEGROETEN ALS nieuwe leden de heren G. D. A. Kuijken, arts te Hilversum, Th. J. de Man, medisch student te Utrecht H. J. B. van Batenburg, scheikundige te Amsterdam en C. H. Warnies, procuratiehouder in het houtbedrijf te Amsterdam.

In het maartnummer werd als nieuw lid begroet de heer H. P. Rab, arts te Beerzerveld. De heer Rab maakte ons er op attent, dat hij al zeer geruime tijd lid is. Onze verontschuldgingen voor de begane vergissing!

iedere burger van toepassing kunnen zijn.

Prof. Tenhaeff heeft eens gezegd: dat 90 procent van de paragnosten arbeidsschuwe psychopaten zijn. Tegen hun praktijken verzet de antiparagnost Gosker zich. Blijft nog tien procent over. Ook hèn neemt de heer Gosker met een korrel zout.”

Zich voor goed geld laten bedotten

HET IN DEN HAAG verspreide gratis weekblad De Posthoorn publiceerde dezer dagen een artikeltje tegen de waarzeggerij. Waarzeggers moeten het vooral van vrouwen hebben en niet zonder reden was het artikeltje dan ook ondergebracht in de rubriek „Voor de vrouw“. Wij ontleen er het volgende aan:

„Er zijn nog altijd vrouwen, die naar de waarzegger of de waarzegster of naar een psychometrist, of met welke namen zij zich mogen tooien, lopen en zich er voor goed geld laten bedotten. Zij laten zich vooral de toekomst voorspellen wanneer zij op een of andere manier in moeilijkheden zijn geraakt. Dat kan zijn door geldkwesties, maar vaker is het wanneer zij met liefdesperikelen te kampen hebben.

Als het tussen man en vrouw niet erg botert en de vrouw haar echtgenoot niet helemaal vertrouwt, dan probeert zij door middel van een waarzegger, of iemand die zich een dure vreemde titel heeft aangemeten, te weten te komen, wat er precies aan schort en hoe zij te handelen heeft. Het liefst gaat zij naar iemand, die zich paragnost of psychometrist noemt of iets dergelijks wetenschappelijk klinkends bij zijn naam heeft gezet. Dat suggereert betrouwbaarheid. Een paragnost kan altijd meer rekenen dan een eenvoudige waarzegger. Dat is het voordeel aan de kant van de man, tot wie de vrouwen zich wenden, die zich nog niet helemaal van deze onzin hebben kunnen losmaken.

„Voor de grap“

WE HEBBEN WEL vrouwen ontmoet, die zeiden van het waardeloze van zulke soort waarzeggerijen overtuigd te zijn, maar die toch met een vriendin meegingen, die een waarzegger wilde raadplegen en dan tegelijk „voor de grap“ ook zich zelf allerlei mooie en nare dingen lieten voorspel-

len. Zij gingen erheen met de gedachte van baat het niet, het schaadt ook niet en mij kunnen ze niet beïnvloeden. Baten doet het inderdaad niet. Schaden doet het wel, al was het alleen al in de portemonnaie.

Het gebruik maken van de inblazingen van waarzeggers kan echter ook op een andere, veel gevaarlijker manier schaden. Er zijn vrouwen, die soms bewust maar meestal onbewust naar wat zij gehoord hebben gaan leven. Zij laten zich sterk beïnvloeden. Zij werken naar de grote reis, die zij gaan maken toe. Of zij schenken bijzondere aandacht aan de zwarte man, die hun pad kruist. Later zeggen zij dan ook nog, dat het toch maar voor een aanzienlijk deel uitkwam, wat de waarzegster had meegedeeld.

De zogenaamde waarzeggers zijn bijzonder kwiek in het eerst uithoren van hun slachtoffer. Zij ontdekken niet alleen wat er bij hun klant aan de hand is, maar ook wat zij eigenlijk graag zou willen en zij draaien het dan slim die kant uit, zodat de klant tevreden weg gaat.

Sowjetgeleerden op andere paden

IN HET JANUARINUMMER van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben wij een bericht opgenomen over een afdeling van de universiteit van Leningrad voor het onderzoek van fenomenen als gedachtelezen en andere paranormale verschijnsel. Terwijl de leerstellingen van het communisme steeds hebben ontkend, dat er iets zou zijn, dat boven de materie uit zou gaan, wordt nu in zeker acht laboratoria en wetenschappelijke instituten in de Sowjet-Unie het verschijnsel, dat men in het Westen als telepathie kent, onderzocht.

Hoe moeilijk dit nog te verwerken is voor de communisten bleek onlangs in Oost-Berlijn, lezen wij in het Nieuwsblad voor Noord-Oost Friesland. Op een tentoonstelling van „bijgelovigheid uit het kapitalistische westen“ hing het portret van de Nederlandse hoogleraar Tenhaeff, die in Utrecht parapsychologie doceert.

Er is in Leningrad een laboratorium voor parapsychologisch onderzoek, dat onder leiding staat van Prof. Wassiliew. Een natuurkundige verklaring van het verschijnsel van de telepathie heeft men niet kunnen vinden. Electromagnetische golven bleken geen afdoende verklaring te kunnen geven. „Wij zullen ons moeten bezighouden met de vraag of de hersenmassa een nog onbekende factor produceert. Wij zullen moeten aanemen, dat deze factor van oorsprong een energetische is“, aldus Prof. L. L. Wassiliew.

Wie trok er zoveel gave tanden?

OP 17 JULI van het vorige jaar deden Haarlemse politieagenten en twee geneeskundige inspecteurs een inval in de woning van de thans 66-jarige Haarlemse arts G. D. van der W. De inspecteurs waren de geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid, de heer A. Pieron en de geneeskundig inspecteur voor de tandheelkunde, de heer J. W. Feitsma.

Tegen de arts werd proces-verbaal opgemaakt, omdat hij niet op de voorgeschreven wijze mededeling van de uitoefening van de tandheelkunde zou hebben gedaan aan de inspecteur voor de volksgezondheid en omdat hij verbonden zou zijn geweest aan een instituut, waarvoor reclame werd gemaakt.

Tegen de tandtechnicus waarmee de arts samenwerkte, de 43-jarige Haarlemmer H. van der P. werd proces-verbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde. Zowel de arts als de tandtechnicus zijn indertijd voor de Haarlemse kantonrechter verschenen. De arts ging van het vonnis, tweemaal vijfhonderd gulden boete, in hoger beroep.

Firmanten aan het werk

DE ARTS, DIE ook een praktijk als huisarts uitoefende, trok onder narcose tanden van patiënten, die het tandheelkundig instituut van de tandtechnicus H. van der P. had geworven. Medefirmant van Van der P. was een 48-jarige Rotterdamse fabrikant, L. C. F. Het instituut verstuurde reclamemateriaal en eventuele liefhebbers moesten een antwoordkaart insturen. Zij kregen dan, voorzover zij in ons land woonden, bezoek van de fabrikant en de tandtechnicus en er werden gipsafdrukken gemaakt van het gebit van de toekomstige patiënt.

Enige weken later werd de patiënt dan per auto naar de woning van de Haarlemse arts gebracht, waar onder narcose de tanden werden getrokken. Meestal zou dit gebeurd zijn door de tandtechnicus. Bij de behandeling in hoger beroep sprak de arts dit echter tegen. De rechtbank trok zijn verklaring echter in twijfel. Het was vele patiënten, zo bleek uit verklaringen, opgevallen, dat wanneer zij uit de narcose ontwaakten, zij meestal de tandtechnicus met bebloed schort naast zich vonden.

Gemiddeld werden vijf patiënten per week in de woning van de arts op deze wijze „behandeld”. Het was altijd een nogal bloedige geschiedenis. De heer Feitsma, inspecteur in algemene dienst voor de tandheelkunde was de diletantische werkwijze van de arts opge-

vallen. Hij deelde de rechtbank mede zich buitengewoon te hebben verbaasd over de enorme hoeveelheden bloed, die de patiënten tijdens de behandeling kwijt raakten. De bloedspatten zaten aan de muren. Vaak werden volkomen gave gebitten lukraak getrokken.

Collectie in potten

DE RECHTBANK SPRAK zijn verbazing uit over de verzameling gave tanden en kiezen die de arts in potten had bewaard.

Tijdens de overval troffen de politieambtenaren in de badkamer van de woning vrouwelijke patiënten aan, die nauwelijks waren bijgekomen, en die onder het bloed zaten.

Over het algemeen waren de patiënten niet zo erg te spreken over de behandeling, waartoe zij zich hadden laten verlokken. Zij leden veel pijn, vooral wanneer de narcose niet helemaal werkte.

Een 34-jarige PTT-ambtenaar uit Alkmaar had zich door een collega laten overhalen om zich door het Haarlemse instituut te laten behandelen.

„Ik was in elf minuten dertig kiezen en tanden kwijt”, vertelde hij aan de rechtbank. „Het deed enorm pijn. Na de behandeling bleken de brokstukken nog in mijn kaak te zitten. Het was een ware ravage”.

Hoe het niet moest...

DE ALKMAARDER HAD zijn geld teruggevraagd. Hij was enige dagen na de behandeling naar een tandheelkundig chirurg in Utrecht gegaan. Daar stond hij tijdens een praktijkcollege in de universiteitskliniek model om te tonen, hoe het niet moest...

De arts ontving van het instituut f 50 per geval. Hij zou, verdedigde hij zich, niet hebben geweten dat hij de geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid van een en ander had moeten verwittigen. Evenmin zou hij er van op de hoogte zijn geweest, dat hij verbonden was geweest aan een instituut, dat reclame maakte.

Zijn verdedigster, mr. Scheltens—Charbo, zei dat het de arts niet kan worden verweten, dat hij de diverse bepalingen van de wet op de tandheelkunde niet kent. Zij vroeg voor haar patiënt ontslag van rechtsvervolging.

De rechtbank heeft de arts vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. De eis van de officier luidde: tweemaal duizend gulden boete.

Wij herinneren er aan, dat de tandtechnicus in zijn vonnis heeft berust.

(Ontleend aan N.R.Crt., Alg. Hbl. en De Crt.-H.N.v.d.D.)

Rijksonderzoek gaat op volle toeren draaien

ALLE VERPAKTE GENEESMIDDELEN moeten worden onderzocht in een overheidslaboratorium. Aldus wil het de wet op de geneesmiddelenvoorziening. Dit overheidslaboratorium, gevestigd te Leiden, is dinsdag na pinksteren officieel geopend.

Om te beginnen moet dit laboratorium alle bestaande verpakte geneesmiddelen onderzoeken. Een hele klui: het zijn er bijna 5000. Het laboratorium, dat de naam draagt van Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek, is al enige tijd hiermee bezig.

Voor dit onderzoek heeft men drie jaar de tijd. Voorlopig mogen deze geneesmiddelen in de handel blijven. Geen nieuw geneesmiddel mag evenwel in de handel worden gebracht, alvorens het onderzocht is. In de toekomst zullen er dus alleen maar geregistreerde geneesmiddelen zijn.

Het nieuwe instituut beperkt zich tot het chemisch-farmacologische en fysisch-chemische deel van het onderzoek. Het biologisch, toxicologisch en klinisch onderzoek geschiedt elders. De rapporten komen in handen van een rijkscommissie die over registratie beslist.

Miljoen gulden voor onderzoek geneesmiddelen

TER GELEGENHEID VAN de 75e verjaardag van Dr. S. van Zwanenberg is de „Dr. Saal van Zwanenbergstichting” in het leven geroepen. Doel van de Stichting is de wetenschappelijke bestudering te bevorderen van de farmaco-therapie, met name gericht op de creatie van nieuwe geneesmiddelen en tevens bijzondere onderzoekingen mogelijk te maken, welke hiertoe in de breedste zin van waarde moeten worden geacht.

Voor het bereiken van dit doel wil de Stichting prijzen toekennen voor bijzonder wetenschappelijk werk op dit terrein en waardevolle onderzoekingen financieel steunen.

De Koninklijke Zwanenberg-Organon zal aan de Stichting donaties geven ten belope van circa f 1 miljoen. De toekenning van prijzen en financiële steun zal geschieden door een onafhankelijke jury van vijf personen, waarin tenminste drie hoogleraren van Nederlandse universiteiten zitting hebben.

Het bestuur van de Dr. Saal van Zwanenbergstichting wordt gevormd door Dr. L. J. M. Beel, voorzitter, Prof. Dr. J. E. de Quay, Prof. Dr. H. W. Julius en Prof. Dr. M. Tausk, secretaris. De heer J. Kraayenhof te Amsterdam treedt op als penningmeester. De Stichting is gevestigd te Oss. Het voorlopige correspondentie-adres van de Stichting is Bergweg 6 te Nijmegen.

Vereniging wil haar streven meer in de publieke belangstelling brengen

OP 31 DECEMBER 1963 telde de Vereniging tegen de Kwakzalverij 960 leden en 34 abonnees op het Maandblad. Aan het einde van 1962 bedroeg het aantal leden en abonnees 992 in totaal.

In het afgelopen jaar werden vijf bestuursvergaderingen gehouden, die over het algemeen goed werden bezocht.

Aan de beurt van aftreden waren de bestuursleden mevrouw A. Burbach en de heer E. Mijnaerends. Mevrouw Burbach wenste zich niet herkiesbaar te stellen, een besluit, dat in aanmerking genomen haar grote activiteit als secretaresse gedurende dertien jaren, ten zeerste wordt betreurd. De heer H. Dijkstra heeft zich bereid verklaard het secretariaat waar te nemen tot een nieuwe secretaris zal zijn benoemd.

De heer Mijnaerends stelde zich herkiesbaar en werd bij acclamatie herkozen.

In de algemene ledenvergadering van april werden de heren M. Paulissen — een deskundige op reclamegebied — en J. Noord met algemene stemmen tot bestuurslid gekozen. Mevrouw dr. E. R. Westerveld-Brandon, die eveneens als bestuurslid was voorgedragen, moest wegens ziekte afzien van aanvaarding van deze functie.

Maandblad

De heer O. Kuijk, die zich heeft doen kennen als een actief medewerker van onze vereniging, was in oktober wegens behoepshalve verblijf in het buitenland verhinderd het redacteurschap van ons Maandblad te vervullen. Daar hij er niet zeker van was, dat hij in de naaste toekomst nog regelmatig voor onze Vereniging zou kunnen werken, achtte hij het beter om zich geheel terug te trekken. Onze vroegere redacteur, de heer M. G. Emeis nam zijn taak voorlopig over doch drukke werkzaamheden beletten ook hem het Maandblad voor vast te verzorgen. Door zijn bemiddeling werd

de heer J. Th. Balk, redacteur van het Algemeen Handelsblad, bereid gevonden om met ingang van 1 januari 1964 die taak te vervullen.

In tegenstelling tot de twee voorafgaande jaren werd door de Adviescommissie Fondsenverwervingsactie, afdeling Volksgezondheid, over 1963 geen uitkering aan de Vereniging toegekend.

JAARVERSLAG OVER 1963

In het begin van het jaar besloot het bestuur uit zijn midden een commissie samen te stellen met de opdracht na te gaan op welke wijze het leden-tal zou kunnen worden opgevoerd en de activiteit van de Vereniging zou kunnen worden geïntensiveerd en uitgebreid. Deze commissie, gevormd door de heren A. P. N. de Groot, J. Noord, M. Paulissen en H. Dijkstra, stelt zich voor zo spoedig mogelijk de algemene ledenvergadering een reorganisatievoorstel ter goedkeuring voor te leggen.

Met het oog op de wenselijkheid de Vereniging en haar streven meer in de publieke belangstelling te brengen, heeft de commissie zich verzekerd van de medewerking van een deskundige op het gebied van de publiciteit, die de doelstelling van de Vereniging ten volle onderschrijft en bij uitstek te gave bezit om deze — zowel mondeling als schriftelijk — uit te dragen.

Meer direct contact

De commissie streeft er voorts naar medici, tandartsen, dierenartsen, farmaceuten en juristen meer direct bij het werk van de Vereniging te betrekken door de besturen hunner organisaties uit te nodigen zich in het bestuur van onze Vereniging te doen vertegenwoordigen.

Op 1 oktober werd de heer D. H. van den Bosch op zijn verzoek ontslag verleend als directeur van het Bureau van de Vereniging. In denegen jaren waarin hij deze functie heeft vervuld, heeft de heer Van den Bosch in het gehele land voor verscheidene verenigingen lezingen gehouden en ook op andere wijze propaganda voor de Vereniging gemaakt, waardoor de werving van leden werd gestimuleerd.

Bij zijn afscheid heeft de voorzitter hem daarvoor dank gezegd. Wordt het besluit van de heer Van den Bosch dan ook enerzijds betreurd, anderzijds is het met het oog op de komende reorganisatie wel begrijpelijk.

Eveneens op eigen verzoek werd mr. H. Jonker, onder dankzegging voor de verleende diensten, met ingang van 1 januari 1964 ontheven van zijn functie van rechtskundig adviseur van de Vereniging. Het bestuurslid mr. J. D. van den Berg zal voortaan de in het Maandblad op te nemen artikelen juridisch beoordelen.

Mocht de Vereniging ook in het afgelopen jaar meermalen blijken van belangstelling van de pers hebben ondervonden, in het kader van de reorganisatie zal er naar gestreefd worden deze nog aanzienlijk te verstevigen.

H. DIJKSTRA, wnd. secretaris.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 1963

	Uitg.	Ontv.
Onkosten secretariaat	f f 200,—	
Kleine kas	7.50	
Diverse kosten	22.70	
Rente		f 336.81
Contributies		7.451.25
Abonnementen		253.50
Vergaderingen	228.60	
Bureaukosten	605.50	
Maandblad	4.700.95	
Reorganisatie	788.35	
Incassokosten	60.20	
Archiefkosten	218,—	
Onkosten voorzitter	112.20	
Nog te betalen:		
Rechtskundig adviseur	329.70	
Maandblad	260,—	
Batig saldo	507.86	
	f 8.041.56	f 8.041.56
STAND DER MIDDELEN		
Rijkspostspaarbank	f 687.84	
Hollandse Bank Unie		
(Fonds speciale doeleinden)	11.671.10	
Gemeentegiro	1.504.71	
Postgiro	3.021.39	
	f 16.885.04	

L BREST, penningmeester.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonnier te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z.. Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

OP HET DRIJFZAND VAN DE KWASI-WETENSCHAPPELIJKHEID

VAN DE VOORDRACHT met demonstratie tijdens de Algemene Ledenvergadering te Amsterdam door de heer J. W. Gosker gehouden, gaven verschillende kranten zeer waardevolle verslagen. Daaruit mag wel blijken, dat een en ander als geslaagd kan worden aangemerkt.

ALS UITGANGSPUNT FUNGEERDEN de paragnosten, die — althans volgens prof. Tenhaeff — voor negentig procent arbeidsschuwe psychopathen zouden zijn. Over de resterende tien procent wilde de heer Gosker zich als leek geen oordeel aanmatigen. Dit laatste geschiedde wel door de hoofdredactie van een in het Westen des lands verschijnend dagblad. Namelijk in een kanttekening en naderhand nog eens in een naschrift op een ingezonden stuk van de Voorzitter van de Vereniging.

AANLEIDING TOT DE kanttekening die de hoofdredactie van dit dagblad maakte was de opmerking, die de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij in zijn slotwoord na de demonstratie van de heer Gosker maakte. Hij zei in dit slotwoord, dat men deze tien procent ook maar rustig moest vergeten en er beter aan zou doen eerst de verschijnselen maar eens op wetenschappelijke basis te bestuderen.

DEZE LAATSTE OPMERKING bleek de knuppel in het hoenderhok te zijn.

„In de praktijk echter blijkt de wetenschapsman Tenhaeff — en met hem bevoegde deskundigen, die de parapsychologie eerlijk en zuiver wetenschappelijk bestuderen — door de Vereniging even hardhandig te worden verguisd als de negentig percent oplichters. Als een bevoegd geneesheer zich durft in te laten met de vraag — enkel nog maar de vraag — of er wellicht enige waarde in de „tien procent“ schuilt, wordt hij onmiddellijk in de dode hoek gezet. En dat is in strijd met de eigenlijke taak en leuze van de Vereniging tegen de Kwakzalverij”.

Aldus het dagblad, dat in „de geslaagde Amsterdamse demonstratie dan ook meer „handigheid dan oprechtheid“ proeft. Het blad vloeit ook verder niet over van inzicht in de juiste proporties van het werk van onze vereniging. Het nam naderhand een verweer van de voorzitter als ingezonden stuk op maar schreef hierbij een naschrift. Dit bleek het einde van de discussie te zijn.

In dit naschrift stelde de redactie van het dagblad:

„Als men iedere poging om de parapsychologie te toetsen op haar medische betekenis laakt en aan de kaak stelt (zoals de Vereniging in haar Maandblad doet) doorkruist men ook

de arbeid van bevoegde medici tot uitbreiding van het terrein der medische mogelijkheden. „In dubio abstinere” (dat wij in ons verweer voorhielden aan de tien procent, die zonder enige noodzaak zich storten op de zieke mensheid, maar bovenal aan degenen, die hen daartoe aanzetten - De Groot) zou moeten betekenen, dat men zich van „verguizing” onthoudt als men niet heel zeker van zijn zaak is. En dat doet de Vereniging helaas niet. Dat was en is ons bezwaar.”

Tendentieus

TOT ZOVER DE hoofdredactie van het dagblad in zijn naschrift bij het ingezonden stuk dat het, gelijk vermeld, van de hand van onze voorzitter plaatste.

Het bezwaar van de Vereniging is, dat hier weer eens — zoals voorheen ook vele malen door anderen is geschied — het publiek wordt voorgelicht op een wel zeer tendentieuze wijze. Het lijkt daarom opportuun nog eens duidelijk aan te geven, waaraan het nu eigenlijk hapert bij een dergelijke voorlichting.

Dat zit zo:

Er bestaat een principieel verschil van mening over het begrip zuiver wetenschappelijke beoefening tussen publicisten als de hierboven bedoelde hoofdredactie en de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Eerstgenoemden ach-

ten „elke arbeid van bevoegde medici tot uitbreiding van het terrein der medische mogelijkheden” te vallen onder een wetenschappelijke beoefening. Derhalve b.v. ook geklungel als een verslag van „Medische ervaringen met magnetiseurs”.

De Vereniging daarentegen verwerpt deze interpretatie van wetenschappelijke beoefening, ook daar waar dit wordt verricht door weliswaar bevoegde, maar daarom voor dit onderdeel nog niet altijd competente medici. De Vereniging verlangt, dat wordt voldaan aan haar klemmende eis, dat deze beoefening geschiedt door medische specialisten op het onderhavige terrein, waar nodig en zo mogelijk voorgelicht door te goeder naamen faam bekend staande parapsychologen. Als verdere dwingende voorwaarde hoort hierbij de eis, dat het onderzoek dient te geschieden in een goed geoutilleerde — voor het onderzoek geëigende — afdeling van een gerenommeerde kliniek. Met deze laatste voorwaarde wordt beoogd elke afzonderlijke patiënt te doen onderzoeken in die omgeving, die voor zijn ziekte en behandeling ervan speciaal is ingericht.

vervolg op pag 2

Serum van Naessens is waardeloos

Een tweede experiment, dat op bevel van de rechtbank te Parijs genomen werd met het „serum” van de amateurbioloog Naessens, heeft geen enkel positief resultaat opgeleverd, berichtte UPI uit Parijs. Naessens had om een tweede serie proeven verzocht, omdat hij van mening was dat de eerste serie, die acht dagen had geduurd, geen juist beeld kon hebben opgeleverd. De eerste serie toonde niets aan dat ten gunste van Naessens kon worden uitgelegd. Gelijk bekend heeft Gaston Naessens met zijn „serum”, dat hij Anablast heeft genoemd, 'n aantal leukemie-lijdertjes laten inspuiten in een kliniek op Corsica. Verschillende van de patientjes zijn inmiddels aan leukemie overleden.

Naderhand is de samenstelling van het „serum” bekend gemaakt. Het bestond uit gedestilleerd water, keukenzout en een spoortje fenol (carbolzuur).

OP HET DRIJFZAND

vervolg van pag 1

TOT DUSVERRE IS in ons land nog maar éénmaal — en wel met vernietigend resultaat — een zodanig zuiver wetenschappelijk onderzoek verricht. Namelijk door de z.g. Staatscommissie, die in 1917 een gefundeerd oordeel gaf over de (on)waarde van de werkzaamheden van „paranormale genezers”.

Al wat daarna is vertoond onder het mom van „gedegen” onderzoek moet worden verwezen naar het rijk van kwasi-wetenschappelijkheid. Op dit drijfzand bouwen de tien procent zogezegd „bona fide genezers” — onder aanmoediging van hun weinig — kritische stuwkrachten — de luchtkastelen, die talloze leken op medisch gebied imponeren.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij doorkruist niet de arbeid van bevoegde artsen, maar verwerpt dergelijk prematuur gedoe door verbeteren te strijden tegen de kwasi-wetenschappelijke verheerlijking van fata-morgana.

Zij doet dit in de overtuiging, dat hiermede het grote belang van de Volksgezondheid wordt gediend. Ze voelt een onjuiste interpretatie van haar werkzaamheden als een onrecht, haar aangedaan, maar vindt gelukkig troost in de gedachte, dat het niet de slechtste vruchten zijn, waaraan de would-be bijen knagen.

A. P. N. DE GROOT

ONTWENNINGSPIEL? OPGEPAST!

„IK GOOI DIT soort folders steevast in de prullemand”, schreef dokter Heijermans in Het Vrije Volk over een reclame voor het middel tegen het roken van sigaretten Nicocortyl. De heer Heijermans miste in het vouwblad een recept van dit produkt. Wij hebben van deze uitspraak melding gemaakt in ons maantnummer, bladzijde 4, onder het hoofd „In de prullemand”. De Consumentengids, het maandblad van de Ned. Consumentenbond heeft er ook nog iets over te zeggen. Daaraan ontlenen wij het volgende:

Menigeen heeft in zijn brievenbus een brochure gevonden die wordt verspreid door wat zich het Anti-Tobacco Propaganda Center noemt. Wat uiterlijk en inhoud betreft doet deze brochure denken aan het werk van een neutrale voorlichtingsinstantie. Want tot de laatste bladzijden toe wordt verteld van de funeste gevolgen van het roken, zoals die volgens buitenlandse onderzoeken te verwachten zijn.

Maar... op het eind komt dan de mededeling dat de ontwenningsspiel Nico-Cortyl al die ellende kan voorkomen. Die anti-tabakpropaganda tegen het roken is dus niet zo edelmoedig bedoeld als het lijkt!

WAT KAN MEN van een dergelijk ontwenningsspiel verwachten? De Consumentengids zegt er dit over:

„Hoewel er tegen alcoholgebruik wel tabletten bestaan die een duidelijk farmacologische werking hebben is tegen het roken iets dergelijks niet bekend.

Ophouden met roken is vooralsnog uitsluitend een kwestie van zelfbeheersing. Vooral van een middel als waarom het hier gaat, dat ingenomen moet worden als men zin krijgt in een sigaret, is zonder zelfbeheersing niets te verwachten. Immers, wie eenmaal de ervaring heeft dat de sigaret daarna niet meer smaakt, neemt, als hij geen zelfbeheersing kan opbrengen, ook de pil niet meer in en, als hij die zelfbeheersing wel kan opbrengen, kan hij de sigaret ook zonder pil wel laten liggen.

De grote categorie verstokte rokers die, onder de druk van hetgeen bekend is geworden over de gevolgen, het roken graag zou staken, vormt een vruchtbaar afzetgebied voor de steeds weer nieuwe middeltjes die pretenderen dit te vergemakkelijken. Steeds weer nieuwe, want een middel dat geen succes is en ook geen succes kan zijn, houdt het nu eenmaal niet lang uit en moet na verloop van tijd weer in nieuwe vorm verschijnen om weer nieuwe illusies te kunnen wekken.”

De conclusie van de Consumentengids luidt als volgt:

De reclame doet dus op zich zelf al beloften die niet waargemaakt kunnen worden. Als dat gaat op de manier van het Anti-Tobacco Propaganda Center, dat het publiek op een dwaalspoor brengt door zich voor te doen als een organisatie die zich ter wille van de volksgezondheid inzet voor de bestrijding van het roken, dan moeten wij daar ernstig tegen waarschuwen.”

”U bent kernegezond”

NIET ALLEEN SCHREEF „Dagboekanieer” in Het Parool een enthousiast artikel over het optreden van de Arnhemse inspecteur van politie, de heer Gosker voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij, hij kon er enige tijd later nog een „vervolg” op laten verschijnen. Wij laten het hieronder volgen:

Wat ik toen al had gedacht is uiteraard prompt gekomen: een aantal brieven van mensen, van wie een familielid of zichzelf bij een kwakzalver baat hebben gevonden.

Dat zegt niets, aangezien, naar iedere arts u kan vertellen, een groot aantal ziekten vanzelf geneest. Mensen, die daar aan lijden, door een arts worden behandeld en dan naar hun zin niet gauw genoeg beter worden, zoeken dan wel eens de kwakzalver op. En als zij dan zijn grenzen, heeft niet moeder natuur, maar de kwakzalver het gedaan. Voorts zijn er de ingebeelde ziekten, de

psychosomatische aandoeningen en ten slotte zijn er de schijngezelingen.

Bovendien schrijft, wie géén baat bij de kwakzalver heeft gevonden (en dat zijn 99% van zijn klanten) géén brief. Die geneert zich voor eigen domheid, zoals ook niemand graag toegeeft, dat hij zich door de waarzegster heeft laten beetnemen.

”Ik liet mij bepraten”

DAAROM ONTVING ik met te meer genoegen een brief van een Amsterdamse lezer, die mij het volgende schrijft:

„Ik leed aan een bijzonder hardnekkig eczeem aan het been. Alhoewel mijn huidarts mij verzekerde, dat de genezing een kwestie van geduld was, omdat verschillende medicijnen moesten worden geprobeerd, liet ik mij bepraten en ging naar de befaamde helderziende en genezer X. (Naam en adres door mij weggelaten - Dagboekanieer).

Toen ik tegenover hem zat zei ik als bij ingeving niets van het eczeem, maar

wist niet zo gauw te bedenken wat ik dan wel moest zeggen. Hij zag, dat ik aarzelde en zei toen: „U durft het niet te zeggen, maar u bent bang, dat u aan een geslachtsziekte lijdt. Dat is niet zo!”

„Mankeert mij dan niets, mijnheer?” vroeg ik.

„Nee”, zei hij. „U bent kernegezond.”

Het kostte f 10, maar toen ik bedenkkelijk keek, deed hij er f 5 af.

Een maand later vond mijn huidarts een zalf, waarmee het eczeem als bij toverslag verdween. Indien ik die kwakzalver, die het zo akelig mis had, aan mijn been had laten knoeien, zou ik die genezing ongetwijfeld aan hem hebben toegeschreven.”

Wat te denken van de helderziendheid en „paranormale geneeskraft” van die X., die zonder éniig onderzoek durft verklaren, dat iemand kernegezond is?

Een potentiële moordenaar. Als iedere kwakzalver, besluit Dagboekanieer.

KONINGINNEGELEI - of: wat goed is voor bijen, ook goed voor mensen?

„DE GOUDEN WONDEREN der natuur” prijkt er met grote letters boven. Wij hebben hier voor ons liggen de maart-uitgave van de honinghandel Holland N.V., die in verschillende steden een krant van twee bladzijden liet verspreiden. Daarin wordt ook reclame gemaakt voor de „Koninginnegelei”, de Royal Jelly. Het produkt wordt uit Mexico geïmporteerd. En een werking dat het heeft! Voor de leeftijd van 35—50 jaar is het van groot belang voor handhaving van de seksuele functies! (In de kolom er naast lezen we: Stuifmeel als schenker van Jeugdkracht. Maar dat is reclame voor de „Pan-Abeekuur”.)

Men kan zich zo voorstellen, dat de bijen deze voedingsstof niet al te overvloedig produceren (het is honing, die door de maagsappen van de werkbij veranderingen heeft ondergaan) — welnu, dat komt men dan ook wel in de prijs te weten. Natuurlijk schermt men met de zoveel hogere leeftijd van de koningin vergeleken bij de kort-levende werkbij — maar vertelt er niet bij, dat de werkbij aan een snelle slijtage onderhevig is.

Maar wie met zoiets aankomt is voor de heren die deze spulletjes aan de man en de vrouw (Royal Jelly is „een schoonheidsmiddel van de eerste orde”!) willen brengen natuurlijk 'n nurks. Neen, dan liever zo'n vetgedrukt zinnetje: „Daar waar andere middelen faalden bleek Royal Jelly het middel te zijn.”

U bent geen bij

Onder de titel „U bent geen bij” schreef Dagboekjanier er in Het Parool o.a. over:

Dit drukwerk gaat uit van de malle veronderstelling, dat wat goed is voor bijen ook goed moet zijn voor mensen.

Volgens deze stelregel zou men de bijenlarven dan sla met harde eieren kunnen voorzetten.

Dit drukwerk vermeldt o.a. dat het gebruik van „Royal Jelly” de „fysiologisch maximale functies” handhaaft, welke vermelding komt na de mededeling, dat „Royal Jelly” bij „reeds afgeleefde dieren van beide geslachten de seksuele krachten weder opwekte”.

De heer Chaplin, die tussen zijn vijftigste en vijfenzeventigste verjaardag nog acht kinderen verwekte, terwijl het einde nog geenszins in zicht is, moet dan wel een hartstochtelijk gebruiker van „Royal Jelly” zijn.

WAT EEN BIJENKENNER ER VAN ZEGT

MEN KAN ER een pocketboekje op na slaan: Prisma nr. 497, het tweede deel van „Biologie voor iedereen” van de bioloog, die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt met zijn studie over de „taal der bijen”: de Oostenrijker Karl von Frisch. En op bladzijde 28 van dat boekje valt over de „koninginnegelei” het volgende te lezen:

Want of een ei zich tot werkster of koningin ontwikkelt, hangt alleen van de pleegmoeders af. Als ze een larve in een ruime cel (de „moerdop”) laten opgroeien en rijkelijk met een bijzonder soort sap voederen, ontstaat er een vol ontwikkeld wijfje, een koningin. Daar deze een leeftijd van meerdere jaren kan bereiken, terwijl werkbijen in de regel reeds na enkele weken sterven, schreef men dit speciale voedingssap (in het Frans „gelée royale” genoemd) allerlei nuttige werkingen toe. Het zou in het bijzonder de gezondheid bevorderen en de levensduur verlengen. Zo ontstond er een welig tierende handel met dit bijprodukt van de bijenteelt. Of er werkelijk al iemand een dag langer door heeft geleefd, mag betwijfeld worden. Maar wie geeft niet graag zijn geld uit voor zo'n vooruitzicht, besluit Von Frisch ironisch dit paragraafje over de „koninginnegelei”.

Het drukwerk belooft voorts, „dat ook het uiterlijk van personen, die het gebruiken, een vitaler aanzien krijgt, daar rimpeltjes en kraaietootjes gaan verdwijnen.”

Let wèl even op dit „gaan”. Er staat niet, tout court, „verdwijnen”.

Terecht, want zulke mededelingen klinken hoogst onwaarschijnlijk, ondanks de vermelding van artsen uit Berlijn, Hamburg, Graz, Brussel en Wenen. Zolang bv. de naam van prof. dr. J. Kok uit Amsterdam er niet bij staat, zullen wij van die andere namen dan ook maar niet wakker liggen.

Immers: uitgerekte huid krimpt niet door inwendig gebruikte middelen. Als dat wèl zo zou zijn, zou de plastische chirurgie een abjecte samenzwering zijn.

DE WIJZE WAAROP de verkopers reclame maakten heeft geleid tot de volgende publicatie in het „Tijdschrift voor de Geneeskunde” (18 jan. 1958):

„Vraag: Heeft het zin, in gevallen van ernstige coronair-insufficiëntie waarbij nitroglycerine niet helpt, het preparaat „Royal Jelly” toe te dienen?

Antwoord: Het feit, dat tot nog toe bekende literatuur over „Gelée Royale” bestaat uit enkele medelingen uit de lekenpers en uit een niet in enig geneeskundig blad verschenen verslag van een aantal waarnemingen door een arts, die weinig overtuigend aandoen, stemt tot voorzichtigheid. De lekenpers heeft klaarblijkelijk in de mededeling van Prof. Galeazzo-Lissi, „physician of Pope Pius XII”, op een Biogenetisch Congres in 1956, dat bij de behandeling van lijders aan kanker voeding met „half-bred embryos of specially prepared chickens and the „Gelée Royale” which contains vitamin and is the queen bee's particular food” van nut was, reden gezien om publiciteit aan het middel te geven.

Ook de summere gegevens over de samenstelling en over de verondersteld werkzame bestanddelen van de „Gelée Royale” geven geen basis van vertrouwen in deze geneeswijze, noch bij kanker, noch bij angina pectoris. De f 58,— die „het publiek” voor 15 capsules moet betalen, kunnen waarschijnlijk béter worden besteed.”

Dat geldt vandaag nóg. De prijs, tussen twee haakjes, is nóg f 58,— voor 15 capsules.

Nóg een opmerking: het drukwerk vermeldt het hoge gehalte aan vitaminen van het aangeprezen produkt. Indien dat waar is, een reden te méér om uit te kijken, aangezien de moderne medische wetenschap meer en meer tot de ontdekking komt, dat een teveel aan vitaminen zeer schadelijk kan zijn.

Dat honing wordt aangeprezen als voedzaam en lekker, alla, dat is honing beide. Maar quasi-wetenschappelijk geleuter legge men terzijde.

NIEUWE LEDEN

Wij begroeten als nieuwe leden: Prof. L. H. Jansen, Utrecht; mej. H. L. Lanzing, secretaresse, Utrecht; mej. L. H. Janssen, bibliothecaresse, Utrecht; mej. A. Th. Lindeman, semi-arts, Utrecht; K. Lindner, semi-arts, Utrecht; H. M. H. Scheepstra, farm. student, Utrecht; H. H. Harmsen, farm. student, Leiden; Ir. M. C. de Witte, ingenieur, Zwijndrecht; mej. W. D. de Groot, Zutphen.

Pillen- praet

Een wonderlijke geschiedenis heeft in de loop van mei een kleine ommeegang door de nieuwskolommen van een aantal bladen gemaakt. Een van de vele dames, die niet veel succes had met een vermageringsmiddel — vermoedelijk was haar eetlust al te goed! — beklagde zich bij een farmaceutische fabriek: „Het helpt niet”. De fabriek stuurde de vrouw, die te Soest zou wonen, een doosje terug met een rode pil er in, die zij onmiddellijk na ontvangst moest innemen. Haar echtgenoot, niet van gisteren, vertrouwde het niet. Een particulier laboratorium onderzocht de pil en ontdekte dat er de kop van een lintworm in zat.

Een journalist van de Amersfoortse Courant stelde van deze vreemde geschiedenis de directeur van de GGD te Amersfoort op de hoogte en publiceerde de gang van zaken.

Bij onderzoek bleken echter noch de vrouw te vinden noch het particulier laboratorium dat de ontdekking had gedaan, laat staan dat men een farmaceutische fabriek ontdekte, die op deze gewetenloze wijze een gevaarlijke darmparasiet zou verspreiden! Een kern van enige waarheid bleek niet te ontdekken.

Dr. P. Siderius, farmaceutisch hoofdinspecteur, verklaarde aan het Algemeen Handelsblad het technisch mogelijk te achten dat de kop van een lintworm in een pil werd verwerkt. „Het schijnt dat dergelijke pillen wel eens eerder zijn verkocht — een reden te meer om voorzichtig te zijn met vermageringsmiddelen”, aldus dr. Siderius.

Een jaar of tien geleden werd bijvoorbeeld verteld dat op de markt te Purmerend dergelijke vermageringspillen werden verkocht. Wat de „rode pil”, die direct moest worden ingenomen betreft — het verhaal, dat de Amersfoortse journalist hoorde was al oud: het had vorig jaar ook al eens in beperkte kring de ronde gedaan. De Volkskrant wist zelfs nog te vermelden, dat zich enige jaren voor de tweede wereldoorlog een of meer van dergelijke gevallen hebben voorgedaan in Duitsland.

Octrooi-inbreuk op geneesmiddelen

Enige tijd waren er in ons land minstens tien fabrieken met ten minste twaalf geneesmiddelen, waarop octrooi-inbreuk werd gemaakt. Deze verklaring legde ir. J. P. H. Nieuwerkerke af als voorzitter van Nephropharm (fabrikanten van farmaceutische artikelen) dat onlangs in Den Haag vergaderde. Naar het oordeel van de heer Nieuwerkerke is octrooi-inbreuk op het gebied van geneesmiddelen niet alleen diefstal, maar ook misleiding van het publiek.

Ir. Nieuwerkerke deelde nog mede, dat krachtens de nieuwe wet op de geneesmiddelenvoorziening per 1 april 1964 bij het College ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen circa 4000 geneesmiddelen ter registratie zijn aangemeld (zie meinummer Maandblad tegen de Kwakzalverij). Dit cijfer ligt, aldus de heer Nieuwerkerke aanmerkelijk onder dat van de aanvankelijke schatting.

Van alle landen in Europa en Noord-Amerika zou Nederland het land zijn waar verreweg de meeste inbreuk wordt gepleegd op geneesmiddelenoctrooien, betoogde dr. H. P. Teunissen, lid van de Octrooiraad tijdens dezelfde vergadering van Nephropharm. Hij betreurde

het dat de strafrechter (dr. Teunissen bedoelt: het openbaar ministerie) hier te lande op dit punt lijdelijkheid zou tonen.

Dr. Teunissen wees er, volgens het Algemeen Handelsblad op, dat men in de Ver. Staten het verst gaat met de octrooibescherming voor geneesmiddelen. Italië is een ander uiterste, waar noch geneesmiddelen zelf, noch hun bereiding voor octrooibescherming in aanmerking komen. Daar beschuldigen fabrikanten elkaar openlijk van piraterij.

In ons land kunnen wel de bereidingswijzen, maar niet de geneesmiddelen zelf worden geoctrooierd. Ofschon er een meerderheid voor z.g. stofoctrooien is, zal daarvan voorlopig niets komen, volgens dr. Teunissen. De kans daarop achtte hij niet eerder dan over tien à twintig jaar aanwezig bij de harmonisatie van de octrooiwetgeving in Europa.

Tegen geneesmiddelen-octrooien worden onder meer als bezwaren aangevoerd dat octrooien de arts en de apotheker belemmeren in de uitoefening van hun beroep en dat octrooien nieuwe geneesmiddelen te lang veel te hoog in prijs doen blijven.

UITBUITER

TOT VOOR KORT was het zo, dat men elk, zelfs een waardeloos kwakzalversmiddel mocht aanprijzen, met wat de fantasie ingaf. De arts H. L. Heijermans schreef onlangs nog: Men mag een middel alles toedichten om het aan de man te brengen.

Overdreven en eigenlijk onjuiste aanprijzing is een normaal verschijnsel in de handel. Iedereen verkoopt het beste, super de luxe, onverslijtbare, stralende,

goedkoopste produkt. Maar met geneesmiddelen lijkt het anders. Het geneesmiddel heeft een magisch aureool, de zieke wil graag beter worden en is bereid in een wonder te geloven, het wonder van het tovermiddel, een paarde-middel. Hij verkeert in nood. Daarom middel, een Amerikaans, een oosters is de kwakzalver zo gemeen. Hij is de uitbuiters van de angstige zieke mens.

Met instemming geven wij de laatste alinea weer. Gelukkig echter is het voorbij met „Men mag een middel alles toedichten”. De op 1 oktober j.l. in werking getreden Wet op de geneesmiddelenvoorziening en het daaruit voortvloeiende Besluit Verpakte Geneesmiddelen maakt er een eind aan. Na een inlooptijd zal met deze wet in de hand zeker worden opgetreden tegen het door dokter Heijermans gewraakte kwaad.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiters, apotheker,
Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Buiters, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50; Adres voor het opgeven van leden en abonneés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

Drukkerij SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**ONBEVOEGDE GENEESKUNST IS KWESTIE
VAN VRAAG EN AANBOD**

DEUGDELIJKE ONDERZOEKINGEN DOOR een onpartijdig team van deskundigen van de resultaten van onbevoegde genezers moet het uitgangspunt zijn van een verantwoord advies aan de wetgever, betoogt de zenuwarts J. J. C. Marlet in De Tijd—De Maasbode. Het vertrekpunt van zulk een researchteam zou moeten zijn dat gesproken wordt van „onbevoegde genezers” en niet van „paranormale genezers”. Van meer dan incidentele paranormale diagnostiek is in de praktijk van magnetiseurs, radaesthesisten, kruidendokters e.a. nimmers iets gebleken. Paranormale media in genezingen zijn bij de tot op heden bekend geworden serieuze onderzoeken nooit aangetoond.

OP 12 NOVEMBER 1962 verklaarde minister dr. Veldkamp in de Tweede Kamer dat de „Werkgroep ter bestudering van het vraagstuk der paranormale genezers” rapport had uitgebracht aan de ministers van justitie en van sociale zaken en volksgezondheid. Voordat dit rapport nader werd bekeken wilde minister Veldkamp de kwestie nog eens opnemen met de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst. Later verklaarde Staatssecretaris Bartels dat hij zich zou kunnen voorstellen dat de regering zou besluiten tot het instellen van een openbare commissie om over deze zaak nader te adviseren.

DE HEER MARLET verzet zich tegen een erkenning van de onbevoegde genezers waartoe men van juridische zijde geneigd is om een einde te maken aan een toestand, waarin vele duizenden wetsovertredingen gebeuren met een minimale kans op vervolging. In vijf artikelen in Medisch Contact heeft dr. H. Festen in december, januari en februari j.l. gepleit voor titelbescherming, bij een eventuele herziening van onze geneeskundige wetgeving, in plaats van terreinbescherming

Pleidooi voor vrije keuze

WAAROP KOMT DIT nu neer? Dr. Festen wil het individu zijn persoonlijke verantwoording laten dragen in een vrije keuze van degene tot wie hij zich om geneeshulp wil wenden. Maar de titel van de arts is beschermd. Als aanvulling op een dergelijke wettelijke regeling zouden bepaalde concrete handelingen of werkzaamheden door anderen dan artsen kunnen worden verboden. Het voordeel van een geneeskundige wetgeving in deze zin zou zijn, aldus dr. Festen, dat de onbevredigende toestand dat het bestaand recht niet gehandhaafd kan worden, ophoudt. De praktijken van onbevoegde genezers behoeven door de overheid niet in een of andere vorm te worden erkend. Een hulpzoeken bij genoemde genezers zal er niet door worden bevorderd. Aldus nog steeds de zienswijze van dr. Festen, die als voorwaarde voor een regeling als door hem voorgestaan ook stelt, dat er een goede voorlichting moet zijn.

Dokter Marlet antwoordt daarop: Aan die „goede voorlichting” moeten dan toch wel hoge eisen worden ge-

steld. Men kan niet volstaan met de kwakzalver tot volksvijand nummer één uit te roepen. In feite is de onbevoegde geneeskunst een kwestie van vraag en aanbod. Acht men de „kwakzalverij” een waarachtig gevaar voor de volksgezondheid, dan moet — behalve het aanbod — ook de vraag worden bekeken en ontkracht. De Vereniging tegen de Kwakzalverij bijvoorbeeld zou zich evenzeer moeten inzetten voor een meer effectieve uitoefening van de geneeskunst door artsen als voor de bestrijding van onbevoegden in de geneeskunst, schrijft dokter Marlet.

Onderzoek naar gevaren

Dr. FESTEN TOONDE zich, met vele anderen, ook voorstander van een objectief wetenschappelijk onderzoek naar de omvang van het gevaar voor de volksgezondheid, dat aan de activiteiten van onbevoegde genezers is verbonden en naar de resultaten van die werkzaamheden.

Bij geruchte werd vernomen dat TNO dit onderzoek heeft afgewezen. De enige haalbare mogelijkheid lijkt de

De kundige zwaaijer

Het onderstaande werd opgetekend uit de mond van een verteller in het Westfries dialect, waarbij wij, terwille van de begrijpelijkheid alleen behoeven aan tekenen dat de verteller met een bien een been bedoelt en met loupe . . . wat zou dat anders kunnen zijn, dan lopen?

In het tehuis voor ouden van dagen in Medemblik komt Rikus zijn oude vriend Gerrit opzoeken, die met zijn been trekt.

— Hoe gaat het er mee, Gerrit?

— Me joên, dat gaat wel, maar me bien doet zo'n pain. Ik huiw altaid al slecht loupe' kenne', maar nouw die pain . . .

— Binje al nei de dokter weest, Gerrit?

— Welnei, dat kost 'n houp geld en assie d'r nog in gaat snijje . . .

— Doe je 'r den helegaar niks an?

— Nou ik bin nei zo'n zwaaijer weest. In Skorel hei je d'r ientje.

— En hêt het holpen?

— Welnei Rikus, 't is nog even erg. Maar 't is wel een kundige man.

— Weerom den, Gerrit?

— Nou ik was er amper vaif minute' of hai had al zien dat ik slecht loupe kon.

heer Marlet gelegen in een Nederlands pendant van het Freiburgse Institut für Grenzgebiete der Psychologie und Psychohygiene, dat onder leiding staat van een medicus-parapsycholoog (prof. dr. Hans Bender).

Wij verwijzen voorts naar het artikel van de Belgische hoofdinspecteur van hygiëne, dr. A. Hougardy, verschenen in Medisch Contact, waarvan wij op pagina 2 een uittreksel geven.

OPGEMERKT DIENT NOG te worden — en wij ontlennen dit aan het

vervolg op pag 2

Belgische proeven met paranormale genezers: een negatief resultaat

IN EEN AANTAL artikelen heeft dr. H. Festen in het tijdschrift „Medisch Contact” „Het probleem van de paranormale genezers” besproken. Naar aanleiding hiervan schreef dr. A. Hougardy, Hoofdinspecteur van Hygiëne, Gemeentestraat 2 te Brussel in Medisch Contact van 29 mei j.l. een artikel, dat wij in de belangstelling van de lezers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij aanbevelen.

Dr. Hougardy heeft in de artikelenreeks van dr. Festen wel interessante overwegingen en suggesties aange troffen, maar de hoofdzaak heeft hij er niet in gevonden: de uitslagen van eenvoudige proefnemingen, die herhaald en op volstreekte wijze gecontroleerd kunnen worden. Proefnemingen waarmee het mogelijk is, aldus dr. Hougardy, de vraag te beantwoorden of er aan de zogenaamde paranormale methoden ook maar enig krediet mag worden verleend.

Dergelijke gegevens bestaan nochtans. Dr. Hougardy laat de volgende beknopte samenvatting volgen van de ter zake in België gedane constateringen:

Uit de lucht gegrepen

1. IN 1932, LEGDE een gemengde commissie aan een wichelroedeloper uit Henegouwen — die beweerde de ziekten te herkennen door het onderzoek met zijn wichelroede van het handschrift der patiënten — tien monsters voor, die op alle gebied aan zijn vereisten voldeden. De ontvangen antwoorden waren alleen maar uit de lucht gegrepen opsommingen, zoals: „ruggegraat, schildklier, linkerbeen, ziek bloed, begin van doofheid aan de linkerkant” wanneer het hier feitelijk alleen ging over een geval van acute gonorrhoe!

2. In 1947 deed een ander befaamd wichelroedeloper een nieuwe poging. Aan de hand van röntgenfoto's, die hij maar op onvolkomen wijze kon zien, moest hij het afgebeelde orgaan herkennen. Op 26 foto's gaf hij één juist, 4

on nauwkeurige en 21 verkeerde antwoorden. Ook moest hij zeggen of de patiënten, van wie die foto's werden gemaakt, al dan niet leden aan een kwaadaardig gezwel. Op 36 gevallen, leverde de proef 14 juiste en 22 verkeerde antwoorden op.

3. Hetzelfde jaar, ontving een geneesheer-wichelroedeloper, die beweerde door het onderzoek van het bloed schitterende resultaten te bereiken, 20 monsters en ervoer 20 mislukkingen.

Volledige verwarring

4. IN 1949 ONTVING een wichelroedeloper, die beweerde op handschrift of op foto te herkennen wat hij „het organisch mineraal tekort” noemde, 20 monsters, paarsgewijze voortkomend van 10 verschillende personen. Zijn antwoorden waren niet alleen volstrekt verkeerd, maar ook uiteenlopend voor monsters van eenzelfde paar, zowel wat de diagnose als wat de behandeling betrof. Toen hij tenslotte vernam hoe de 20 monsters getrokken waren van 10 patiënten herzag hij zijn resultaten, en trachtte ze op te tellen, maar hieruit ontstond alleen een volledige warboel.

5. Tenslotte, in 1950, stelde een zijner collega's uit de Ardennen voor in een bloeddruip het geslacht te bepalen en de diagnose te stellen. Toen hij uiteindelijk alleen nog aanvaardde het geslacht op te sporen, gaf hij 18 onjuiste antwoorden op 30 monsters, wanneer de waarschijnlijkheidsrekening hem 82 kansen op 100 gaf om tot een beter resultaat te komen. (Al deze experimenten zijn gepubliceerd of wel in „Le Scalpel” of wel in „Bruxelles médical”).

Andere experimenten

DIE VOLSTREKT NEGATIEVE uitslagen stemmen overeen met drie feitengroepen:

op de eerste plaats, met soortgelijke ervaringen, die in het buitenland werden vastgesteld,

vervolgens, met andere experimentele resultaten, die op andere gebieden in België werden geboekt, inzonderheid bij de opsporing van verdwenen personen. Het Belgisch Comité voor de Wetenschappelijke Navorsing der Paranormaal-geachte Verschijnselen, opgericht in 1949 heeft, tijdens de eerste vijftien jaren van zijn bestaan, geen enkel authentiek paranormaal verschijnsel kunnen vaststellen.

Tenslotte zijn de ervaringen al even ongunstig, die door deskundigen werden gedaan tijdens processen, die ingesteld werden tegen zgn. paranormale genezers, die uit hoofde van onwettige uitoefening van de geneeskunst vervolgd werden.

Uit die opsomming van feiten zou ik niet tot een definitieve veroordeling willen besluiten, alhoewel de hierboven vermelde ervaringen tot wantrouwen aanzetten. Er vloeit nochtans een conclusie uit voort: het probleem van de zgn. paranormale genezers ontsnapt geenszins aan de experimentele navorsing. Dit speurwerk moet natuurlijk geschieden in omstandigheden, die elke vergissing, illusie of bedrog uitsluiten. Doch, dit is mogelijk, en alleen de uitslag ervan, van welke aard dan ook, kan tot overtuiging voeren.

Wij hopen, besluit dr. Hougardy, dat onze Nederlandse vrienden resoluut die weg zullen inslaan, en dat zij ons hunne ervaringen en conclusies zullen mededelen.

ONBEVOEGDE

GENEESKUNST

vervolg van pag 1

vierde artikel van dr. Festen in Medisch Contact van 31 januari, dat het volstreekte artsenmonopolie bestaat in Frankrijk, België en Zwitserland en dat men in geen van die landen liberalisatie van het stelsel overweegt. In Engeland, Ierland, West-Duitsland en de Scandinavische landen heerst een stelsel, dat het midden houdt tussen een beperkt artsenmonopolie en een beperkte „Kurierfreiheit”. In de meeste van deze landen bestaat voor niet-officiële genezers een verbod tot behandeling van bepaalde met name genoemde ziekten. In West-Duitsland echter kent men nog de officiële toelating als „Heilpraktiker”. In Noorwegen echter kan de onbevoegde genezer worden vervolgd wegens het veroorzaken van letsel of dood. Ontoereikende medische kennis vrijwaart hem niet voor straf. In geen van de genoemde landen wordt een onderscheid gemaakt tussen paranormale genezers en andere onbevoegden (Men leze ook de opmerking van dokter Marlet die wij in de aanhef van dit artikel weergaven).

NIEUWE LEDEN

Als nieuwe leden begroeten wij de dames W. van Poppel te Amsterdam en M. M. T. van Rooijen te Jutfaas, alsmede de heer F. L. E. Claessens, arts te Utrecht.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Bij gebedsgenezer Maasbach - als bij de BEATLES

„HET GING MIJ niet om de medische waarheid”, heeft de maker van de televisiefilm over gebedsgenezing, Jan Vrijman, gezegd. De IKOR-televisie is in de film geïnteresseerd nadat de Vara simpelweg van Vrijmans reportage over de gebedsgenezer Maasbach had verklaard: Wij kunnen niet uitzenden, omdat het gevaar dreigt, dat kijkers- patiënten hun pillen laten staan en van hun huisdokter weglopen. In de nummers van maart en april van dit maandblad hebben wij reeds vrij uitvoerig over deze film bericht.

De aarzelingen bij de IKOR-televisie zijn vele. Onlangs heeft men de film vertoond voor een groot gezelschap van afgestudeerde theologen, overgekomen naar Hilversum uit het hervormd seminarie te Driebergen. De redacteur geestelijk leven van Het Vrije Volk, J. van R(oon) heeft daaraan een uitstekende beschouwing gewijd, waaraan wij het volgende ontlenu.

Voorzover zij zich uitten bleken deze jonge predikanten kennelijk de behoefte te hebben de cineast Jan Vrijman in het defensief te dwingen. De ontroe-

ring over de door Maasbach verwekte, met zang en ritmisch klappen uitgeleefde blijdschap van de gelovige gemeente had hen kennelijk niet overmeesterd. En ook de getuigenissen van mannen en vrouwen die uitriepen genezen te zijn van een verzakking, een hernia, maagklachten, „zenuwen”, hadden hen niet in het minst overtuigd.

DE VERHEERLIJKE GEZICHTEN van de dopelingen, de hartstochtelijke gitaarmuziek, het opwindend

SPRINGEN EN DEINEN

springen en deinen van de menigte: „dat alles doet me meer denken aan de Beatles dan aan het oude Israël”, zei iemand uit het gezelschap van theologen. „Ik laat me niet opzweepen, dat hebben we in het Derde Rijk ook meegemaakt”, vervolgde hij op vinnige toon. En een ander, ernstig verontrust: IS dit wel christelijk geloof? U zegt nu wel mijnheer Vrijman, dat wij dezelfde God hebben, maar toch voelen wij ons niet één met deze mensen”.

Weer anderen bleken wel iets in de film te zien. Zij zeiden niet „Het IKOR zou wel gek zijn als het dit ging vertonen” (zoals 'n gerenommeerd theoloog opmerkte) maar ze zouden wel graag een verantwoord commentaar willen toevoegen aan een eventuele televisie-uitzending. De directie van de IKOR-TV ziet echter in, dat het gebruikelijk forum plus inleider nooit tegen de stroom van beelden van de film zou kunnen oproeien.

Het artikel in Het Vrije Volk eindigt met de opmerking: De keerzijde van Maasbachs réveil is de troosteloosheid van hen die wel willen geloven in genezing, maar even hulpeloos weer huiswaarts keerden. Zoals de een zich door de Heilige Geest voelt meegevoerd, zo stort de ander in een nog grotere verlatenheid dan tevoren. Hij krijgt meestal te horen: Dan hebt U niet „genoeg” geloof! Dat is een trapna.

De geloofscrisis of de morele crisis is de schaduw van Maasbachs zonnigheid. Jan Vrijman ving die schaduw niet met zijn camera. Hij zegt: „Het is de gruwelijke kant van de zaak. Maar dat is een andere film”.

Vreemd pleidooi

LICHTVAARDIG EN GEVAARLIJK achten wij het oordeel van een schrijver in de Nieuwe Rotterdamse Courant die na het zien van Vrijmans televisiefilm „Gebetgenezing” o.a. schrijft: „De Gebetgenezers voorzien in een behoefte, dat staat vast.” Hij verzuimt daarbij te wijzen op de grote gevaren daaraan verbonden.

Wanneer men meent, dat gebedsgenezing in een behoefte voorziet, dan spreekt het vanzelf, dat men er ook geen bezwaar tegen heeft deze film op het televisiescherm te laten brengen. Nog wel met een enkel voorbehoud... Ja! En met een nabespreking. Maar de indruk daarvan zou, nemen wij aan, het kwaad dat door de reportage zelf bij mensen met onkritische geest zou zijn aangereikt, niet teniet doen.

De schrijver van het artikel in de Nieuwe Rotterdamse Courant geeft ook nog wel toe: „Dat lijdens aan ernstige kwalen op grond van deze reportage tot het besluit zouden komen de hun voorgeschreven en wellicht voor hen noodzakelijke geneesmiddelen te laten voor wat zij zijn, lijkt ons allerm minst alleen maar denkbeeldig. Het

was dit motief dat de programmaleiding van de Vara bracht tot een beslissing die haar, menen wij, niet verweten mag worden”.

De kijkers thuis

VERGELIJKING MET HET effect van misdaadfilms? „Westerns en misdaadfilms spelen gewoonlijk”, aldus nog steeds de schrijver in de N.R.Crt., „in een milieu dat voor de kijker in de huiskamer geen of weinig confrontatiemogelijkheden biedt. Het „klimaat” van Vrijmans reportage echter”, vervolgt hij, „of eigenlijk: van het onderwerp daarvan ligt heel dicht bij huis. Hoe ver de gedragingen van de mensen op de gefilmde bijeenkomst ook van de gedragingen van de meesten onzer verwijderd zullen zijn geweest, die mensen zelf waren zo uit ons midden weggelopen. Maasbach (de gebedsgenezer wiens bijeenkomst Jan Vrijman filmde — red.) zelf liet enkele malen weten, dat hij de kijkers thuis maar al te graag in zijn sfeer wilde betrekken”.

Welk een voortreffelijk argument tegen uitzending, zouden wij zo zeggen. Vooral nu we weten, uit de reacties op

„Het Dorp” en „Zo is het toevallig ook nog 's een keer”, hoe licht het emotioneel reagerende publiek op hol slaat. En hier staat véél op het spel: meer dan een lucifersdoosje met gulden... Het gevolg zo ukunnen zijn dat ernstig zieken onder indruk van deze televisie-emotionaliteit hun medicijnen lieten staan. De schrijver van het artikel in de Nieuwe Rotterdamse Courant geeft het zelf toe. En toch zou hij deze film op de beeldbuis willen laten verschijnen?

Maasbachs emotionaliteit

„ZOALS” — EN WIJ citeren opnieuw de Nieuwe Rotterdamse Courant „de film geworden is, lijkt hij geknipt om duizenden televisiekijkers in hun huiskamers rechtstreeks te betrekken in Maasbachs emotionaliteit. Dat dezelfde emotionaliteit evenveel of wellicht meer mensen met weerzin zal vervullen, is een argument, dat in dit verband geen rol speelt”.

En dan komt het: „De gebedsgenezers voorzien in een behoefte, dat staat vast. Er zijn redelijke argumenten genoeg voor op te sommen. De tanende werfkracht van de kerken; het achterblijven van de medische wetenschap bij die van de techniek en de natuurwetenschappen (let wel: wij citeren nog

vervolg op pag 4

Oranjebitter tegen maden ...

IN DE VRAGENRUBRIEK van De Wereldkroniek „Dokter, luister-es” kwam enige tijd geleden een opsomming van allerlei merkwaardige huismiddeltjes tegen maden, onder de titel „Oranjebitter”. Een lezer schreef naderhand over het daarin genoemde huismiddeltje tabakssap: „Ik heb jaren geleden persoonlijk meegemaakt, dat ouders, om hun kleine dochttertje van maden af te helpen, op aanraden van een kennis het kind een klein lavement geven met aftreksel van tabak. Het kind stierf enige uren later aan nicotinevergiftiging. Het is zoals u zegt: met maden handele men slechts na advies van een arts te hebben ingewonnen, temeer waar de patiëntjes doorgaans kinderen zijn.”

Waarop de arts in de Wereldkroniek antwoordde: **Commentaar is onnodig. En, liet hij er waarschuwend op volgen: Als nu toch iedereen maar eens wilde inzien, dat veel van die zogenaamde „huismiddeltjes” helemaal niet zo onschuldig zijn als veelal gedacht wordt.**

Vooraf bij de bestrijding van die kleine wormpjes denkt men dat men ongestraft zijn toevlucht kan nemen tot de vreemdste behandelingen. Wij signaleerden — aldus nog steeds de vragen beantwoordende medicus in de Wereldkroniek — behalve het toepassen van tabak, ook knoflook, uienaftreksel en oranjebitter, alsmede combinaties van deze stoffen. Zoals ik schreef: best mogelijk, dat de maden er het leven bij inschieten, maar voor onze eigen gezondheid zijn al die stoffen — zeker in grote hoeveelheden — ook niet onschadelijk!

Uw contributie ?

Mocht U uw contributie over 1964 nog niet hebben voldaan — onderaan vindt U de gironummers van de penningmeester!

BRON MOET BETALEN! WANPRESTATIE

HET ANTI - AARDSTRALEN-KASTJE van Johannes Bron te Ede werkte niet, heeft een assistent-accountant te Leeuwarden ontdekt. Sjonge, sjonge... het is dan eindelijk zover. De assistent-accountant heeft het er niet bij laten zitten en heeft Johannes Bron in rechte aangesproken. In Trouw lazen wij hierover:

De assistent-accountant, de heer J. Haitsma, had van de heer Bron in april 1962 een anti-aardstralenkastje gekocht omdat zijn huis erg vochtig was en zijn vrouw reumatische aandoeningen had. Bij de koop had de heer Bron vijf jaar garantie gegeven op de technische uitvoering van het apparaat en bovendien toegezegd dat de heer Haitsma tachtig procent van de koopsom terug zou krijgen als de verwachte heilzame werking uitbleef.

Die werking bleef uit en de heer Haitsma vroeg de heer Bron, het appa-

raat eens te komen nazien. Dat weigerde de heer Bron, hij zei dat zijn klant het kastje maar moest sturen, waarna hij tachtig procent van de koopsom zou restitueren.

De rechtbank overwoog dat Bron's weigering om het kastje te verbeteren of te vervangen betekent dat de technische garantie zinloos is. Over de vraag of de werking van de kastjes al of niet nihil moet worden geacht laat de rechtbank zich niet uit. Die vraag zou misschien beantwoord zijn als de heer Bron zijn „technische verbeteringen” in het onderhavige geval had aangebracht. De rechtbank kwam tot de slotsom dat hier van een wanprestatie moet worden gesproken en veroordeelde de gedaagde tot het terug betalen van de koopsom groot f 650, vermeerderd met de rente van vijf procent per jaar. Ook moet de heer Bron de kosten van het geding, zijnde f 252,90 betalen.

Vreemd pleidooi

vervolg van pag 3

altijd de N.R.Crt...); het ontbreken van een voor deze tijd aanvaardbare metafysica”.

„Men behoeft hierbij niet uitsluitend te denken aan evident labiele geesten of aan ongeneeslijk zieken, die bereid zijn zich aan elke strohalm vast te klampen. Een vluchtig overzicht van Maasbachs „gemeente” leert al, dat een indeling naar sociologische maatstaven — milieu, opleiding, enz. — moeilijk is. Geen verrassende conclusie overigens voor wie wel eens inzage heeft gehad in de patiëntenlijsten van paranormale genezers”.

HET IS WEL vreemd dat de schrijver durft te gewagen van de „de behoefte, waarin de gebedsgenezers voorzien”, terwijl hij elders in het artikel geenszins blind is voor het feit, dat Vrijmans „ongemeen boeiende” reportage alle kritische afstand ontbeert. En daarin schuilt juist het grote gevaar, het gevaar, dat de Vara zeer juist inzag en deze omroepvereniging tot het be-

sluit bracht de televisiefilm over Gebedsgenezing niet te vertonen.

Wij willen de lezer niet de conclusie van het artikel in de N.R.Crt. onthouden — een conclusie overigens waaraan wij ook het oordeel moeten verbinden, waarmee wij deze beschouwing openen: lichtvaardig en gevaarlijk. Men oordele slechts: „Zo'n film zal”, meent de schrijver in het Rotterdamse blad, „straks wel uitgezonden kunnen worden, wanneer er meer zendtijd is en wanneer die zendtijd duidelijker gedifferentieerd kan worden, bijvoorbeeld door het tweede NTS-journaal tevens de functie te geven van een censuur tussen de meer algemene programma's en die welke zich richten tot een publiek dat na elf uur opblijft en naar zijn televisietoestel kijkt, omdat het er meer van verwacht dan ontspanning, nieuws of elementaire voorlichting”.

Of dan de zieken, die in het program-mabladdat omineuze woord „Gebedsgenezing” hebben gezien, allemaal de knop hebben omgedraaid en zijn gaan slapen?

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; J. E. Bouter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

DOOR TOEDOEN MAGNETISEUR VERLOOR VROUW EEN OOG

„GA DAAR MAAR mee naar het ziekenhuis”, adviseerde een huisarts een Leidse vrouw die een abnormale verdikking aan het gezicht had. Ze wist echter beter, want op advies van „goede vrienden” wendde ze zich tot een 54-jarige magnetiseur in Leiden. Deze verklaarde meteen dat genezing lange tijd op zich zou laten wachten, maar hij beloofde volledig herstel. Toen het gezwel steeds groter werd, noemde de magnetiseur dit een gunstig teken, „daar het moest doorbreken”.

TOEN HET SLACHTOFFER na enkele maanden door haar huisarts alsnog naar het ziekenhuis werd gestuurd, moest bij de noodzakelijke operatie het linker oog worden weggenomen. De magnetiseur, die tegen de politie had toegegeven dat hij altijd had geweten het gezwel niet te kunnen genezen, had zich voor het Leidse kantongerecht te verantwoorden.

„De wet laat helaas niet toe, dat ik voor deze hoogst ernstige vorm van kwakzalverij een hogere boete dan f 1.000 subs. 1 maand eis, temeer omdat de aangeefster van deze zaak door verdachtes toedoen een oog moest missen”, aldus drukte de officier, mr. R. B. M. Berger, in een zeer scherp gesteld requisitoir o.m. zijn spijt uit, dat hij tegen de magnetiseur slechts een geldboete kon eisen.

Hoewel verdachte verstek liet gaan, gaf de kantonrechter, mr. W. de Koning, er de voorkeur aan zijn zaak in het openbaar te behandelen en ter wille van de algemene preventie direct vonnis te wijzen. Verdachte moest terecht staan wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, doch uit het resumé, dat de kantonrechter van het proces-verbaal gaf, bleek wel, dat achter deze overtreding van art. 436 W.v.S. een drama schuilging met een bijna dodelijke afloop.

Verdachte stelde na een oppervlakkig onderzoek vast: „Daar help ik U wel van af”. Gedurende de weken, dat de patiënte door verdachte werd „behandeld” nam haar oogletsel een dermate ernstige vorm aan, dat zij zich ten langen leste toch onder behandeling van een chirurg moest stellen. Deze kon door een spoedoperatie ternauwernood het leven van de patiënte redden en wel o.m. ten koste van het betreffende oog. Bijzonder ernstig werd verdachte aangerekend, dat hij, aldus zijn eigen verklaring, „direct had gezien het oogletsel absoluut niet te kunnen

genezen” en haar toch niet met klem had geadviseerd zich onder behandeling van de chirurg te stellen.

De chirurg had verklaard dat het oog gered had kunnen worden, als het slachtoffer in het begin naar het ziekenhuis was gekomen.

„Verdachte heeft achteraf weliswaar zijn spijt betuigd, doch de bijzonder kwalijke wijze waarop hij om geldelijk gewin met een mensenleven heeft gespeeld gaat inderdaad ver boven een overtreding van art. 436 W.v.S. uit”, aldus de kantonrechter in zijn vonniswijzing, waarin ook hij o.m. liet uitkomen, dat hier helaas geen hogere strafmaat kan worden aangelegd. Hij vonnist de kwakzalver uiteraard met f 1.000 boete subs. 1 maand.

(Ontleend aan *Leidse Courant* en *Nieuwe Leidse Courant*)

Onbevoegde dreef een miniatuur- apothekje

DE RECHTBANK in Amsterdam heeft de 72-jarige Amsterdamse apothekersassistent J. P. A. B. wegens opzettelijke overtreding van de opiumwet veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee weken met een proeftijd van drie jaar. De officier van justitie had een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden, met een proeftijd van drie jaar, en een geldboete van f 1500 of 60 dagen hechtenis geëist.

De apothekersassistent werd in januari van dit jaar door de centrale recherche van de Amsterdamse politie geverbaliseerd omdat men hem ervan verdacht vier jaar of langer onbevoegd de artsensijbereidkunst te hebben uitgeoefend.

Daarvoor heeft B. zich voor de kantonrechter moeten verantwoorden. Het vonnis van de rechtbank betreft het in voorraad hebben van verdovende middelen. De farmaceutisch inspecteur voor de volksgezondheid in Noord-Holland had hem gelast die voorraad in te leveren, toen de bevoegde beheerder van zijn apotheek naar Canada was geëmigreerd en hij er niet in slaagde een vervanger te vinden. B. heeft toen slechts een gedeelte ingeleverd. Gedurende vier jaren honoreerde hij clandestien tot 900 recepten. Naar de resultaten kan men slechts gissen.

Handel in antibiotica aan banden

De handel in antibiotica en aanverwante middelen (hormoonpreparaten en stoffen die de werking van de schildklier afremmen e.d.) wordt aan banden gelegd. Op 24 juni heeft de Tweede Kamer een daartoe strekkend wetsontwerp bijkans met algemene stemmen, zonder hoofdelijke stemming, goedgekeurd. Dat wil zeggen dat in de nabije toekomst deze middelen niet meer in onbeperkte hoeveelheden door niet terzake kundigen gebruik kunnen worden. De handel wordt beperkt tot de apotheker, de dierenartsen, de artsen en de fabrikanten van deze

stoffen en mengvoederfabrikanten. Veeverloskundigen en castreurs kunnen over bepaalde middelen blijven beschikken; alleen voor de eigen praktijk en onder controle van de overheid. Veehouders kunnen ze, afzonderlijk, slechts op voorschrift van de dierenarts in handen krijgen.

De verantwoordelijkheid voor mens en dier, die men op zich nam bij gebruik van deze middelen naar eigen inzicht, is te groot. Deze wet komt bepaald niet te vroeg, schrijft M e l k, het ledenorgaan van de Coöperatieve Melkcentrale (C.M.C.).

Dure tand-kwakzalvers zijn ook gevaarlijk

EVENALS RUIM EEN jaar geleden in Wormerveer gebeurde, is kortgeleden in Zaandam een „tandtechniker” door de politie betrapt op het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde. Het bestuur van de Kring „Zaanland” van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde heeft daarom gemeend het publiek te moeten waarschuwen tegen de gevaren voor de volksgezondheid en de kosten van dergelijke behandelingen. Daartoe werd een persconferentie belegd, waarbij de heren G. Tenhaeff, J. Meijst en Z. H. Edens, bestuursleden van de Maatschappij, opening van zaken gaven.

Men sprak zijn ernstige bezorgdheid uit over het toenemende aantal tandkwakzalvers, die niet alleen dure prothesen maken, maar ook onbevoegd trekken om een gebit te verkopen. Erkende tandtechnici mogen alleen werken in nauwe samenwerking met de tandartsen. Zij mogen nooit zelfstandig optreden, ook niet alleen maar om een prothese te vervaardigen, die meestal voor enorm gepeperde prijzen de deur uit en de mond ingaat.

Om de bevoegdheid tot het uitoefenen van de tandheelkunde te verkrijgen moet men, na jarenlange studie, een doctoraal examen afleggen aan een tandheelkundige of medische faculteit van een universiteit, daarna volgt nog een staatsexamen.

Voor het beroep van „tandtechniker” bestaan tamelijk zware vestigingseisen. Het is vrijwel uitgesloten dat iemand die eenmaal door middel van vier examens het recht heeft verkregen voor tandartsen tandtechnisch werk te vervaardigen, zich leent voor onwettige praktijken.

Meestal betreft dit dan ook beunhazen die géén enkel diploma bezitten. Helaas is de aanduiding „tandtechniker” in Nederland onbeschermd.

Verkeerde afdruk

DE GEVOLGEN VAN dergelijke „behandelingen” zien de tandartsen in de praktijk. Wordt door een „tandtechniker” een verkeerde afdruk gemaakt voor een gebit, dan kan dit gebit een gezwel veroorzaken. Dit is zeker tenminste tweemaal het geval geweest bij patiënten in Haarlem, die jarenlang door kwakzalvers behandeld zijn en daaraan zijn overleden.

Ook reparaties aan gebitten moeten daarom steeds door tandartsen gecontroleerd worden.

De gebitsreparatie, „klaar terwijl u wacht” van de kwakzalver, kan een gevaar zijn voor de gezondheid van een patiënt.

De gevolgen van tandextractie door onbevoegden hebben meermalen de dood van hun slachtoffers veroorzaakt. Deze onbevoegden hebben immers géén medische vorming gehad. Een tandarts zal indien nodig voor tandextractie onder narcose, een specialist-anaesthesist consulteren. Deze gespecialiseerde medicus zal na zorgvuldig medisch onderzoek van de patiënt tot een advies en eventuele behandeling komen, daarmee onnodige risico's vermijdend.

Er is een geval bekend waarbij een patiënt gestikt is in de narcose bij „behandeling” in een „reparatie-instituut”. Dit geval is dan ook gerechtelijk vervolgd.

Tanden trekken

TANDETRACTIE IS TROUWENS een ingreep die bij de tandarts thuis hoort. Sommige mensen met harten vaatziekten worden behandeld door een medicus met middelen die de bloedstolling verminderen; sommige mensen hebben van nature een verlengde bloedstollingstijd, sommige patiënten zijn bloeders (hemophylitici). Ondeskundige tandextractie kan voor deze, en andere patiënten de dood betekenen.

De kennis die nodig is om kiezen en tanden te trekken is bepaald voorbe-

houden aan tandartsen en medici. Het ziekenfonds verstrekt tegen een geringe bijbetaling van de patiënt een goed gebit.

Leveringen door tandtechnici worden door het Ziekenfonds niet gehonoreerd. Men moet dus zelf betalen. Ook particuliere patiënten kunnen zeker beter terecht bij de tandarts.

De meeste onbevoegden overwaarden hun kunnen, dit leidt tot rekeningen die niet in verhouding staan tot de verrichte dienst. Het is dan ook onbegrijpelijk dat patiënten zich voor tandheelkundige hulp wenden tot een ongediplomeerde tandtechniker. Meestal weten deze patiënten niet door wie zij zich laten behandelen.

De onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde is helaas een overtreding en geen misdrijf in de zin der wet. Dit, en onwetendheid, heeft misschien wel geleid tot de onrustbarende toeneming van dit soort praktijken.

Het bestuur van de kring Zaanland van de Ned. Mij. tot bevordering van de Tandheelkundige heeft evenwel het vertrouwen uitgesproken dat de Zaanse bevolking voldoende onderscheidingsvermogen bezit om zelf te kiezen tussen bona fide tandheelkundige behandeling en feitelijk oplichterij, met ernstige gevolgen.

AMERIKAANSE FABRIKANT GESTRAFT

TUSSEN APRIL 1960 en april 1962 verkocht een Amerikaanse farmaceutische fabriek, William S. Merrell Co. uit Cincinnati voor een waarde van twaalf miljoen dollar aan MER/29. Dit geneesmiddel werd door honderduizenden Amerikanen gebruikt in de hoop dat het het cholesterol-gehalte van het bloed zou doen dalen en hartziekten zou voorkomen.

Een federale rechter heeft in juni van dit jaar de fabrikant en de maatschappij waarvan William S. Merrell een dochteronderneming is, namelijk Richardson-Merrell Inc. te New York een boete van 80.000 dollar opgelegd. Dit omdat men gegevens had achtergehouden en onjuiste verklaringen had afgelegd over de veiligheid van het gebruik van het geneesmiddel.

Het geneesmiddel veroorzaakte blindheid, haaruitval en vermindering van de sexuele behoeften bij honderden van de ruim 400.000 Amerikanen die MER/29 gebruikten voor het uit de handel werd genomen.

De boete van 80.000 dollar was de hoogste, die de federale rechter kon opleggen, aldus de New York Herald Tribune.

De Amerikaanse Food and Drug Ad-

ministration (een afdeling van het ministerie van gezondheid) en het departement van justitie zullen, naar men verwacht, ook klachten indienen tegen andere fabrikanten van geneesmiddelen, in verband met inlichtingen, die zij over hun produkten hebben verschaft.

Het departement van justitie beschikte al geruime tijd over gegevens met betrekking tot softenon, dat Merrell in de handel wilde brengen voordat bekend werd welke gevaren dit middel in zich borg voor zwangere vrouwen. Nu de zaak van de MER/29 is afgesloten verwacht men een optreden van de overheid tegen Merrell als vervaardiger van softenon (thalidomide, zoals het in Engels sprekende landen wordt genoemd).

Tenslotte zal Merrell zich ook moeten verdedigen tegen een groot aantal civiele vorderingen, ingesteld door meer dan 500 Amerikanen die MER/29 namen en schadelijke bijwerkingen ondervonden. Het totaal van deze civiele vorderingen loopt in de miljoenen. In de afgelopen weken werd reeds een aantal minnelijke schikkingen getroffen waarbij aan de slachtoffers bedragen werden uitgekeerd die tot 85.000 dollar beliepen.

ER WORDT TE VEEL GESLIKT BUITEN DE DOKTER OM

OOK IN NEDERLAND is het gebruik van geneesmiddelen schrikbarend toegenomen en vooral het ongecontroleerde gebruik ervan. Bepierking zal een eerste voorwaarde zijn voor het behoud van onze volksgezondheid, die bij de tegenwoordige medicamenteuze behandeling gevaren loopt. Dit is het voornaamste dat het Algemeen Handelsblad concludeert uit de redevoering van de Groningse hoogleraar in de farmacotherapie prof. T. Huizinga op het 59ste congres van de Nationale Vrouwenraad in het conferentieoord Woudschoten bij Zeist.

Het is volgens prof. Huizinga bedenkelijk dat met het groeiend aantal geneesmiddelen en de stijgende levensstandaard het gebruik van medicamenten ontzagwekkend toeneemt. Dit wordt mede bevorderd door de reclame-campagnes van de fabrikanten, waardoor het publiek in vele gevallen overgaat tot het gebruik van geneesmiddelen zonder geneeskundig advies en zonder geneeskundige controle.

Het staat buiten kijf dat de bona fide farmaceutische industrie in belangrijke (aldus nog steeds prof. Huizinga; wij zouden zeggen: redelijke; Red.) mate tot de ontwikkeling van de tegenwoordige therapeutische mogelijkheden heeft bijgedragen. Een bezwaar van de geneesmiddelenindustrie is de grote produktiviteit; (of juist produktiviteitsdrang; Red.) waardoor er een enorm aanbod is van meer of minder nieuwe geneesmiddelen en geneesmiddelencombinaties.

De neiging van onze tijd de opheffing van alle persoonlijke moeilijkheden over te laten aan onpersoonlijke van buiten komende hulp, verklaart volgens de Groningse hoogleraar het veelvuldig gebruik van geneesmiddelen waarvan wordt verwacht dat ze lichamelijke en geestelijke noden zonder meer doen verdwijnen. Dit wordt bevorderd door de reclame, aangezien daardoor niet alleen de geneesmiddelen worden gepopulariseerd maar bovendien de band tussen arts en patiënt wordt verzwakt

en het accent verlegd van de arts naar het geneesmiddel.

HET ALGEMENE STREVEN naar het nemen van voorzorgsmaatregelen vindt volgens prof. Huizinga zijn weerspiegeling in het profilactisch gebruik van geneesmiddelen, bijvoorbeeld vitaminencombinaties door gezonde mensen. Ze slikken, in de mening iets voor hun gezondheid te moeten doen, tabletten van de meest uiteenlopende samenstelling en in grote hoeveelheden.

Een ander bedenkelijk verschijnsel is dat door het toenemend gebruik van geneesmiddelen de schadelijke bijwerking die het geneesmiddel kan hebben een steeds groter accent krijgt. Er zijn op het ogenblik ongeveer 40 à 50 ziektebeelden bekend die te wijten zijn aan een ongecontroleerd gebruik van geneesmiddelen.

In Amerikaanse ziekenhuizen is geconstateerd dat 5 pct. van de patiënten daar terecht kwam ten gevolge van de bijwerking van geneesmiddelen. Steeds veelvuldiger en alarmerender worden de berichten over die schadelijke bijwerking. Speciaal de bloedbereidende organen hebben daarvan te lijden. Het mes van de chirurg is tegenwoordig vaak veel veiliger dan de geneesmiddelen, waarvan de schadelijke bijwerking dikwijls pas veel later wordt geconstateerd.

Prof. Huizinga is ervan overtuigd dat het geneesmiddelenpakket te omvangrijk is. Zeventig jaar geleden waren er 40 à 50 geneesmiddelen, thans duizenden en dat terwijl een arts naar zijn mening (en die van buitenlandse collega's) met een honderdtal kan toekomen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker,
Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

EEN PSEUDO

vervolg van pag 3

later echter keerde hij met zijn vrouw terug naar Nederland. Hans S., die in Amerika een scooterongeluk had gehad, had een pen in zijn arm. Hij neusde wat in het Leidse St.-Elisabeth Ziekenhuis rond en liep bij een bekende chirurg, wiens naam hij op een bordje zag staan, binnen. Hij wilde de medicus raad vragen over de behandeling van de gewonde arm. De arts was bijzonder verbaasd over de medische terminologie van de patiënt, die zeer bereidwillig bleek te zijn de achtergronden toe te lichten.

„Ik ben”, vertelde S., „in Amerika als arts afgestudeerd. Ik heb daar colleges gevolgd in chirurgie en ben nu naar Nederland gekomen om hier stage te lopen.”

De chirurg meende zijn jonge collega te moeten helpen. Hans S. werd terstond zijn assistent in het St. Elisabeth Ziekenhuis. Zijn beschermer zorgde voor een huisje aan De Kaag en later trok S. zelfs bij de geneesheer in.

Toen de dag aanbrak dat de Leidse chirurg er achter kwam, dat de vriendelijke en beleefde jongeman geen enkele medische bevoegdheid bezat, reserveerde Hans S. ijlings passage op de Nieuw Amsterdam om zijn vrouw te volgen, die reeds eerder naar Amerika was vertrokken. Zijn plan stond vast: terug naar Amerika en daarna met zijn vrouw naar India om daar als chirurg in ziekenhuizen te gaan werken. De papieren van de Leidse chirurg waren er ruimschoots voldoende voor.

Hans S. had echter de fout gemaakt, boeken die hij op rekening had gekocht, niet te betalen. Voorts had hij zijn scooter laten repareren; het geld, dat de verzekering hem hiervoor had uitbetaald, had hij in eigen zak gestoken. De scooterreparateur deed aangifte bij de Rotterdamse politie. Hans had nauwelijks een voet op de gangway gezet van het schip, dat hem van Rotterdam naar Amerika moest brengen, of hij werd aangehouden. Er is inmiddels proces-verbaal tegen hem opgemaakt wegens oplichting.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

De heksenmeester in groot ornaat

ALS AKTIEF LID van het Belgisch Comité voor de wetenschappelijke navorsing der paranormaal geachte verschijnselen, lees ik steeds met de grootste aandacht en sympathie uw zo interessant maandblad, dat o.a. in zijn nummer van juli 1963, een artikel van mijn hand opnam tegen de fakirs en hun streken.

In uw nummer 4 van april jl. las ik met veel belangstelling uw artikel over de ruzie om de titel van koningin der Britse heksen, ontstaan tengevolge van de dood van hun „leider“, Dr. G. Gardner.

Mag ik Uw aandacht vragen voor het volgende?

Het bekampen van hekserij en toverij maakt deel uit van mijn onverbiddelijke strijd tegen het bijgeloof onder al zijn vormen.

Toen de stad Antwerpen, in het jaar 1957, een tentoonstelling organiseerde tegen de Magie, kwam ik, als lid van het inrichtend comité, in aanraking met „dokter“ Gerald Brosseau Gardner.

De hamer van Thot

Hij KWAM MIJ bezoeken op mijn bureau, in groot ornaat van heksenmeester, en liet mij met groot welgevallen alle talismans en amuletten bewonderen en betasten, die hij op zich droeg, evenals de geheimzinnige tatoueringen, die zijn huid bedekten, en die ik allengs langdurig mocht bekijken, en met de loep onderzoeken.

Dr. Gardner droeg o.a. aan zijn rechterarm een armband uit rood koper, die zeer zwaar woog, waarop de tekens: „Scire-O.T.O. 4-7“ gegrift waren. Hij beweerde dat dit zijn graad was in de „Orde der Heksen“. In zijn gordel droeg hij een „heksendolk“ met Hebreeuwse letters, waarmee hij beweerde de magische cirkels te trekken, ten einde de geesten op te roepen, terwijl hij in zijn hand een lange ijzeren staf hield, die naar hij beweerde „de hamer van Thot“ zou zijn.

Nadat ik hem langdurig had laten uitpraten over zijn „grondige kennis der witchcraft“, oftewel de wetenschap der „Wica“, en over de „zending“, die de Engelse heksen, waarvan hij Grootmeester beweerde te zijn, hem zogezegd opgedragen hadden, stelde ik hem, van mijn kant, een aantal „technische“ vragen, o.a. over de betekenis van de Hebreeuwse letters van zijn toverdolk, waaruit bleek, dat hij geen woord latijn, Grieks of Hebreeuws kende, en hoege-naamd niets afwist van de zogezegde geheimen der zwarte magie, die hij, volgens uw artikel, allemaal grondig kende.

Ik keek hem toen in de ogen en verklaarde hem vlakaf, dat hij een grappenmaker was.

Superieure toon

HOE DURFT U zo iets te zeggen?, zei hij met een superieure toon, waarop ik hem antwoordde, dat ik zelf Grootmeester was van de Orde der Magiërs — hetgeen de strikte waarheid is, aangezien de Orde der Ilusionisten van Frankrijk mij deze titel verleend heeft, nadat ik mij alle trucs der edele goochelkunst eigen gemaakt had, teneinde de mediums, gedachtenlezers, toekomstvoorspellers en andere kwakzalvers beter te kunnen ontmaskeren — dat ik bovendien gedachten lezen kon, en in de zijne duidelijk las, dat hij doodsbang was, omdat ik hem ontmaskerd had.

„Alles wat U op het lijf draagt is volkomen waardeloos, en U gelooft er trouwens niet eens zelf aan, daar elke talisman of amulet zijn kracht verliest, wanneer een vreemde hand ze betast, en zelfs, indien een vreemd oog ze bekijkt.

Uw zogezegde „Thothamer“ is een doodgewone Russische maatstok (ik liet hem de Russische letters zien, die er op stonden).

„Scire“ is een Latijns woord, en O.T.O. betekent niets anders dan „Order of the Temple Officers“, een soort vrijmetselarij, die niets met de Schotse heksen te doen heeft.”

Vroeger zeeman?

OOK ZIJT GIJ vroeger zeeman geweest, voegde ik eraan toe, terwijl mijn blik hem doorboorde.

Hoe weet u dat?, stamelde hij.

Doodeenvoudig omdat ik zelf ter langer omvaart gevaren ben, en ik uw zogezegde „magische tatoueringen“ zeer goed ken. Deze zijn immers niets anders dan de gewone draakachtige afbeeldingen, die haast iedere zeeman, die in Shanghai of Hong-Kong geweest is, zich daar in het blote lijf laat prikken.

Ik dacht, dat ik hem verpletterd had, maar tot mijn grote verbazing begon hij plotseling luidkeels te lachen, en hij zei toen letterlijk: „As you know, witches are consummate leg-pullers“, hetgeen in goed Nederlands betekent: „Je weet toch wel, dat heksen doortrapte grappenmakers zijn“!

Toen barstte ik zelf in een onbedaarlijk lachen uit.

Vanaf dat ogenblik was het ijs tussen ons gebroken.

Heksenmolen

BIJ EEN PAAR flessen oude Bourgogne wijn, die hij zelf voor het grootste gedeelte uitdronk, alhoewel hij zich in in het begin uitgegeven had voor een „teetotaler“ (een geheelonthouder),

vertelde hij mij veel interessants over zijn „heksenmolen“, die niets anders was dan een toeristische attractie, die hij zelf gekocht had.

Bij ons afscheid schonk ik hem als herinnering een echte tovenaarsdolk uit Kongo.

God weet, wat hij hierover heeft weten te vertellen aan de goedgegelovige bezoekers van zijn museum.

Dit was Gerald Brosseau Gardner — die, tussen haakjes, nooit dokter geweest is van welke Universiteit ook — een sympathieke grappenmaker, die, op een zeer originele wijze, zijn kost verdiende.

Hij vertelde mij talrijke leuke anekdotes over de domheid van zijn cliënten, aan wie hij alles wijs maakte, wat hem maar door de kop schoot, naar zijn ingeving.

De betwisting over de titel van heksenkoningin waarover U spreekt in uw artikel is, helaas, niets anders dan een miserabele erfeniszaak, waarbij twee vrouwen vechten om de verdere uitbating van een winstgevende zaak.

De heksen kennen overigens geen koningen of koninginnen in hun midden. Antwerpen

J. D. JACOBSON

EEN PSEUDO

EEN ENKELE KEER ziet men de onbevoegde genezer in de gedaante van de pseudo-arts. Vaak is dat iemand, die graag dames wil onderzoeken en als zodanig is de pseudo-arts al heel lang een dankbaar ingrediënt voor de schrijvers van kluchtspelen. Het openbaar ministerie kan echter tegen de pseudo-arts meer beginnen dan tegen de onbevoegde genezer, die als strijker, als zwaaijer of als urinekijker de goegemeente allerlei wonderen poogt diets te maken. Wat de pseudo-arts immers doet valt vrij gemakkelijk onder de noemer van „een samenweefsel van verdichtselen“ te brengen zodat het misdrijf van oplichting gewoonlijk wel valt te bewijzen.

Oplichting wordt ook een 27-jarige in de Verenigde Staten woonachtige oud-Schiedammer, Hans S. ten laste gelegd. Maandenlang zou hij een chirurg in het Elisabethziekenhuis te Leiden hebben geassisteerd. S. had in Nederland voortijdig zijn studie in de medicijnen afgebroken.

In het leven van de avontuurlijke jongeman verscheen, lezen wij in het Nieuwsblad van het Noorden, een Amerikaanse, met wie hij in mei 1963 naar de V.S. vertrok. Een half jaar

vervolg op pag 4

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**MASSALE GEBEDS-"GENEZINGEN" EEN GEVAAR
VOOR DE GELOVIGE**

HET IS AL gebedsgenezing, wat de klok slaat. Broeder Maasbach trekt door heel het land. Jan Vrijmans al te suggestieve televisiefilm is het onderwerp geweest van heel wat commentaar. „Maasbach ziet kans”, schreef dezer dagen De Tijd-De Maasbode, „een volle kerk in enkele minuten tijds tot een onvoorstelbaar religieus enthousiasme te brengen, dat niet zelden overslaat in een stemming die naar extase en hysterie neigt.”

DAAROM IS HET goed een ogenblik stil te staan bij wat een theoloog én medicus, dr. Kurt Koch, over gebedsgenezing heeft te zeggen. Enige maanden geleden heeft deze Duitse theoloog in ons land lezingen gehouden voor predikanten, artsen, hoogleraren, onder meer in Den Haag, Utrecht, Rotterdam en op de „Hezenberg”. Dit geschiedde op uitnodiging van de hervormde Raad voor Kerk en Ziekenzorg. Dr. Koch is zendeling van de Westduitse evangelische kerk en hij is gepromoveerd op een proefschrift over de zielszorg en het occultisme.

GEVAARLIJK ACHT DR. KOCH de zienswijze, dat evenals de wetenschappelijke geneeswijze — waarin dr. Koch de hand van God ziet — ook de occulte geneeswijzen en die van magnetiseurs, magiërs, spiritisten enz. een „door de Schepper gewilde vorm van genezing” zou zijn. Na occulte genezingen blijkt de band tussen de ex-patiënt en God te zijn verbroken, aldus dr. Koch. De vroegere gelovigen kunnen niet meer tot een werkelijk diep gebed komen, een ervaring die ook Nederlandse predikanten hebben opgedaan.

HET IS DE mening van de theoloog én medicus dr. Koch — en wij ontlent dit aan een uitvoerig artikel in de Nieuwe Prov. Groninger Courant — dat genezing door gebed voor iedere Christen kan zijn weggelegd. Hij maakt nadrukkelijk onderscheid tussen de volgende begrippen:

- a) bijbelse genezing;
- b) suggestieve religieuze genezing (door dweepzieke goddienstige extremisten);
- c) demonische genezing (waaronder het hele pakket van occulte genezingen valt).

In die gevallen, dat religieuze suggestie werkelijk effect boekte — dr. Koch deed duizenden onderzoeken — bleek meestentijds het wegvallen van psychische remmingen hiervan de oorzaak te zijn. Werkelijke genezingen door gebedsgenezers in massabijeenkomsten komen zelden voor.

„Een op de honderd misschien. Mijn onderzoeken bij William Branham hebben mij zelfs nimmer één geval van genezing opgeleverd.”

Branham vertelde aan de predikant uit Zürich, die zijn toespraken vertaalde in Zwitserland, dat rechts van

Branham nooit iemand mocht staan, omdat deze plaats gereserveerd was

voor de engel. „Ik mag alleen doen wat deze engel zegt”, vertelde Branham aan de vertaler. „In de samenkomsten wijst de engel aan, wie ik genezen moet. Als ik de mensen er toe kan brengen mij te geloven, worden ze beter.”

TIJDENS HET OPTREDEN van Branham in Bazel geschieden er voorvallen, die dr. Koch wil rangschikken onder de „demonische gevolgen van occulte genezingen”.

Op de terugweg uit Bazel sprong een man, die juist door Branham was genezen uit de auto waarin hij meereed en wierp zich voor een vrachtwagen: zelfmoord. Een tweede zelfmoord gebeurde diezelfde avond, toen een genezen vrouw zich te Bazel in het water wierp.

Het geloofsleven van de Christen wordt ernstig verstoord door magische bezweringen, waarbij dr. Koch drie hoofdvormen onderscheidt: zwarte magie (aanroepen van de duivel), witte magie (hierbij wil men God dwingen tot genezing) en neutrale magie

vervolg op pag 2

REGELRECHTE LACHER

TUSSEN DE GETUIGENISSEN door neemt Maasbach de mensen op de wijze van quizmaster Theo Eerdmans kleine interviewtjes af. Soms wordt zo'n dialoog, aldus P. van der Eijk in De Tijd-Maasbode een regelrechte lacher, zij 't niet altijd gewild. Zoals dat gesprekje tussen Maasbach en een wat kalende heer van middelbare leeftijd.

Maasbach, nadat zijn volgeling heeft getuigd van diverse kwalen te zijn genezen: Wat is uw beroep?

— Makelaar.

Maasbach, enthousiast: Is het niet wonderbaar?

Makelaar: Prijs de heer!

Hele kerk: Halleluja!

De makelaar zegt ook van het roken te zijn afgestapt.

De schalkse Maasbach wil weten, wat hij nu wel met zijn zakgeld doet.

De makelaar zit even met deze onverwachte vraag, maar Maasbach weet een oplossing: We zullen hem een zendingsbusje sturen.

Luid gelach volgt. Het is een vrolijke bijeenkomst en Maasbach wil het weten ook. „Het feest gaat door”, zegt hij op een gegeven ogenblik.

Dan is er ook de man die wijdlopig vertelt van hoeveel kwalen hij genezen is. „Ik heb mijn medicijnen weggegooid” zegt hij flink. Dan verhaalt hij dat zijn vrouw ziek werd. „Ten einde raad heb ik haar met Marcus 16 aangepakt, de satan uitgedreven en kijk, ze stak ineens haar eerst verlamde arm boven het hoofd en riep „Halleluja!”

De verslaggever vraagt de heer Maasbach, die hij opzoekt in het hoofdkantoor van zijn beweging in de Koningstraat in Den Haag, of de verantwoordelijkheid van zijn prediking, die de medische wetenschap als geschenk van God miskent en rechtstreeks wonderen af wil dwingen, steeds weer, of deze verantwoordelijkheid hem niet zwaar valt. Maasbach praat er om heen en zegt dat hij de mensen nooit aanraadt geen dokter te bezoeken.

In het tijdschrift van zijn beweging staan talloze schriftelijke getuigenissen van „genezingen”: van zenuwinstorings tot kanker toe. Zelfs laten mensen geregeld weten dat zij genezen zijn toen zij tijdens een radio-uitzending van Maasbach — hij huurt zendtijd van radio-Luxemburg — in de vroege zondagochtend, het toestel stevig in de hand hadden genomen en intens hadden geluisterd.

Massale gebeds-„genezingen” OUDE EIK DRIJFT zijn een gevaar KOORTS UIT

vervolg van pag 1

(de natuur wordt als genezingsbren-
gende aangeroepen).

Over psychometrische genezingen zei dr. Koch: „Mij zouden ze niets kunnen schelen, als zij maar niet later hun mentale neerslag in de vorm van depressies, totale geestelijke inertie of gebondenheid aan de genezer te weeg brachten”. Dr. Koch memoreerde het geval van een evangelist, die een gevaarlijke operatie moest ondergaan. Zijn vrouw ging tevoren naar een magnetiseur en vroeg om raad. In de wachtkamer heeft zij gebeden, toen plotseling een „onverklaarbare donkere macht zich van haar ziel meester maakte”. Vanaf die dag leed de vrouw aan inzinkingen en kon zij uren lang bewegingloos op een bank zitten. Door tussenkomst van een collega van dr. Koch is zij genezen.

Waarschuwen, waarschuwen

IN ZIJN PROEFSCHRIFT, dat gebaseerd is op 500 gevallen uit zijn pastorale praktijk heeft dr. Koch dergelijke demonische gevolgen na occulte en andere niet-wetenschappelijke genezingen van ziekten behandeld. Het boek heeft inmiddels al zijn zevende druk beleefd. (De titel luidt „Seelsorge und Okkultisme”).

Dr. Koch is er echter wel van overtuigd, dat goddelijke genezingen mogelijk zijn. Deze theoloog-medicus zegt dit zelf door handoplegging te hebben bewerkstelligd. Maar zei hij tegen de verslaggever van de Nieuwe Prov. Groninger Courant: dit mag geen object van sensatie zijn. Hij pleegde deze handoplegging daarom ook niet in het openbaar, alleen in het bijzijn van een ambtsbroeder. „De grote voorwaarde moet zijn, dat de patiënt én ik zelf in het reine zijn met God. Mijn taak in de zielszorg moet zijn, dat ik deze patiënt psychisch heb voorbereid op de mogelijkheid dat God geen genezing voor hem heeft. Het heil van de ziel gaat boven het heil van het lichaam.”

Met het geloof in de bijbelse genezing van de zieke mens strijdt dr. Koch echter onverdroten tegen genezingen door magnetiseurs, tegen spiritisme en alle vormen van occultisme. En ook tegen de suggestieve religieuze genezing, zoals die voor grote mensenmenigten werd en wordt beoefend.

Waarschuwen en nog eens waarschuwen is de reden van dr. Kurt Kochs wereldtoernee, waarop hij zijn lezingen houdt over „Krankenheilung als Irrwege und Auftrag.”

Handig zakenman

Dr. F. A. Nolle, predikant en medicus, wordt door gebedsgenezer Johan Maasbach met een glimlach aangeduid als „een tegenstander”. Dr. Nolle volgt de beweging op de voet. Hij heeft er zelfs een boek over geschreven, waarin hij geen spaan heel laat van de gebedsgenezers. „Ik heb nog nooit de kans gekregen een genezing te controleren. Ik moet toegeven, dat gaat in Lourdes met zijn medische commissies zorgvuldiger.”

De grote man van de Pinksterbeweging, waartoe ook Maasbachs „Volle Evangelisten” behoren, is de Amerikaan Osborne. Deze wordt door dr. Nolle onverbloedemd een bedrieger genoemd. Een foto, van het moment waarop de Heer zelf was verschenen tijdens een bijeenkomst van Osborne in Indonesië, bleek een montage te zijn.

Als medicus wordt dr. Nolle telkens weer verontwaardigd wanneer hij over de genezingen begint. „Het is afschuwelijk”, zegt hij. „Een keer zag ik vier blinden neerknielen, die zich de handen opgelegd wilden krijgen. De „voorganger” riep: Geloof en u bent genezen.”

Natuurlijk bleven de wanhopige slachtoffers blind achter, maar nu hebben ze niet alleen hun gebrek maar ook de afschuwelijke gedachte: Zie je wel, nu hebben we nog geen geloof genoeg ook.

De leer van Maasbach is er, aldus dr. Nolle, een van hoogmoed. „Wie zijn wij, dat wij van God verlangen dat hij voor ons een wonder doet? Natuurlijk, ik geloof in wonderen, maar niet in kletspraatjes”.

Van Maasbach zegt hij: „Ik weet niet of hij betrouwbaar is. Wel is hij een buitengewoon handig zakenman, die uitstekend met mensen om kan gaan, een goede stem heeft en prachtig kan zingen”. Maasbach is met de Pinkstergemeente in contact gekomen in Amerika, toen hij als chef-kok voer. In de oorlog is hij in Amerika blijven hangen. (Ontleend aan De Tijd-De Maasbode).

ER WORDT IN Nederland nog altijd op paganistische wijze koorts afgebonden. Een kilometer buiten Overasselt, naast de ruïne van de Benedictijner Sint Walrickskapel, staat de enige koortsafbindboom van Nederland. Wie door koorts wordt geplaagd en aan een van de takken een reepje lijfgoed bindt, zal subiet beter worden, zo luidt de legende. Er wordt nog altijd druk gebruik van gemaakt. Her en der in het dichte bladerdek verspreid, wapperen tientallen lapjes stof in de wind, aldus het Brabants Dagblad.

Er is niemand die historisch raad weet met dit bijgeloof. Er bestaat een sage, die vertelt hoe Willibrordus in het jaar 727 in deze streek de dochter van een gevreesde boeman (een inwoner van het naburige Heumen) van de koorts genas. Uit dankbaarheid offerde zij een van haar haarvlechten. Zij hing die in de takken van een boom. Vader en dochter gingen bovendien over tot het geloof van de evangelist. Dat moesten zij met de dood bekopen, want medebewoners zagen deze bekering als verraad en vermoordden beiden. Later toen meer boemannen tot het christendom waren bekeerd werd het graf van vader en dochter van kruisen voorzien: aldus ontstond het koortsverdrijvende bedevaartsoord.

Karel de Grote, zo wil een andere sage, vond op deze plaats ook genezing. Als dank stichtte hij een kapel voor een van zijn Benedictijner kapelaans uit het Picardische St. Valéry sur Somme.

Hoeveel waarheid deze overgeleverde volksverhalen bevatten, weet niemand. Historici ontdekten, dat in de eerste helft van de twaalfde eeuw een Benedictijner kapel nabij Overasselt bestaan heeft. Maar pas in de zeventiende eeuw kwamen Franse kloosterlingen in het bezit ervan. Oudheidkundigen hebben op deze plaats ook enkele proefopgravingen verricht. Hun arbeid bleef zonder resultaat. Zij vermoedden te doen te hebben met een heidense offerplaats, die door de bouw van de kapel moet zijn gekerstend. Langzamerhand gingen alle bewoners van de

vervolg op pag 3

Latijn onvoldoende

Een visboer uit Hamburg heeft kans gezien in Ibbenbüren, aan de spoorlijn van de Nederlandse grens naar Osna-brück, zich uit te geven voor arts. De apothekers ter plaatse kregen echter argwaan omdat het latijn op de recepten zo erbarmelijk was. De politie maakte daarna een eind aan zijn praktijken.

Ze deed een ARMBAND om en... een zeurderig gevoel van kiespijn in haar knieën verdween!

OOK UW GEESTES-VUURTJE wordt er door opgestookt. Aldus de welsprekende belofte van de heer Jac. Ides van Woord, die geestdriftige brochures schrijft over z.g. gezondheidsarmbanden, die tegenwoordig in de handel worden gebracht. In het julinumnummer van het vorige jaar hebben wij reeds een waarschuwing tegen deze armbanden overgenomen uit de Consumentengids.

In die armbanden, die men voor veel geld kan kopen, zitten de kleine O.P.-magneten. Ja, en nu willen lastige lieden maar weten: hoe gaat dat toch? Wat bewerkstelligen die kleine magneten? Kom, kom, zegt Jac. Ides van Woord — niet zo krampachtig naar een verklaring zoeken, mensen! We hebben al lang geweten, dat citroenen en rozebottels goed waren voor infectieziekten en verkoudheden. Pastoor Kneipp, die zovele Duitsers eren door een Kneipp-kuur te volgen, paste al rozebottels en citroenen toe, zonder echter een wetenschappelijke verklaring te kunnen geven. Die kwam eerst later. Zo zal het ook met de Healthy-armband gaan, begrijpen we uit wat de heer Jac. Ides van Woord, ons wil doen geloven.

Hij schrijft dat alles in een communiqué van de Persdienst Medicor in Den Haag (3e oplage!). Het is wel een vreemde „persdienst”. Want in plaats van nu publiciteitsorganen te animeren, zoals persdiensten dat plegen te doen: neemt het over, mijne heren, ja, graag! verklaart de persdienst van Medicor, dat „nadruk en vertalingen — ook van gedeelten — alleen met toestemming van de uitgever” geoorloofd zijn.

Hij had wat gezondigd!

DE REDACTEUR IS zelf zijn auto-schoudernekpijn kwijt geraakt door het dragen van zo'n Healthy-armband. Mevrouw S. raakte er een zeurderig gevoel van kiespijn in haar knieën door kwijt. Dat is aanlokkelijk! Maar een gebroken arm is ook al sneller genezen louter door het dragen van zo'n armband.

Een heer bekende dat zijn sexuele potentie is toegenomen, een dame, mevrouw H., komt tot de verrassende uitspraak dat ze liever al haar kleren zou willen missen dan de armband. Een andere heer voelde de werking van de magneten op zijn lever, toen hij wat had gezondigd! Een andere dame heeft de ervaring, dat haar

trage man met zijn te lage bloeddruk véél actiever werd toen hij de armband droeg. Van mevrouw zelf zijn de enkels dunner geworden. Een oude blaaskwaal is — wéér een andere mevrouw is aan het woord — er ook al beter van geworden.

Iemand schreef echter de heer Ides van Woord een brief, waarin zij zich beklagde geen enkel resultaat te hebben bemerkt. Hoe zou zij zich wel gevoeld hebben, aldus het antwoord

Bloed filtereren

IN ANTWERPEN WERDEN, tijdens een geweldige publiciteitscampagne, de „gezondheidsarmbanden” met magneetjes verkocht voor de som van 600 fr. (ruim 43 gulden). De verkoper beweerde, dat de magneetjes „t bloed filtererden en dus allerlei gevaarlijke ziekten genazen”. De Antwerpse strijder tegen bijgeloof en kwakzalverij, de advocaat mr. J. D. Jacobson, heeft een klacht ingediend tegen de verkoper en heeft persoonlijk bij het parket en de gerechtelijke politie aangedrongen op een vervolging wegens aftroggelarij. De Procureur des Konings heeft dit echter niet gedaan, hoewel de verkoper van deze armbandjes een zeer slechte reputatie heeft.

van de heer Ides van Woord, als zij de armband eens niet had gedragen!

Opladen van het bloed

IN EEN VAN de brochures, die Medicor in soorten het licht laat zien (er is er zelfs een, waarbij de naam van Einstein gekopeld wordt aan de Healthy-armbanden.....) lezen we, dat de O.P.-magneten (wat die afkorting betekent, weten wij waarlijk niet) het bloed opladen. Bij vrouwen wordt er de maandcyclus door genormaliseerd, overgangsbezwaren, zowel bij mannen als bij vrouwen, verminderen, of wel verdwijnen geheel. Zulks putten wij uit de rubriek „Casu-

istische mededelingen en tevredenheidsbetuigingen”.

Jac. Ides van Woord is, zegt hij, een leerling van de grafoloog Max Pulver. Hij kan dus ook met een paar mooie volzinnen komen over de invloed van de armband op het handschrift. Welnu: de dynamiek van het handschrift demonstreert de toegenomen psycho-fysische energie van de drager van de armband. Met de ferriet-magneten! (ferite, schrijft Jac. Ides van Woord maar steeds).

OUDE EIK

vervolg van pag 2

streek tot het christendom over, maar het geloof in de koortsverdrijvende kracht van de wonderboom bleef bestaan.

ANNO 1964 LEEFT het nog voort. In het geheim komen familieleden van zieken een lapje stof in de takken binden. „Ik zie ze nog vaak genoeg komen”, vertelt mevrouw H. van Hout, die op nog geen honderd meter afstand ijs verkoopt. Zij heeft het nog meege maakt, dat men gezamenlijk in bedevaart naar kapel en boom trok. Als er een zieke was in een dorp in de buurt liepen alle bewoners biddend naar de kapel. Tevoren was er een stukje van zijn kleding in de boom gebonden. Want de overlevering schrijft voor, dat die handeling niet door vreemde ogen mag worden gezien.

De laatste tientallen jaren is er geen bedevaart meer gehouden. „Tegenwoordig heb je koortspillen en daar zakken de koortsen ook van”, zegt mevrouw Van Hout. „Maar verleden jaar is hier een man geweest, wiens dochter door de dokter was opgegeven. Hij had overal gebeden en kwam hier iets opbinden. „Ik kom u vertellen hoe het mijn dochter vergaat”, beloofde hij. „Een paar maanden later kwam hij terug, met zijn dochter. Zij was helemaal beter geworden”.

In de oude eik wapperen de stukjes kleding van genezingzoekende zieken: stukjes ondergoed, een reepje kant, een zijden sjaaltje en een zakdoek. Maar de vraag is of de koortsen inderdaad verdreven zijn.

Hoe het ook zij, de oude eik heeft er in ieder geval niet onder geleden.

Als nieuw lid begroeten wij ditmaal mejuffrouw P. H. van Marle, apotheker, Den Haag.

KLEEDJES MET ZWITSERSE BERGLUCHT

TWEE RONDZWERVENDE WOONWAGENBEWONERS hebben kans gezien een rustend landbouwer in Zaamslag (Zeeuws-Vlaanderen) tienduizenden guldens afhandig te maken. Zij hebben namelijk de goedgelovige landbouwer en diens echtgenote een aantal bijzondere dure kleden, lopers en dekens verkocht, die, zo wist het tweetal overtuigend te vertellen, speciaal waren vervaardigd voor de bestrijding van reuma. En daaraan leed de vrouw van de landbouwer.

Vloer- en tafelkleden, lopers, dekens en lakens, „op anti-reumabasis geprepareerd met zuurstof en zuivere Zwitserse berglucht”, vormden het ongelooftwaardige lokaas, waarmee de twee woonwagenbewoners kans zagen het Zeeuwsvlaams echtpaar f 37.000 aan contanten en een schuldbekentenis van f 40.000 af te troggelen.

Net toen de Zeeuwse boer, de 64-jarige Josias de Kraker, een hypotheek voor het laatste kapitale bedrag van f 40.000 wilde opnemen, greep de Rijkspolitie in. Het ingenieuze tweetal, de in België geboren 53-jarige T. Dusbaba en de 31-jarige Poppel Bamberger zagen hun nobele privé-anti-reuma-actie voor de boerin acuut beëindigen door een arrestatie.

Van het geld is slechts een paar duizend gulden achterhaald.

Josias de Kraker en zijn één jaar jongere vrouw bewonen als landbouwers in ruste een boerderijtje aan de Terneuzense weg in Zaamslag. Beiden simpele, enigszins mensenschuwe zielen, die de leveranciers schichtig en met een half woord aan de deur begroeten. De vrouw leed in ernstige mate aan reuma.

Het woord anti-reuma opende deuren en harten van Josias de Kraker en zijn vrouw. De gladde jongens aan de deur maakten de oudjes wijs Zwitserse kleden te kunnen leveren, die een krachtig genezend preparaat van zuur-

stof en berglucht bevatten. Tja, de prijzen waren niet laag.

Geneeskraft op de vloer

TENSLOTTE KOCHT HET echtpaar een „geneeskraftig” vloerkleed van f 5000, een gangloper (met vele geneeskraftige stoffen gemengd) van f 20.000, een tafelkleedje van f 5700, tenslotte nog dekens, lakens enz. voor in totaal... f 87000!

De bank vond het ondertussen maar vreemd, dat Josias — bekend om zijn zuinigheid — plotseling bezielde scheen door een woeste geldsmijterij, vertelt de Nieuwe Winterswijkse Courant. Toen hij dan ook een hypotheek van f 40.000 wilde opnemen, informeerde men eens bij hem, waarvoor hij dat geld allemaal nodig had.

Josias was niet ongeneigd dit te ont-hullen en hij vertelde erbij, dat „de vrouw er veel baat bij had”.

De bankdirectie wist Josias, een beetje nog maar, te overtuigen, dat hij het slachtoffer was geworden van een stel oplichters en verwees hem naar de Rijkspolitie. Deze laatste had al eerder de lucht gekregen van de Zwitserse bergen en rekende Bamberger en Dusbaba bij een nieuw bezoek aan het oude echtpaar in.

De hypotheek en daarmee de laatste betalingen gingen niet door.

De gedupeerde landbouwer wilde aanvankelijk echter geen aanklacht indienen tegen het tweetal dat hem enige tienduizenden guldens had afgetroggeld. Mijn vrouw had de laatste tijd veel minder pijn en dan speelt geld geen rol, zo verklaarde hij tegen de politie en de justitie.

Het edele tweetal stond dezer dagen in Middelburg terecht. Zij toonden zich thans echter heel wat minder spraakzaam dan in de boerderij te Zaamslag. Het bleek dat zij daar hadden aangeklopt in april jl., zonder dat zij ook maar iets van het echtpaar wisten. Zij hadden toen meteen maar brutaalweg verkondigd dat de vrouw

BREUKENBOOM

AL IN VROEGER tijd kwam men van heinde en ver naar Ide, een van de dorpen in de gemeente Vries, niet om zich er een huis te bouwen, maar om bij smid Willem Jans Nijenhuis genezing te zoeken van een breuk. Iedere breuklijder die drie spijkers sloeg in de lindebomen bij de smid voor de deur mocht er op rekenen, dat hij genezen zou zijn op het moment, dat de bast van de boom over de spijkers was heengegroeid. De smid, die de „plechtigheid” luister bijzette door met ontbloot hoofd orakeltaal te spreken, stierf in 1857, maar zijn nakomelingen hebben het breukengeneesbedrijf voortgezet tot in 1919. Heel af en toe komt er ook nu nog wel eens een lichtgelovige breuklijder naar Ide om z'n geluk te beproeven...!

(Ontleend aan „Kent U drente ook zo?” door Jan A. Niemeijer; uitg. N.I.B., Zeist).

aan reumatiek leed — gokje, waarmee zij blijkbaar in de roos schoten.

De officier van justitie vond Bamberger de hoofdpersoon en eiste tegen hem twee jaar; tegen Dusbaba vorderde hij acht maanden met aftrek van voorarrest. De officier wilde het bedrag van 5000 gulden, dat in de woonwagen verborgen was, verbeurd verklaard zien.

WEKMIDDELEN

De illegale verkoop van wekmiddelen is in de Verenigde Staten zo sterk gestegen dat het wellicht het aantal, verkocht langs legale weg overtreft. Aldus een mededeling van de Amerikaanse senator Thomas Dodd, die in een subcomité van de senaat pogingen doet om te komen tot een striktere wetgeving op het terrein van de narcotica en aanverwante geneesmiddelen. Onderzoek had uitgewezen, aldus nog steeds de verklaring van de senator, dat het gebruik van wekmiddelen in direct verband stond tot vermeerdering van het aantal geweldsmisdrijven.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

BESTAAT ER GEVAAR VOOR GEWENNING AAN GENEESMIDDELEN?

HET GEBRUIK VAN geneesmiddelen neemt over de gehele wereld sterk toe, zowel van „simplele” pijnstillers, hoestmiddelen en vitaminepreparaten, als van geneesmiddelen, die slechts onder medische controle plegen te worden gebruikt, zoals slaapmiddelen, wekaminen en tranquillizers. Het ligt voor de hand, de vraag te stellen of men deze toename verontrustend moet noemen en of men wellicht zelfs van een dreigende gewenning moet spreken. Deze vraag heeft de Frankfortse apotheker, dr. Hans Meyer gepoogd te beantwoorden in een rapport, dat hij heeft aangeboden aan het 20ste Internationale Farmaceutische congres, begin september te Amsterdam gehouden.

BOVENGENOEMDE VRAAG IS van groot belang, wanneer men zich realiseert, dat het geneesmiddel als produkt van de farmaceutisch-chemische industrie pas aan het begin staat van zijn ontwikkeling. De basis hiervan ligt in de wetenschap, dat niet alleen alle levensvormen uit organisch-chemische verbindingen bestaan, maar dat ook alle levensverschijnselen, als emoties, fantasieën, verband houden met chemische reacties en fysische veranderingen in de levende cel. De relatie tussen leven en biochemie doordringt ons ervan, dat geneesmiddelen een grote rol zullen spelen bij de toekomstige ontwikkeling van de mensheid.

Wat overigens de woordkeus betreft die thans wel opgeld doet: men spreekt van „populaire” geneesmiddelen en bedoelt dan die verpakte geneesmiddelen, die straks door farmaceutisch onbevoegdend zullen mogen worden afgeleverd

Als tegenstelling, dus als aanduiding van alle serieus geachte geneesmiddelen bezigt men niet de uitdrukking „impopulaire” maar „ethische” geneesmiddelen. Toch zou het onjuist zijn om de als populair aangeduide geneesmiddelen nu plotseling als „onethisch” te kenmerken . . . Wel raakt men met dit — wellicht Angelsaksische — jargon in de knoop.

Houden wij ons thans bezig met het rapport van de heer Meyer.

Enorme ontwikkeling

ZIEKTEN HEBBEN BESTAAN zolang als de mens bestaat. Ook geneesmiddelen. Maar in oude tijden speelden vooral geloof en magie een zeer grote rol bij ziekte en genezing. Ook in een later stadium, toen men wat meer systematisch plantaardige, minerale en dierlijke geneesmiddelen

ging onderzoeken, bleven toch geloof en magie vaak beslissend voor de genezing. En ondanks de ontwikkelingen op farmaceutisch gebied in de nieuwere en in de jongste tijd, wordt ook thans wellicht de uitwerking van het geneesmiddel nog bevorderd door het geloof in de magische kracht daarvan. Dit heeft de farmacotherapie gemeen met welke andere therapie dan ook.

Per saldo hebben de ontdekkingen van de farmacie zegenrijke gevolgen gehad. Er is echter ook sprake van een keerzijde, aldus dr. Hans Meyer. Men moet voorop stellen, dat de moderne geneesmiddelen alle zijn gevonden en ontwikkeld in landen met een vrije economie (en dus vrije universiteiten).

Blijkens de ervaring is de ondernemingswijze produktie een stimulans hiervoor. De onderlinge wedijver tussen de ondernemingen dwingt tot spuurwerk. Even noodzakelijk echter is de onderlinge concurrentie bij de verkoop. In hoever kan nu de drang naar grotere omzet — een levensvoorwaarde voor de onderneming — een gevaar betekenen voor de volksgezondheid? In hoever kan dit leiden tot een overmatig gebruik, tot misbruik, of mis-

schien zelfs tot verslaving? De farmaceutische industrie zal immers zijn afzet willen vergroten door de zieken mede te delen, hoe zij gezond kunnen worden, en door de gezonden te overtuigen, dat zij bepaalde geneesmiddelen moeten gebruiken om gezond te blijven.

Waarom zoveel meer?

HET GEBRUIK VAN geneesmiddelen is in de afgelopen zestig jaren twintigmaal vermeerderd in waarde, en tien tot vijftien maal in hoeveelheid. Als oorzaken van deze toename noemt dr. Meyer:

- a. de gemiddelde leeftijd is sinds de eeuwwisseling gestegen van 45 jaar tot meer dan 70 jaar; de oudere mens gebruikt gemiddeld meer geneesmiddelen dan de jongere;
- b. voor allerlei kwalen en gebreken, die vroeger niet medicamenteus werden bestreden, bestaan thans effectieve geneesmiddelen;

vervolg op pag 2

Wat denkt U hiervan?

Dezer dagen verscheen in één van onze grootste gewestelijke dagbladen een advertentie van de volgende inhoud:

WELKE ARTS

wil samenwerking met
alom bekende

NATUURGENEZER

met 25-jarige praktijk?
Omgeving Hilversum.
Br. met strikte gehelm-
houding onder no. 1857,
De G. en E., Hilversum.

Alvorens elgen mening over dit fraals te geven zouden we gaarne die van zoveel mogelijk van onze lezers ontvangen.

Bij voorbaat dank voor deze medewerking.

A. P. N. DE GROOT

U kunt uw brief zenden aan de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Bestaat er gevaar voor gewenning aan geneesmiddelen?

vervolg van pag 1

- c. het verpakte geneesmiddel leent zich door zijn uiterlijke verschijningsvorm voor een commerciële exploitatie. Het is tot consumptiegoed gemaakt;
- d. de moderne beschaving en de permanente spanningen, waaronder de tegenwoordige mens moet leven, forceren hem veel sneller dan ooit tevoren te grijpen naar het geneesmiddel, want ziek worden past niet meer in onze tijd; wij willen niet lijden, maar leven; en als wij toch ziek worden, willen wij zo vlug mogelijk beter zijn. Het medicament moet ons helpen dit doel te bereiken. De reclame verleent hierbij een ogenschijnlijke sanctie.

Overheidscontrole

DE RESULTATEN VAN een in de meeste Europese landen gehouden enquête wijzen uit, dat nog niet gesproken zou kunnen worden van een verslaving aan geneesmiddelen. Gevaarlijk zou de toestand pas worden, wanneer een ongebreidelde verkoop zou ontstaan zonder enige controle van overheidswege. Deze overheidscontrole, aangevuld met regelingen geboren uit particulier initiatief, kan een rem vormen op het misbruik. Genoemd worden de registratie van specialité's, het uitsluitend op recept afleveren van sommige sterkwerkende geneesmiddelen en van nieuwe geneesmiddelen gedurende de beginperiode, ten slotte ook het breiden van de reclame voor geneesmiddelen.

Deze maatregelen komen echter niet alleen pas tot hun recht als de geneesmiddelenstroom via de apotheek de bevolking bereikt, maar wanneer bovendien de apotheker in staat blijft het steeds grote wordende terrein van de nieuwe geneesmiddelen te overzien en zijn taak als onafhankelijke voorlichter te vervullen. De apotheekhoudende apotheker neemt daarom in onze samenleving een geheel eigen plaats in. Het aspect van de apotheek is veranderd, maar de apotheker blijft de wezenlijke barrière tegenover de uitwassen van de invloed van de farmaceutisch-chemische industrie.

Juist heden ten dage belet de apotheker, dat zowel zieke als gezonde mensen worden overgeleverd aan hen, die handel drijven in gezondheid, aldus dr. Meyer. Dit brengt met zich mede, dat de apotheker door een grondige vorming op deze taak wordt voorbereid. Zijn functie kan (tijdelijk?) door de technische ontwikkeling beïnvloed worden. In mindere mate dan voor-

heen zal hij dan geneesmiddelen zelf bereiden, maar: hij blijft „de behoeder van het geneesmiddel”, wiens taak het is aan artsen en patiënten een objectieve voorlichting te geven, zieken en gezonden te dienen met zijn kennis.

Vergelijkende cijfers

BLIJKENS HET RAPPORT is het gebruik in een aantal landen sterk verschillend. Per hoofd van de bevolking bedroeg het gebruik in 1962:

in Italië	f 43,—
in België	f 42,25
in Zweden	f 41,50
in West-Duitsland	f 40,50
in Denemarken	f 34,25
in Groot-Brittannië	f 31,50
in Nederland	f 31,50
in Spanje	f 18,—

Het is gebleken, dat in landen als Denemarken en Zweden, waarin reeds lang een registratie van geneesmiddelen is voorgeschreven, het aantal gangbare verpakte geneesmiddelen belangrijk lager is dan in andere landen, zoals West-Duitsland waar de registratie pas vrij laat werd ingevoerd, namelijk in 1961.

Het aantal verkrijgbare verpakte geneesmiddelen verschilt derhalve sterk in de verschillende landen:

West-Duitsland	55.000
Zwitserland	20 à 30.000
Frankrijk	16.000
Spanje	20.000
Italië	25.000
België	10.000
Oostenrijk	6.500
Nederland	4.000
Zweden	3.500
Denemarken	1.600

Hierbij is geen rekening gehouden met de omstandigheid, dat identieke verpakte geneesmiddelen onder ettelijke verschillende namen worden verhandeld door de industrie alsmede niet het verschil in ziekenfondssysteem...

Een belangrijk element in de vraag op welke wijze het verbruik beperkt kan worden, wordt bovendien gevormd door de voorschriften voor de publiciteit. In landen zoals Zweden en Denemarken zijn van overheidswege beperkingen opgelegd voor openbare reclame in pers, radio, televisie en film. In andere landen, zoals Groot-Brittannië, zijn door het particulier initiatief beperkingen tot stand gekomen.

Een vergelijking van deze systemen is evenwel moeilijk zonder verdergaan-

de studie inzake de verschillen in ontwikkeling der landen op farmaceutisch gebied en hiertoe ontbreekt de plaatsruimte.

In Nederland is reeds lange jaren op het gebied van pers werkzaam de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen. In de nieuwe wet op de Geneesmiddelenvoorziening is de mogelijkheid tot een andere regeling opgenomen: een overheidscontrole. Deze regeling is echter niet in werking getreden.

Slachtoffertjes van softenon

In Groot-Brittannië zijn ongeveer 300 kinderen misvormd, doordat de moeder tijdens de zwangerschap softenon, dat in de Engels-sprekende landen als thalidomide bekend is geworden, hebben gebruikt. Van deze kinderen hebben, aldus deelde het Britse ministerie van Gezondheid mede, 200 tot 250 misvormingen aan de ledematen; de overigen hebben andere misvormingen. Het onderzoek heeft zich uitgestrekt over alle misvormde kinderen (dat waren er 894) die tussen 1 januari 1960 en 31 augustus 1962 zijn geboren, onverschillig of de moeder verklaard had softenon te hebben gebruikt of niet.

Verkoop van "berglucht" gestraft

De woonwagengewoners, die in de afgelopen zomer een bejaard echtpaar in Zaamslag f 37.000 afhandig maakten met de verkoop van „in berglucht gedrenkte tapijten” tegen reumatiek zijn door de rechtbank te Middelburg veroordeeld. De 31-jarige P. Bamberger werd een straf van 21 maanden opgelegd, de 58-jarige T. Dusbaba een straf van acht maanden. In beide gevallen met aftrek van voorarrest. De rechtbank gelaste echter teruggave van de vijfduizend gulden, die in de woonwagen van de jongste verdachte was gevonden. Er kon niet worden vastgesteld of dit bedrag afkomstig was van zijn oplichterspraktijken.

Bij de uitspraak was een groot aantal woonwagengewoners aanwezig. De jongste verdachte protesteerde scherp tegen het vonnis en zei in hoger beroep te zullen gaan. De mannen hadden zich tegenover het bejaarde echtpaar met ontstellend goed gevolg uitgegeven voor „anti-reumaspecialisten”.

"VUURROLIE tegen alle pijn: een kuur die wonderen doet"

„ALLE DOKTOREN, DIE beweren dat er ongeneeslijke ziektegevallen bestaan, verklaar ik voor gek". Doede Ruiter alias „Christimurti" verkondigde dit een dezer dagen op de Delftse markt, keer op keer aan allen, die het maar horen wilden. Met deze kreet — een van vele — wilde „Christimurti" maar zeggen, dat daar waar de wetenschap ophoudt, hij met zijn flesjes „Vuurwortelolie" pas tot ontplooiing komt.

De man zat op een stoeltje op de hoek van de Markt in de nabijheid van het stadhuis. Voor hem een tafeltje met daarop de vreemdste attributen. Op datzelfde tafeltje ook een plank waarop in de Nederlandse, Franse en Duitse taal de volgende zin was gekalkt: „Vuurwortelolie tegen alle pijn: een kuur die wonderen doet."

„Christimurti" die bepaald niet over belangstelling behoefde te klagen en bijna gedurende de gehele dag door tientallen mensen werd omringd, gaf ieder kwartier een compleet college in de anatomie. Hij begon met de stelling, dat 't tijdverknoeierij en geldweggooierij is om bij ziekte of kwaal naar een dokter te stappen „Ze bedriegen je allemaal, want zo gauw ze niet meer kunnen helpen, zeggen ze dat je ongeneeslijk ziek bent."

Nadat hij op deze en dergelijke manieren met de doktoren had „afgerekend", begon hij over de verschillende kwalen en ziekten. „Reumatiek, bronchitis of kanker, het zijn allemaal verschillende namen voor de enige ziekte, die werkelijk bestaat, namelijk de inwendige verontreiniging door bacteriën. Bacteriën dat is de oorzaak van alle ellende."

Congolese wortels

„EN WAT IS nu het enige middel dat deze gevaarlijke bacteriën doodt? De vuurwortelolie van Christimurti. Vuurwortelolie, die gewonnen wordt uit Congolese wortels. Ik ben de enige blanke, die het geheim van deze olie kent. En dan nog enige bosjesmannen, maar ja, die hebben er geen belang bij. Christimurti had een stukje vuurwortel meegebracht. Hij wreef het eens door zijn handen en rook er eens aan. Verder niets. Ook de bedoeling van de speelkaarten, die hij steeds in zijn handen hield was niet duidelijk. Hij legde ze af en toe eens uit en raapte ze dan weer op.

Hierna liet Christimurti dan zien hoe met de vuurwortelolie te handelen. Hij lit uit een klein flesje enkele druppels groene substantie op zijn linkerhandpalm lopen. Hierna wreef hij enkele malen in zijn handen, om die daarna naar zijn neus te brengen. Hij snoof dan eventjes zeer luidruchtig en verklaarde daarop, dat indien hij reumatiek

DOEDE RUITER OP DELFTSE MARKT AAN HET WOORD

of kanker had gehad, dit nu wel bijna was verdwenen. Kwam de pijn soms toch nog terug, dan niet gedraald maar opnieuw naar het flesje gegrepen en weer gesnoven.

Dan volgde voor Christimurti het moeilijkste deel van zijn college. Welke prijs zou hij voor zo'n flesje Vuurwortelolie vragen? Bij de behandeling van deze delicate kwestie stelde Christimurti eerst, dat wanneer de olie in de handel zou worden verkocht, men zeker vijfentwintig gulden per flesje zou moeten betalen. En dat wilde hij zeker niet. Men moest niet denken dat hij de eerste de beste kwakzalver was, die aan het lijden van de mensen zoveel mogelijk geld wilde verdienen. Als het kon zou hij de olie graag voor niks en voor niemandal weggeven.

Maar ja, hij had ook kosten en hij moest ook eten. Daarom voor twee gulden vijftig zou Christimurti zo'n flesje olie willen afstaan. Het was eigenlijk wel duizend gulden waard, maar hij gaf het weg voor een rijksdaalder.

Christimurti boos

WANNEER NA DIT ritueel bleek, dat er geen kopers waren, dan begon Christimurti zich kwaad te maken. Hij herinnerde eraan dat er bijna tweeduizend jaar geleden ook een man niet werd geloofd en welke gevolgen dit had. Tevens nam hij bij dergelijke woede-uitvalLEN de gelegenheid te baat om de omstanders „witgepleisterde graven" te noemen.

De reacties van het publiek op de woorden van de man waren vrijwel allemaal gematigd. Men luisterde eventjes en liep dan glimlachend door. Twee

verpleegsters, die het niet namen, dat de doktoren zo door Christimurti te na werden gekomen en hem dit duidelijk trachtten te maken, werd verweten dat ze een oude man niet lastig moesten vallen. Wat de leeftijd van Doede betrof, 's morgens vertelde hij dankzij zijn vuurwortelolie 82 jaar te zijn en nog steeds kerngezond. 's Middags scheen de olie nog beter te werken, want toen vertelde hij aan het publiek, dat hoewel hij er inderdaad nog jong en jeugdig uitzag, toch al 85 jaar was. Op de vraag welke leeftijd hij wel dacht te bereiken, zei Christimurti, dat niet zeker te weten, maar dat hij in India een „vuurwortelvriend" had, die de 250 al gepasseerd was.

Zo al met al lijkt het een vrij ongevaarlijke zaak met deze Christimurti oftewel Doede Ruiter. Dat lijkt echter maar zo, want toch waren er weer diverse mensen, die door welke waan hoop dan ook gedreven, een flesje vuurwortelolie kochten. Misschien om hun reumatiek te verdrijven, misschien ook omdat ze hoopten een ongeneeslijke ziekte hiermee te kunnen tegengaan. Thuisgekomen zullen ze bemerkt hebben, dat het niet hielp. Op datzelfde ogenblik zat Christimurti wellicht zijn rijksdaalders te tellen, aldus het Nieuws- en Advertentieblad Telstar uit Pijnacker, waaraan wij dit marktverhaal ontleenden.

Film over gebedsgenezing in bioscopen

De film over de gebedsgenezing, die Jan Vrijman oorspronkelijk voor de televisie vervaardigde, wordt binnenkort in de Nederlandse bioscopen vertoond. Zoals men weet heeft de VARA aanstonds afgezien van de vertoning van deze film van Maasbach en zijn samenkomsten, omdat men vreesde dat kijkers hun geneesmiddelen zouden laten staan als zij in de ban raakten van de methoden van Maasbach. Ook de IKOR-televisie heeft het (terecht!) niet aangedurfd. (zie het Maandblad tegen de Kwakzalverij van juli jl.; pag. 3)

Tezamen met drie andere films van Jan Vrijman maakt de reportage thans, naar wij in Het Vrije Volk lezen, deel uit van een normale film met een vertoningsduur van anderhalf uur. Over enige maanden zal deze film in de Nederlandse bioscopen gaan lopen.

Over de titel wordt nog beraadslaagd.

"JAAP DE STRIEKER" STRIJKT STIEREN, KOEIEN EN BIGGEN

IN ZIJN EDITIE voor Friesland noemt Het Vrije Volk hem „een integere handoplegger”: Jacob Postma uit Staveren. Of, zoals ze hem in zijn omgeving noemen, Jaap de Strieker. Hij is, lezen we in de reportage die Martin van Amerongen in het Friese Vrije Volk aan hem wijdde, het trotse para-depaard van de Nederlandse Werkgroep voor Praktische Toepassing van Paranormale Begaafdheid.

Het Vrije Volk geeft uitvoerig de verhalen weer, die allerlei klanten van Jaap de Strieker zonder terughouding hebben verteld. Het blad publiceert er gelukkig echter wel een waarschuwing bij: „wij juichen het blind vertrouwen in deze paranormale geneeskunde niet zonder terughouding toe, want er zijn nog te veel mensen, die in een magnetiseur een wonderdoener zien, die alle kwalen kan genezen.”

Bedenkelijk echter is het volgende zinnetje: „Men is pas tegenover zichzelf en zijn gezinsleden verantwoord, als men zo'n man ná overleg met zijn dokter raadpleegt. De beste resultaten zijn tot dusverre bereikt door samenwerking tussen geneesheer en magnetiseur.”

Spreekuur in de kerk

DE BEJAARDE OUD-OPPERMAN houdt, lezen wij in de reportage, zijn spreekuur niet in zijn woonplaats Staveren, maar in het domein van de Oud-Gereformeerde gemeente in de Grote Kerkstraat te Leeuwarden. De keuken fungeert als spreekkamer. De verslaggever van Het Vrije Volk spreekt in het kerkzaaltje de veehouder Rein Stoppelsma uit Warns.

Jaap de Strieker heeft het dochttertje Klaske van haar eczeem afgeholpen, de zwakke enkels van het dochttertje Hannie zijn ook beter geworden dankzij weer Jaap de Strieker en hij zelf is een hartkwaal kwijtgeraakt, als gevolg van de bemiddeling van Postma's

overleden collega Wopke Bruisma uit Workum.

De specialiteit van Jacob Postma is echter het genezen van dieren. Boer Stoppelsma kan er over meepraten: een stier die zich had versprongen, twaalf varkens, die aan biggengriep leden, een koe, die een verzwakt kruis had opgelopen.

Stoppelsma noemt Postma een goed mens, „en voor het geld doet hij het echt niet”. Inderdaad, zo bleek de verslaggever, woont Postma in Staveren

WONDERDOKTER IN 'T FRIESE LAND

in een eenvoudig huisje. Het echtpaar is kinderloos. Postma wordt beschreven als een grote boerenman, gestoken in een verschoten overall, met een klein verweerd hoofd boven de hoog opgetrokken schouders. U treft het, zegt Postma tegen de verslaggever: „Ik was nèt van plan om naar een patiënt te gaan; een konijn, dat ik vorige week vrijdag van een verlamming heb genezen.”

Japie wreef de handen

ALS KIND GEBRUIKTE Postma zijn „gaven” al. De huisvrouwen in Oudemirdum, zijn geboorteplaats, zeiden, als ze de was hadden gedaan: Japie, kom me eens strijken. „Als ik hun handen een paar minuten had gewreven waren ze weer helemaal fit.”

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker,
Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Twintig jaar geleden genas hij een paard van een boer te Oudemirdum van een prikkeldraadwond. Sindsdien trekt hij op zijn brommer Friesland door — onbevoegd de diergeneeskunde uitoefenend, derhalve. Maar die laatste conclusie lezen wij niet in Het Vrije Volk.

Er volgt een beschrijving van het witte konijn, dat Postma onder handen neemt. Met zorgvuldige halen strijkt hij het dier over de vacht. „Dikke vlokken haar”, schrijft Martin van Amerongen, „stuiven onder zijn bezwerende handen vandaan: naweeën van de ziekte waaronder het konijn heeft geleden”.

Jaap de Strieker zet tevreden zijn witharige patiënt in het hok terug en beloont zichzelf met een verse pluk pruimtabak. Hij vertelt de verslaggever dat hij onmiddellijk door heeft of de mensen echt iets mankeren of dat zij gewoon op een lolletje uit zijn. „Want die zijn legio, mensen, die die rare magnetiseur wel eens willen meemaken en die dan een of andere kwaal verzinnen. Maar uiteindelijk ben ik degene, die het hardst lacht; dat soort mensen laat ik flink betalen, ziek of niet.”

En ook nog planten!

JACOB POSTMA HEEFT ook wel eens met de wichelroede gelopen. Hij heeft toen een horloge dat een decimeter diep onder de aarde lag opgesnord. De heer S. M. Hoekstra uit Oudemirdum, aan wie het horloge toebehoorde, heeft daar een brief over geschreven, die nu in het archief ligt van de Werkgroep, die wij boven al noemden.

Jaap de Strieker lapt bij wijze van curieuze hobby ook bloemen en planten op. En Het Vrije Volk illustreerde de reportage dan ook met een grote foto van Jaap de Strieker terwijl hij zijn handen uitspreidt over een plant! En bovendien is er nog een proeve van poëzie bij afgedrukt, werk van de veehouder Wielinga uit Koudum onder de titel „Bij Postma, de strijker wordt u zeker weer rijker”. Wielinga werd geïnspireerd tot deze poëzie door de „magnetische genezing van een zijner koeien”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak De matoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgros van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

TANDPASTA IS GEEN SNOEFGOED

HET ETEN VAN tandpasta kan schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen. Overmatig poetsen in sommige gevallen ook. Maar bij normaal gebruik behoeft er beslist geen vrees te bestaan voor mogelijke schadelijke gevolgen. Dit is gebleken uit een onderzoek dat prof. dr. L. A. van der Woerd van het farmacologisch laboratorium van de Rijksuniversiteit in Utrecht heeft ingesteld naar de gevolgen van het chronisch gebruik van tandpasta's, lezen wij in het Nieuwsblad van het Noorden.

Prof. Van der Woerd's advies aan de ouders van kleuters luidt: leer uw kinderen dat tandpasta geen snoepgoed en ook geen speelgoed is. Prof. Van der Woerd acht dit advies de enige remedie, want de misstand wordt niet weggeruimd wanneer alle tandpasta's naar gevarenkans zouden worden onderzocht en ingedeeld. Men kan niet verder komen dan de thans reeds gestelde eis, dat de tandpasta, die in veel gevallen meer een schoonheidsmiddel dan een hygiënisch bevorderend produkt is, niets mag bevatten dat de gezondheid mogelijk kan schaden, zo meent prof. Van der Woerd.

De Keuringsdienst van Waren kan alleen eisen stellen, waaraan bij normaal gebruik een artikel moet voldoen. Eten van tandpasta is geen normaal gebruik, vindt prof. Van der Woerd, maar een feit is, dat heel wat kinderen het doen, omdat ze graag pepermint eten...

Raar maar waar

EN WAT OVERIGENS te denken van Engelse jongeren, die tandpasta op hun sandwiches eten. Het is raar maar waar, want prof. Van der Woerd zag dit verschijnsel onlangs signaleerd in een wetenschappelijke publikatie...

Tijdens de enige jaren geleden in het Utrechtse farmacologische laboratorium begonnen onderzoeken, is prof. Van der Woerd gestuit op chlo-

roformhoudende tandpasta, die bij overmatig gebruik even gevaarlijk kan zijn als een tandpasta die lijkt op die, waarmee voor de oorlog wel zelfmoord werd gepleegd. Deze medische tandpasta werd beschreven in een farmacologisch vademecum. De fabrikant ervan wenste prof. Van der Woerd niets mee te delen over de samenstelling, waarop hij zelf is gaan onderzoeken. De schadelijke werking bij veelvuldig gebruik bleek zonneklaar. Muizen stierven als ratten.

De schadelijke werking bij mensen is evenwel moeilijk te constateren. Maagpijn kan een aanwijzing zijn, maar ook kan de lever worden aangetaast. De nadelige gevolgen daarvan openbaren zich evenwel pas vele jaren later. Prof. Van der Woerd meent daarom dat niet voldoende kan worden gewaarschuwd tegen het pathologisch gebruik van tandpasta door kinderen.

ELEKTRONISCHE KWAKZALVERIJ

Vader en zoon Roby, in het brouwersstadje Tiffin in de Amerikaanse staat Ohio, brachten enige machines in de handel, waartegen een Federaal Gerechtshof thans is opgetreden. Het waren waardeloze machines die voor bedragen, die tot 1200 dollar liepen, werden verkocht aan kwakzalvers en aan bevoegde genezers.

Om de verkoop van deze elektronische apparaten te bevorderen waren pseudo-wetenschappelijke rapporten opgesteld in een medische terminologie. Dit werd verspreid door de „Internationale Elektronische Research Vereniging." Het adres van die „vereniging" was echter hetzelfde als dat van de fabriek van de heren Roby.

vervolg op pag 3

ALGEMENE LEDENVERGADERING

te houden op zaterdag, 28 november 1964, om 15 uur, in het American Hotel (Blauwe zaal) te Amsterdam (ingang Leidseplein).

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen van de Algemene Vergadering van 25 april 1964.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Begroting 1965.
5. Verkiezing bestuursleden.

Aan de beurt van aftreden zijn de heren L. Brest, J. E. Buiten, Mr J. E. Goudsmit en A. P. N. de Groot, allen herkiesbaar.

Het bestuur adviseert deze leden te herkiesen.

De heren Dr J. H. Ligterink en Dr H. H. Scholten hebben als lid bedankt. Voorgesteld wordt in hun plaats te benoemen mejuffrouw Drs P. H. van Marle, in haar hoedanigheid van vertegenwoordigster van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Pharmacie, en de heer J. J. Aukema in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde.

6. Bespreking werkzaamheden der reorganisatiecommissie.
7. Rondvraag.
8. Sluiting.

WONDERSTEEN KWAM UIT GEITENMAAG

In de collectie van de Amsterdamse juwelier K. A. Citroen is een merkwaardige steen, een zg. bezoarsteen, gevat in filigraingoud. Dergelijke stenen waren eens duizenden guldens waard, omdat men ze een grote magische kracht toedichtte. Zo zou de bezoarsteen die uit het Oosten kwam, de potentie van de man vergroten. Ook kende men de steen een afdrijvende werking toe. Bruiden en zwangere vrouwen mochten de steen niet dragen.

Oosterse potentaten droegen de bezoarsteen op de buik, onder de navel. In bijzondere gevallen, wanneer de zieke een vorst was of een paus, werd de bezoarsteen wel verbrijzeld en als geneesmiddel ingegeven. Men vertelt, dat het gevolg was, dat de patiënt hevig ging zweten.

In onze Gouden Eeuw waren de bezoarstenen bij rijke lieden zeer in trek. Kapiteins van Oostinjevaarders poogden en in het Oosten de stenen, die ook daar al prijzig waren, op de kop te tikken voor hun reders. Het exemplaar, dat in het bezit is gekomen van de heer Citroen en dat gevat is in goud uit India, verwisselde in 1734 in Utrecht voor 2600 gulden van eigenaar.

Het eigenaardige is dat men in West- en Midden-Europa veel waarde toekende aan de bezoarsteen, maar dat de Engelsen er weinig belangstelling voor aan de dag legden. Hier te lande werd de bezoarsteen wel in de wijn gedoopt, waarna het glas wijn voor bedragen in de orde van 25 gulden aan een zieke werd verkocht.

De bezoarsteen is een maagsteen, die in hoofdzaak bij geiten wordt aangetroffen. Hij bestaat uit ingeslikte kiezelsteentjes of haren, waaromheen zich een afzetting van in hoofdzaak gal heeft gevormd. Het woord bezoar is van Perzische afkomst en de stenen werden in hoofdzaak in Perzië en Arabië in de dieren aangetroffen. Arabieren betastten hun geiten en slachten een dier, waarin zij een maagsteen ontdekten. Het exemplaar, dat in de collectie-Citroen is gekomen — de bezoarstenen zijn heden ten dage zeer zeldzaam — is zo groot als een tomaat en lichtbruin van kleur.

"Uiterst gevaarlijk werk"

OVER GEBEDSGENEZING schrijft ds. E. Pijlman in de „Leidse Kerkbode” het volgende: Het is een bekende zaak dat de heer Sluis uit Boechout (in België) geen blad voor zijn mond neemt. In één van de laatste nummers van het Vlaamse Kerkblad gaat hij tekeer tegen allerlei vormen van goedgelovigheid. Osborn, Maasbach en dergelijke noemt hij onomwonden kwakzalvers. De heer Sluis schrijft: „Heel de „truc” van Osborn en anderen bestaat dus nergens anders uit dan de mensen psychologisch zodanig beïnvloeden dat zij weer anders denken en zodoende de weg naar de tijdelijke of blijvende genezing wordt gebaad.” Hij noemt dit uiterst gevaarlijk werk dat niets met het evangelie te maken heeft. Deze reactie is te begrijpelijker wanneer men bedenkt, dat de heer Sluis natuurlijk geregeld omgaat met mensen die zich voor hun genezing beroepen op O.L. Vrouw van Lourdes of Banneaux.

Op zijn artikel ontving hij een reactie van iemand, wiens moeder door Maasbach als een voorbeeld van won-

WEER: DE GEBEDS- GENEZING

derlijke genezing wordt aangehaald. „Toen zij terugkeerde van een meeting in Heist verklaarde zij genezen te zijn van haar ruggegraatsvervorming, een beenziekte en van chronische hoofdpijn. Wat de beenziekte betreft precies hetzelfde. Wij wisten daar vroeger niets van. Wat de hoofdpijn betreft, mijn moeder neemt per week gemiddeld één gehele tube asperine in. Ook na haar wonderbare genezing”, aldus de brieven-schrijver aan de heer Sluis.

Waarom dergelijke dingen kunnen leiden, bewijst ook de volgende passage uit de brief van de man: „De vorige winter is zij ernstig ziek geweest. Ze gaf toen op, dat ze iets verkeerd gedaan had en God haar daarvoor heeft willen straffen. Zij beweert namelijk dat ze nooit meer ziek kan zijn.” Tot zulke dingen komt het wanneer men dorpen afreist en zogenaamde genezingen op gebed en geloof verricht en dan verder de mensen laat zitten, zonder enige nazorg. Of alleen het advies om vooral niet naar de kerk te gaan. Want de kerk begrijpt immers niets van al deze dingen stellen de gebedsgenezers.

DE WONDEREN UIT HET HONINGKRANTJE

ER IS WEER een honingkrantje van de pers. Huis-aan-huis in een aantal steden verspreid. Het draagt tot titel „De gouden wonderen der natuur!” en opent met een groot opgemaakt artikel: „Artsen tegen het gebruik van chemische produkten”. En de eerste zin luidt: Onze artikelen zijn geen medicijnen!

Die artikelen zijn Prosana Honing, Pan-Abec stuitmeel, de betaamde Koninginnegelei en Prosana Appelazijn. En nu gunnen we ieder van harte een grote honingomzet, maar we hebben toch nog wel enig bezwaar tegen een artikeltje over Prosana honing waarin vetgedrukt onder elkaar een aantal klachten wordt vermeld! Met honing hadden zeer velen daar gunstige resultaten mee bereikt en er onder staat nog eens nadrukkelijk: Van al deze ziekten hebben wij brieven van mensen, die onze Prosana Honing met succes hebben gebruikt.

Wij vinden het ook onverantwoordelijk, wanneer in dit blad, nadat eerst de indruk is gewekt dat het zo aan de kant van de artsen staat (zie boven!) een blikvanger te vinden is van Pure Prosana Honing, waarboven dan met vette letters staat: „Hoge Koorts, Hartzwakte, aderverkalking”. „Prosana honing, aangewend bij hoge koorts zal de temperatuur doen dalen en de ziekte gunstig beïnvloeden”. Onverantwoordelijk, herhalen wij. Want stel nu eens voor dat een moeder haar kind, dat ernstig verkouden is en plotseling hoge koorts krijgt honing geeft, zonder de dokter er bij te halen, die wellicht constateert dat het kind longontsteking heeft? Onze artikelen zijn geen medicijnen, zeggen de Prosana-heren zelf.

Dat rijtje van die klachten, waarover al die brieven zijn binnengekomen? Hier volgt het: astma, bedwateren, bloedarmoede, bronchitis, constipatie, dysenterie, eczeem, galziekte, griep, hoge bloeddruk, hoofdpijn, leverziekte, maagzweer of zweer aan de twaalfvingerige darm, nierziekten, nervositeit, neuralgie, oververmoeidheid, reumatiek, slapeloosheid, slechte spijsvertering, tanden krijgen bij kinderen, te dik worden, verkoudheid, vermoeidheid, versterking bij genezing, voedselstoornissen, wondbehandeling, zenuwzinkingen, enz., enz. . .

Graf werd geschonden om liefdesdrankje te bereiden

DEZER DAGEN KWAM in Italië de familie van een jong meisje, dat in 1956 was doodgereden, tot de ontstellende ontdekking, dat haar graf was geschonden. De politie werd er natuurlijk bij gehaald, daar het hier een ernstig delict betrof. Zij ontdekte al spoedig, dat de dader de vader was van de kerkhofbewaarder, een man van zevenenvijftig jaar. Bij een langdurig verhoor kwam aan het licht, dat de man de stofelijke resten en met name de beenderen gebruikte voor het vervaardigen van . . . liefdesdrankjes. Dit stuk speelt op 29 september van het thans lopende jaar onzes Heren, terwijl op niet heel veel meer dan 250 kilometer afstand het concilie in de Sint-Pieter vergadert, schrijft Jan Dijkgraaf, de Romeinse correspondent van Het Binnenhof.

Natuurlijk en helaas vervolgt hij, gaat het weer om een episode uit het zuiden van Italië, waar nog steeds toestanden heersen en een mentaliteit de samenleving bepaalt, die men niet eens

vervolg van pag 1

ELEKTRONISCHE KWAKZALVERIJ

De elektronische apparaten waren uitgerust met indrukwekkende knoppen en wijzers, elektroden en wat al niet. Het gevaar voor de gezondheid school, aldus een verklaring van de Voedsel- en Geneesmiddelenadministratie van de Ver. Staten, die de zaak bij het Federale Hof aanhangig maakte, niet zozeer in wat deze apparaten doen als wel in wat zij niet doen. Stelt men zijn vertrouwen op het gebruik van een dergelijke apparatuur voor diagnose en genezing dan betekent dit dikwijls, dat men de patiënt passende medische zorg onthoudt en dit is een gevaar voor gezondheid en leven.

Het vonnis van het Federale Hof betrof vier machines, bekend als — even de adem inhouden, a.u.b.! — „Electronic Magnetic Model G”, „Radioclast Model 40”, „Auto-Electronic Radioclast Model 20, Series 900”, en het elektronische analyse-instrument, model F. Ook werd de reclame verboden voor een vijfde machine de „Electro Sine Galvanic Model 200”, die helemaal niet geschikt is voor wat men het reclamemateriaal er wel van beweert.

met de zogenaamde „donkere middeleeuwen” meer mag vergelijken.

Een liefdesdrankje wordt besteld door een man die — kennelijk zonder kans op uitzicht — verliefd is en alles heeft aangewend wat de kunst van verleiden en overreden maar te bieden heeft. Hij wendt zich dan uit wanhoop tot degene, die bekend staat om zijn (of haar) bijzondere gaven op dit gebied. En zo zijn we dan bij het geheimzinnige liefdesdrankje aangeland, dat absoluut ongemerkt aan het slachtoffer moet worden „toegediend”, waarna zij

EPISODE UIT ZUID-ITALIË

binnen de kortste keren bereid zal blijken haar gunsten te verlenen aan de hardnekkig afgewezen minnaar.

Onschuldig? Belachelijk? Laten we even voorzichtig zijn. Dit soort praktijken, ik bedoel veel meer nog: deze „mentaliteit”, is letterlijk levensgevaarlijk. Want de man, die ten lange leste in een toestand raakt, waarin hij beroep doet op toverkollen, wijzen, drankmengers of mengsters en dergelijke (hoog in aanzien staande en goed betaalde) leden van hun kleine samenleving, zo'n man is voor de maatschappij verloren. Hij heeft maar één doel, er bestaat in dit leven voor hem niets anders meer dan zijn zin te krijgen. En als dit, na alles te hebben geprobeerd, soms na jaren van een geestelijk (en lichamelijk) steeds verder opgevoerde spanning, toch mislukt dan vloeit er bloed, dan is een ware moordpartij niet langer te vermijden.

Eer is in het geding

HET KORTE BERICHT kwam in de hele pers zonder commentaar en dat zou eigenlijk al veelzeggend moeten heten. In een plaatsje van 2000 inwoners, waar iedereen elkaar kent, waar inteelt en onvoorstelbare stupiditeit tot in het uiterlijk van de mensen zichtbaar zijn, heerst een afgrondiepe sfeer van geheimzinnigheid. Immers die onbeantwoorde en hopeloze „liefde” van de man voor een bepaald meisje of voor desnoods-getrouwde vrouw, moet geheim blijven. Haar eer is in het geding en de eer van een meisje of vrouw heeft in het Zuiden van Italië letterlijk al rivieren van bloed doen vloeien. Dan dat geheime bezoekje aan de wijze man, die het weten kan. Voorts het allerheimelijkste bezoekje van deze aan de begraafplaats en zijn weerzinwekkende

activiteit aldaar. Dan het (in donker bij kaarslicht) bereiden van het liefdesdrankje, waarbij de meest ondenkbare en ziekmakende ingrediënten worden gebruikt. Vervolgens het tot elke prijs gedaan zien te krijgen dat iemand enige druppels van dit walgelijke spul op welke manier dan ook aan de „beminde” toedient . . . me dunkt, er is op dat moment al een aanzienlijke aantal ingewijden.

En als dan alles mislukt na enkele dagen van een uiterste allerlaatste niet meer te dragen spanning, dan barsten de vernedering, teleurstelling, haat en moordlust los in een opluchtende moordpartij. Eerst het meisje of de vrouw om wie het allemaal begonnen was (soms tien en meer jaren geleden) maar dan de boezemvriend, die vanaf de aanvang op de hoogte was van deze verblindende passie, dan natuurlijk de man of vrouw die dat drankje samenstelde en ten slotte de persoon of personen, die kennelijk hebben nagelaten om het hoe-dan-ook-maar-ongemerkt „toe te dienen”.

Steeds hetzelfde liedje

HET IS VRIJWEL steeds hetzelfde liedje: na zulk een waar bloedbad meldt de dader zich vrijwillig bij de politie, bekent alles, biecht en legt uit, om ten slotte met zijn hoofd op tafel en met doodvermoede en schorre stem te mompelen: „Ik ben nou eindelijk bevrijd . . . sluit me maar op, ik zal in de gevangenis heus wel mijn best doen”.

Op dat moment luiden misschien al de klokken en worden de slachtoffers, begeleid door de halve bevolking — zwijgend — naar hun laatste rustplaats vergezeld. Die rustplaats, waar nu een graf geschonden werd door iemand, die alleen maar aan de politie heeft gezegd, dat hij „n liefdesdrankje” moest vervaardigen. Maar voor wie zal hij nooit zeggen en hoe de achtergronden zijn van deze toevallig aan 't licht gekomen zaak, zal de politie nooit te horen krijgen. Want er bestaat in dat zuiden van Italië een ongeschreven maar ijzeren wet, misschien nog wel het meest kenmerkende en meest onmenselijke van die streken: de wet van het zwijgen.

Zodra de politie verschijnt zitten de alwetende haarscherpe vrouwen en de sluwe berekenende mannen, en de dito vrouwtjes en mannetjes, als evenzovele imbecielen voor zich uit te staren en weten helemaal niks: „Gut, gut, is het graf van dat meisje geschonden? Waar dient dat nou voor, weet u dat, agent? Wat een verhaal . . . waar gaat de wereld naar toe?”

Bij onze Oosterburen komt kwakzalver aan de deur

HET DOOR DUITSE apotheken gratis verspreide blad „Neue Apotheken Illustrierte“ publiceerde in het augustusnummer van dit jaar een artikel „Wat valt er te doen tegen de moderne kwakzalverij?“ Voor kwakzalverij hebben de Duitsers een fraai woord „Kurpfuschertum“, maar de instantie in het bondsland Hessen, die tegen de kwakzalverij strijdt draagt dat woord niet in zijn naam. Zij heet: „Zentrale zur Bekämpfung der Unlauterkeit im Heilgewerbe“. Over „Unlauterkeit“ spreekt men ook bij oneerlijke concurrentie, maar dit terzijde.

Het artikel is in de vraag-en-antwoordstijl geschreven, zoals men die heden ten dag nog al veel aantreft in Duitse weekbladen. Het is het resultaat van een gesprek met de bijna 80-jarige medicus, die aan het hoofd staat van de te Mainz gevestigde centrale tegen de kwakzalverij, als we dat gemakshalve zo even mogen zeggen. Die medicus is de gepensioneerde Obermedizinal-Rat, dr. Roman Schüppert. Een foto bij het artikel laat het archief zien van de mappen met gevallen van zwendel met geneesmiddelen.

Wij zullen hieronder een paar vragen plus antwoorden weergeven omdat zij wel een goed beeld geven van de aard en de omvang van het kwaad bij onze Oosterburen. In een volgend nummer van het Maandblad hopen wij nog een deel van het gesprek met dr. Schüppert weer te geven.

„HOE TREEDT“, VRAAGT de Neue Apotheken Illustrierte aan dr. Schüppen, „de kwakzalverij tegenwoordig naar buiten?“

Het antwoord luidt: De laatste tijd gaat het altijd weer om de nu wel voldoende beruchte „Wonderkuur aan de woningdeur“. Op het platteland verschijnen onbekende personen die met pseudo-wetenschappelijke voordrachten de belangstelling gaande maken en het verlangen om te kopen doen rijpen. Op de daarop volgende dagen gaat men op huisbezoek en probeert de bedoelde medicamenten of geneeskundige apparaten te verkopen. Of wel de vertegenwoordigers van de betrokken firma's, die zich alle mogelijke fantasie-titels aanmeten (bioloog, ogendiagnosticus, medische assistent, wetenschappelijke referent) bezoeken in plattelandsgemeenten zonder meer personen, van wie hen door een terreinverkenning die tevoren is geschied, bekend is dat zij chronische zieken zijn. Zonder enige terughouding bieden zij hen hun preparaten en apparaten aan, doen onjuiste opgaven van de geneeskundige werking en schrikken er ook niet voor terug om onverantwoordelijke beloften te doen zoals een genezing voor de volle honderd procent.

Menig achterdeurtje

MAG DAT NU wel alles, vraagt de verslaggever van de Neue Apotheken Illustrierte aan de Hessische bestrijder van de kwakzalverij.

Dr. Schüppert antwoordt: Stellig mag dat niet. Het gaat hier om handeligen, die strafbaar zijn. Maar het is dikwijls moeilijk de zaak zodanig op te sporen, dat een gerechtelijke vervolging mogelijk is. De tegenwoordige (Duitse) wetgeving op het gebied van de geneesmiddelen laat voor kwakzalvers en zwendelaar menig achterdeurtje open. Die lieden verstaan uitnemend de kunst om tussen de wetsartikelen te jongleren. Maar al te dikwijls hebben de bedrogenen het nakijken.

Ik zie dan ook mijn taak, zegt dr. Schüppert, om actief op te treden bij de rechtbank en de tot nu toe bereikte resultaten stellen mij in het gelijk. Kan men niet direct bedrog aantonen dan blijkt wel, dat bij de boven aangeduide misstanden nog andere wettelijke bepalingen worden overtreden. Maar ook zou een betere medewerking van het publiek veel ten goede doen keren. Helaas wordt de zwendel met patientkuren, voorgewende gezondheidsdietetmiddelen, en in het bijzonder de verkoop van huis tot huis niet zo licht bij de autoriteiten bekend en onttrekt dit optreden zich dus aan een ambtelijk ingrijpen. Soms lukt het alleen om tegenmaatregelen te nemen doordat een patiënt vertrouwelijke mededelingen doet aan zijn huisarts of aan de gezondheidsinspectie. Wie er in is gevlogen zwijgt, omdat hij bij de schade die hij heeft geleden, niet graag ook nog eens er voor uit wil komen, dat hij voor de gek is gehouden en voor spot staat.

CONTRIBUTIE 1964

Enkele leden hebben de contributie over 1964 nog niet voldaan. Zij worden dringend verzocht het verschuldigde nu over te maken.

De Penningmeester

Voor gironummers zie onder aan deze bladzijde.

Pro Juventute - kalender

OOK DIT JAAR voert „Pro Juventute“ weer, ten bate van de bedreigde jeugd, haar kalenderactie. De Oranjekalender 1965 met dertien foto's in kleuren van het Koninklijk gezin is bij alle verenigingen Pro Juventute verkrijgbaar voor f 3,50. Per post dertig cent extra. Waar niet verkrijgbaar giro 51.74.00, kalenderactie Pro Juventute, Postbus 7101 te Amsterdam.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Bouter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak De matoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

DIERENARTSEN BEZORGD OVER TOENEMING VAN KWAKZALVERIJ

NOG NOOIT IN de laatste halve eeuw is de kwakzalverij tot zo'n hoogtepunt gekomen als wij vandaag beleven. De onbeperkte handel in diergeneesmiddelen heeft vormen aangenomen, die in hoge mate bedenkelijk zijn zowel voor de volksgezondheid als voor de gezondheidstoestand van de veestapel en de pluimveebedrijven". Dit zei de heer M. Karsemeijer, voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde bij de opening van de wetenschappelijke vergadering van deze organisatie. Deze vergadering werd onlangs te Utrecht gehouden.

DE HEER KARSEMEIJER constateerde dat het beroep van dierenarts in weerwil van een langdurige en kostbare opleiding om die titel te verwerven in Nederland maar een matige bescherming geniet. „Daarbij komt nog," zo vervolgde hij, „dat het in de veehouderij en aanverwante bedrijven de laatste jaren minder rooskleurig is geweest. En daar het bestaan van de dierenartsen is verweven met de agrarische welvaart, is het begrijpelijk, dat de practicus hiervan de terugslag ondervindt."

„Hierdoor komen vooral de jongere dierenartsen, die soms nog grote financiële lasten op zich hebben moeten nemen, in het gedrang.

In het maatschappelijk leven en met name ook op agrarisch gebied zijn er ontwikkelingen gaande, waardoor ook van de dierenartsen zal worden gevraagd zich hierbij aan te passen. Het hoofdbestuur van de Maatschappij voor Diergeneeskunde heeft een commissie ingesteld, met de opdracht een aantal vraagstukken die zich in de grote huisdieren-praktijk voordoen, aan een onderzoek te onderwerpen."

Het stemde de heer Karsemeijer tot voldoening, dat onlangs een eerste stap is gezet op de weg, die tot meer geordende toestanden zal kunnen leiden, namelijk het tot standkomen van de „Antibioticawet". De dierenartsen en vooral de practici onder hen worden hierdoor met een grote verantwoordelijkheid geconfronteerd. Niet alleen de dierenartsen hebben hier een taak, ook de farmaceutische ondernemingen en de veevoederhandel en zeker ook de veehouders en pluimveehouders. Volgens de heer Karsemeijer heeft het onverantwoorde gebruik van

antibiotica op velerlei gebied diep wortel geschoten. Hij sprak, aldus het Nrdholl. Dgbl., de hoop uit dat de justitie bij overtredingen niet al te milde vonnissen zal vellen.

Verdelgingsmiddel ontsnapte

DE SHELL IN Pernis heeft de gemeentelijke autoriteiten van Rotterdam niet op de hoogte gesteld van de ontsnapping op 23 augustus van het voor mens en dier giftige verdelgingsmiddel „Telodrine" uit een reactievat. Pas een maand later, op 23 september, toen een dierenarts in het naburige Hoogvliet twee ziek geworden paarden dood liet schieten, hebben b. en w. van Rotterdam van de gevaarlijke bedrijfsfout bij de Shell vernomen.

Nog afgezien van de vraag of dit een strafbaar feit is meent het college dat de Shell nalatig is geweest. „De directie had het ontsnappen van de

giftige stof aan ons moeten melden," aldus b. en w. van Rotterdam in hun antwoord op schriftelijke vragen van het socialistische gemeenteraadslid dr. J. H. Lamberts.

In hun streven gevolgen van rampzalige aard te beperken — en in dit verband wordt de brand bij de Delta-chemie in Vlaardingen op 5 november 1963 genoemd — willen b. en w. van Rotterdam de eisen voor veiligheidsvoorzieningen in de chemische- en petroleumindustrie verscherpen.

Onbevoegden gingen op pad

EEN BOETE VAN vijf malen driehonderd gulden en een van vijfhonderd gulden was de straf die de Amersfoortse kantonrechter destijds had opgelegd aan de 31-jarige K., veevoeder-voorlichter te Lunteren en de 57-jarige H. van de P., pluimveeselecteur te Barneveld. Zij waren schuldig bevonden aan het onbevoegd uitoefenen van de diergeneeskunst. In hoger beroep werd hun zaak behandeld door de Utrechtse rechtbank. De officier van justitie, mr. Van Dijken, vroeg bevestiging van het vonnis van de kantonrechter, aldus het Nieuw Utr. Dagblad.

Door het openbaar ministerie werd het ten laste gelegde bewezen geacht.

vervolg op pag 2

PROTEST TEGEN RODE KRUIS

TIJDENS HET OPTREDEN te Utrecht van de Amerikaanse gebedsgenezer Oral Roberts heeft de afdeling Utrecht van het Ned. Rode Kruis talloze invaliden en zieken naar de Margriethal vervoerd, waar Roberts zijn bijeenkomsten hield. Op de op 28 november gehouden ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is een en ander ter sprake gekomen. Het bestuur van de vereniging heeft een brief gericht aan het hoofd van de medische afdeling van het Ned. Rode Kruis te 's Gravenhage om tegen dit vervoer naar een bijeenkomst, waar

vele malen de wet op de uitoefening van de geneeskunst werd overtreden, te protesteren.

Het bestuur deelde mede „zeer teleurgesteld, zo niet geschokt te zijn" en is van oordeel dat de afdeling haar bevoegdheid hier ernstig te buiten is gegaan. De volksgezondheid is door dit optreden ernstig geschaad. Het bestuur spreekt tenslotte de verwachting uit, dat in de toekomst een dergelijk excès zich niet meer zal voordoen.

Meer over de tonelen in de Margriethal: zie bladzijde 3.

Onbetrouwbaar of bona fide?

„HET IS VOLSTREKT onmogelijk om een bona fide magnetiseur te onderscheiden van een onbetrouwbare genezer”, aldus prof. Muntendam, toen hij onlangs het woord voerde over de problemen van de paranormale geneeskunst voor een Amsterdams juridisch genootschap. Prof. Muntendam is enige tijd geleden afgetreden als directeur-generaal van de Volksgezondheid.

De wet van 1865 tegen het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde wordt tienduizend, misschien wel dertigduizend keer per dag overschreden, telkens als mensen hun heil zoeken bij

vervolg van pag 1

Onbevoegden gingen op pad

Beide verdachten zouden, zonder daartoe bevoegd te zijn, niet alleen het gebruik van bepaalde geneesmiddelen hebben aangeraden, maar zij verstrekten ook die middelen. Zij bewogen zich volgens de officier op het terrein van de dierenarts.

Verdachte V. K. had zelf injecties bij dieren verricht. De officier was zich er overigens van bewust, dat hier sprake was van een jarenlange gewoonte, die al zoveel „gastrecht” had gekregen, dat iedereen het een normale zaak vond dat daarom de betrokkenen zich in geen enkel opzicht schuldig achtten.

Toch diende volgens de officier paal en perk aan deze methoden gesteld te worden. Hier was sprake, zo meende hij, van een te ver gaande „service”, die mede tot oogmerk had de band tussen de leverancier van de geneesmiddelen en de klant te verstevigen.

De Barneveldse pluimveeselecteur P. merkte nog op: „Het is toch beter dat wij met onze kennis en ervaring de boeren advies geven dan dat zomaar iemand dat doet, die zonder kennis van zaken geneesmiddelen verkoopt.”

De raadsman hield een pleidooi waarin hij de opvattingen van het openbaar ministerie bestreed. Volgens hem hadden zijn cliënten de grenzen van hun bevoegdheid niet overschreden. Op hun terrein zijn zij vakmensen, die vaak met bepaalde zaken nog beter op de hoogte zijn dan een veearts.

handopleggers of andere paranormale genezers, zei prof. Muntendam verder.

Uit een oogpunt van de rechtsstaat achtte hij deze voortdurende wetsovertreding een ongezonde situatie, maar als arts zag prof. Muntendam ook weer grote gevaren in het loslaten van die oude wet.

„Paranormale genezers, die dikwijls de moderne kwakzalvers worden genoemd, zijn niet in staat levensgevaarlijke ziekten, zoals kanker of besmettelijke infecties te constateren”, aldus prof. Muntendam, „zodat zowel de volksgezondheid als de persoonlijke gezondheid schade kan lijden door een bezoek aan de magnetiseur.”

Als arts had prof. Muntendam zich altijd op het standpunt gesteld, dat men de patiënt moet vrijlaten in zijn beslissing, gebruik te maken van de diensten van een onbevoegd genezer, maar dokter Muntendam had zijn patiënten altijd wel verzocht om hem op de hoogte te blijven houden van een eventuele behandeling door een wonderdokter.

Een van de moeilijkheden bij het wettelijk regelen van de onbevoegde uitoefening van de geneeskunst vond prof. Muntendam de onmogelijkheid om paranormale begaafdheid wetenschappelijk vast te stellen.

Prof. Muntendam, aldus lezen wij in het verslag in De Courant Nieuws van de Dag, deelde voorts mede, dat hij als hoofdamtenaar altijd de prettigste verstandhouding had gehad met de leiders van de organisaties, waarin de paranormale genezers zich hebben verenigd.

PILLEN IN HET VERKEER

ER BESTAAT EEN grote onwetendheid op het gebied van het gebruik van pillen door hen, die aan het verkeer deelnemen. Dit constateerde op het te Eindhoven gehouden congres van het Verbond voor Veilig Verkeer dr. F. A. Nelemans (Klinisch Geneesmiddelenonderzoek TNO).

Onder alle groepen van geneesmiddelen zijn er, die het rijden ongunstig beïnvloeden en samen met alcohol kunnen pillen soms een onverwachte funeste uitwerking hebben. Tot de laatste groep behoren kalmerende middelen, middelen tegen onrust en spanning, tegen wagenziekte, tegen jeuk, middelen tegen hoest, tegen allergische ziekten en slaapmiddelen. Een aantal van deze middelen geeft een verminderd gevoel van zelfkritiek, andere middelen geven schommelingen in het aandachtsniveau. De moeilijkheid is, dat de betrokkenen zelf er zich niet van bewust zijn.

Dokters moeten hun patiënten vragen of zij autorijden en hun onder bepaalde omstandigheden bij het voorschrijven van medicijnen het autorijden verbieden, aldus dr. Nelemans. Aan artsen en apothekers moet op dit punt voorlichting worden gegeven en er moet op worden toegezien, dat op verpakte geneesmiddelen duidelijke waarschuwingen staan vermeld. Het is moeilijk te bepalen waar de grens ligt gaf dr. Nelemans toe.

Mr. H. G. van Everdingen, officier van justitie te Amsterdam, die hetzelfde onderwerp bekeek van het juridisch standpunt, kon zich volledig achter het betoog van dr. Nelemans stellen, aldus het Algemeen Handelsblad.

RIETJE en de HELDERZIENDEN

„Para-psychologen, helderzienden, para-normaal begaafden of hoe deze mensen zichzelf ook noemen, beweerden gedurende de afgelopen weken,” schrijft Bas Roodnat in Het Parool, „dat Rietje Afink, het vermiste en nu weer opgedoken 14-jarige meisje uit Amsterdam, per dag vijf maal een bepaald punt in het Belgische Oostende passeert”. Wij weten nu, dat van deze voorspelling in het geheel niets is uitgekomen. Rietje zat al die tijd in Parijs. Roodnat noemt nog een paar voorbeelden, die mede voor hem aanleiding waren om eens met de heer Gosker uit Arnhem te praten, die zoals bekend in april jl. een voordracht hield voor onze vereniging.

De helderziendheid van het toneel kan een bijzonder onderhoudende en amusante aangelegenheid zijn, vooral als het door getalenteerde mensen wordt gedaan, door mensen met een enorm waarnemingsvermogen, grote mensenkennis en heel veel handigheid in woord en gebaar.

Als ze zich met het ernstige leed van hun medemensen gaan bemoeien, vergroten zij dat leed meestal. Dat is de overtuiging van inspecteur Gosker uit Arnhem. En die tien procent wellicht bonafide helderzienden dan?

De heer Gosker: Op de twaalfhonderd zouden dat er 120 moeten zijn. Ik zou ze we eens op een rijtje willen zien.

Amerikaan Roberts legde honderden de hand op

ONGEVEER 4000 MANNEN en vrouwen en kinderen, van wie er enkele zelfs uit Engeland en Duitsland waren overgekomen, hebben in de Utrechtse Margriethal een samenkomst bijgewoond van de Amerikaanse gebedsgenezers en handoplegger Oral Roberts. Op uitnodiging van de Nederlandse broederschap van Pinkstergemeenten verbleef Roberts drie dagen van zijn Europese tournee in Utrecht.

In een zaaltje naast de grote Jaarbeurshal lagen en zaten de invaliden, die voor zover zij uit de stad Utrecht afkomstig waren, door het Rode Kruis naar het Jaarbeursterrein waren gebracht. Zij volgden de gebedsdienst via een televisiescherm, zongen de liederen mee, baden hardop de gebeden en wachtten op Oral Roberts, die hen halverwege de avond de hand kwam opleggen. In de Margriethal zelf hadden zich talloze zieken verzameld: ouden van dagen, teenagers, moeders met baby's, blinden, doven en andere „lopende" patiënten met vaak ongeheelde kwalen.

Attaque tijdens meeting

HET RODE KRUIS had alle mogelijke voorzorgsmaatregelen getroffen en vijftig medewerkers gestuurd om de patiënten te helpen en zondig te ondersteunen. Naast de hal was bovendien de grote NATO-tent neergezet die dienst kon doen als noodziekenhuis.

Van die tent hoefde geen gebruik te worden gemaakt, maar wel moest de Utrechtse GGD worden ingeschakeld om een man naar het ziekenhuis te brengen die tijdens de meeting een attaque kreeg.

De toespraak, de bijbelteksten en de gebeden van Oral Roberts werden simultaan vertaald door een tolk, die naast hem stond onder het spandoek met de woorden: „voor wie gelooft is alles mogelijk".

De Amerikaan vertelde, lezen wij in de Nieuwe Limburger, dat hij zelf stervende was aan t.b.c. toen hij enkele jaren geleden naar een gebedsamenkomst werd gedragen. „Ik ontving daar genezing, maar mijn lichaam had nog een jaar nodig". Hij vroeg zijn toehoorders, de mogelijkheid dat het lichaam langer over de genezing doet dan ziel en verstand, niet over het hoofd te zien.

ENKELE HONDERDEN AANWEZIGEN staken hun hand op toen werd gevraagd, wie genezing zocht. Samen baden zij voor 't podium onder orgelmuziek hardop het zondaarsge-

Kneedwerk

ORAL ROBERTS LEIDT in Amerika een soort groot religieus bedrijf, waarvan het hoofdkwartier in Tulsa staat. Het is gevestigd in een wit-marmeren paleis, dat 2½ miljoen dollar heeft gekost. Volgend jaar komt er nog een „Oral Roberts Universiteit" bij... Er is al een grote bijbelschool voor de opleiding van evangelisten. Die verstaan hun vak. Men leze slechts wat in Vrij Nederland J. van den Berg onder het hoofdje „Kneedwerk belicht van het optreden van Roberts in de Margriethal te Utrecht:

Tegen tien uur trekt Oral Roberts zijn jasje aan, hij houdt ermee op. Snel is hij verdwenen, ik weet niet waarheen. Er worden nog wat liederen gezongen en een Nederlandse broeder legt uit, dat diegenen onder de zieken die vanavond niet aan de beurt zijn gekomen (zeker de helft van de lange rij met Gebedskaart A is nog niet geholpen) en die morgen niet terug kunnen komen, nu nog zullen worden geholpen door twee Amerikaanse voorgangers.

Een trapje lager dan het podium staan twee Amerikaanse broeders met een vertaler in hun midden een stuk geneeswerk aan de lopende band weg te geven waar ik haast onpasselijk van word. Gedrieën staan ze naast elkaar, schouder aan schouder, de armen min of meer om elkaar heen geslagen. Steeds weer klinkt een dreigend gesmeek op als ze een patiënt tussen zich in nemen, 'in de clinch nemen' is een beter woord. Een van de Amerikanen, groot, bruin gebrand door de zon, bril op, staat met samengeknepen ogen te bidden, terwijl hij de hand oplegt. De vertaler en de andere Amerikaan bidden mee. Een voor een worden de mensen geholpen maar het gaat nog niet snel genoeg, er staat een lange rij.

De korte, brede Amerikaan gaat op de begane grond staan en de rij wordt in tweeën gesplitst. Ook hij krijgt een vertaler bij zich. Zij staan nu vlak naast me. De vertaler pakt de kaart van de patiënt, zegt wat er op staat: 'epilepticus'. 'Yeah,' zegt de Amerikaan en begint te kneden. Het is werkelijk onbegrijpelijk dat ernstige patiënten zonder verdoving op zo'n behandeling worden losgelaten. Het heeft iets van een nummer vrij worstelen. Een recht, strak, moedertje komt eraan. 'Angina pectoris', leest de vertaler. De Amerikaan hoort het nauwelijks, 'Yeah,' zegt hij, rukt het mensje de bril van het hoofd en begint te rukken en te drukken. Zijn ogen zijn tot spleetjes samengeknepen. Zijn mond is één brede, biddende rugbygrinns. 'Be healed.' 'Oh, God,' steunt hij er steeds tussen door en 'It's already gone,' - „'t is al weg," wat dan wel op de duivel zal slaan. Achter elkaar, in recordtempo worden de mensen afgewerkt.

bed en trokken zich daarna, toen Oral Roberts zich naar de invaliden begaf, in een aparte ruimte terug om zich voor te bereiden.

In het zaaltje van de invaliden bracht de komst van de evangelist blijdschap en teleurstelling. Blijdschap bij de vrouw die opstond van haar brancard en riep: „Halleluja, ik ben weer beter", teleurstelling bij degenen die na de handoplegging moesten constateren dat zij hun krukken en invalidenwagentjes nog niet konden missen, tranen ook bij de ouders van het debiele jongetje dat de ceremonie met een glimlach over zich heen liet gaan.

In de Margriethal hadden de honderden die 's middags een „alfabetische gebedskaart" hadden gehaald, zich inmiddels in lange rijen opgesteld voor de gang naar het podium. Daar legde Oral Roberts hen één voor één de handen op en bad een kort gebed om genezing.

Weer een pseudo op het pad

DE 44-JARIGE MAASTRICHTE-NAAR J. D. (zonder beroep) is te Luik aangehouden op verdenking van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, het onwettig voeren van een universitaire titel en het zich laten betalen voor verrichte diensten op medisch gebied die hij niet mocht verlenen.

De man speelde sinds de laatste maanden van het vorig jaar voor assistent van artsen en chirurgen in het grote Bavière-ziekenhuis te Luik. Dit is tevens universiteitshospitaal. Ook „werkte" hij in de privé-kliniek „Sainte Rosalie" te Luik.

BIJ DE MEDICI en de verplegers ging hij daar voor „minstens zeer bedreven" door. Hij versterkte het vertrouwen in zijn kunde door zich bij herhaling voor bacterioloog uit te geven. Hij bezat briefpapier waarop bij zijn naam die kwaliteit gedrukt stond.

Hij vertelde ook graag aan de universiteit van Innsbruck gestudeerd te hebben. D. wist er intussen genoeg van om meestal vlot te kunnen meepraten.

NIEMAND KWAM AANVANKELIJK op de gedachte hem papieren te vragen die zijn studies en titel konden bevestigen: D. deed zijn werk goed. Bij operaties reikte hij instrumenten aan, nu en dan verwijderde hij hechtingen.

Iets in zijn houding bracht sommige Luikse chirurgen toch aan het twijfelen. Zij lieten de politie zeer voorzichtig een onderzoek instellen. Toen kwam aan het licht, dat D. onbevoegd was.

GEVANGENIS- STRAF VAN EEN JAAR

DE KANTONRECHTER TE Middelburg mr. J. Moolenburgh heeft de Nijmeegse tandtechnicus J. B. H. veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst en de tandheelkunst.

H., die vroeger in Oostburg woonde en daar drie jaar geleden een boete van f 1200 kreeg voor het trekken van tanden en kiezen zonder dat hij daartoe de bevoegdheid bezat, had ondanks deze veroordeling zijn praktijk voortgezet. Als een reizende heelmeester trok hij door Noord- en Zuid-Beveland en door Walcheren, voorzien van adressen van patiënten die hij kreeg van de Bredenaar De H., die in Breda een tandtechnisch bureau exploiteert.

H. oefende zijn praktijk uit bij de patiënten thuis in de keuken. Daar trok hij onder narcose tanden en kiezen en plaatste hij nieuwe gebitten. „Hij leverde geen kunstwerk,” zei van H., raadsman mr. H. de Waard. Wanneer er klachten kwamen was H. er direct bij om de zaak in orde te maken.

De zaak kwam aan het rollen door 'n onderzoek van de fiscale recherche. Een onderzoek, dat resulteerde in een aanslag van f 56.000. De officier van justitie mr. T. Leuret had H. 26 gevallen van het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde ten laste gelegd. Hij liet het zwaar wegen dat H. narcose had toegediend, aldus het Alg. Hbld.

NIEUWE LEDEN

Wij begroeten als nieuwe leden de heer P. J. van Dillen te Amsterdam; mevrouw C. C. Bouman-Bontenbal, arts te Delft; de Geneeskundig directeur van het Burgerziekenhuis te Amsterdam; E. M. Gonie, apotheker te Delft.

EX-ARTS CHARLATAN GENOEMD

„NU DE JURIDISCHE en medische autoriteiten blijkbaar machteloos staan is het juist in het algemeen belang dat de pers dergelijke praktijken aan de kaak stelt; de werkelijke verdachte zit hier vandaag in de getuigenbank.”

Dit zei, lezen we in Het Parool, mr. H. J. van Leeuwen, raadsman van de hoofdredacteur van de Haagse Post, mr. G. B. J. Hiltermann, die voor de Amsterdamse rechtbank terecht stond wegens belediging — in een artikel — van de 76-jarige dr. Jules Samuels

Dr. Samuels — hij was de getuige die volgens mr. Van Leeuwen op de verdachtenbank had moeten zitten — werd in 1953 wegens het ondermijnen van het vertrouwen in de medische stand de bevoegdheid tot het uitoefenen van de geneeskunde ontnomen. Sindsdien gaat hij echter voort als niet medisch leider van zijn instituut zijn ideeën voor de kankerbestrijding die door de Gezondheidsraad niet worden gedeeld, te verkondigen.

De door de raadsman van de heer Hiltermann opgeroepen getuige a décharge, dr. L. Meinsma, directeur van de voorlichting van de Landelijke Organisatie voor Kankerbestrijding zei over het instituut van de heer Samuels: „De methoden van dr. Samuels zijn zelfs schadelijk, omdat de patiënten die zich door hem laten behandelen in die periode de kans missen een wel verantwoorde behandeling te krijgen.”

„Ik heb zeer belangrijke tegenstanders,” vertelde dr. Samuels de rechtbank. „Mijn elektrische therapie mag blijkbaar niet zegevieren over hun farmaceutische.”

In het artikel van de Haagse Post werd dr. Samuels een charlatan genoemd die nog nooit een kankerpatiënt heeft genezen. Het zijn de charlatans, aldus het blad, die van de onzekerheid profiteren en van de zaak rijk worden. „Ik neem het de pers niet kwalijk wanneer zij dergelijke zaken aan de kaak stelt. Dat is zelfs haar taak,” aldus de officier van justitie, mr. H. van Renesse, „maar het had in andere termen kunnen gebeuren.”

De verdachte Hiltermann: „Dan zou het niet gelezen zijn.” President mr. Knottenbelt: „De journalist moet de kunst verstaan krasse termen te gebruiken zonder beledigend te worden.”

„Mijn cliënt heeft in het geheel geen beledigende term gebruikt,” zei mr. Van Leeuwen. „Het woord charlatan betekent kwakzalver, dus iemand die onbevoegd de geneeskunde uitoefent. En dat was hier het geval.”

De rechtbank sprak mr. Hiltermann vrij; de officier van justitie had f 100 boete geëist.

Onderzoek door recherche

DE AMSTERDAMSE RECHERCHE heeft op verzoek van de officier van justitie bij de rechtbank mr. H. E. van Renesse een onderzoek ingesteld naar de werkzaamheden, die de 76-jarige dr. J. Samuels verricht in de centrale instelling voor de Samuels-therapie.

Het onderzoek is een gevolg van de beledigingszaak, die na een klacht van dr. Samuels tegen de hoofdredacteur van de Haagse Post, mr. G. B. J. Hiltermann voor de rechtbank te Amsterdam diende.

Diep in de ogen kijken

TEGEN EEN 55-JARIGE Zaandammer werd procesverbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Naar aanleiding van een klacht van de geneeskundige inspecteur voor de volksgezondheid heeft de politie — na posten voor de deur van de kwakzalver — personen ondervraagd die het pand van de man verlieten. Uit dit onderzoek bleek, dat hij — na het aanhoren van de klachten — zijn „patiënten” eens diep in de ogen keek en hen daarna kruiden voorschreef. De Zaandammer berekende voor dit consult en de kruiden 7 gulden.

Het blijkt, schrijft de Zaanlander, dat de man al jarenlang een dergelijke praktijk uitoefende.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, 's Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abbonés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.